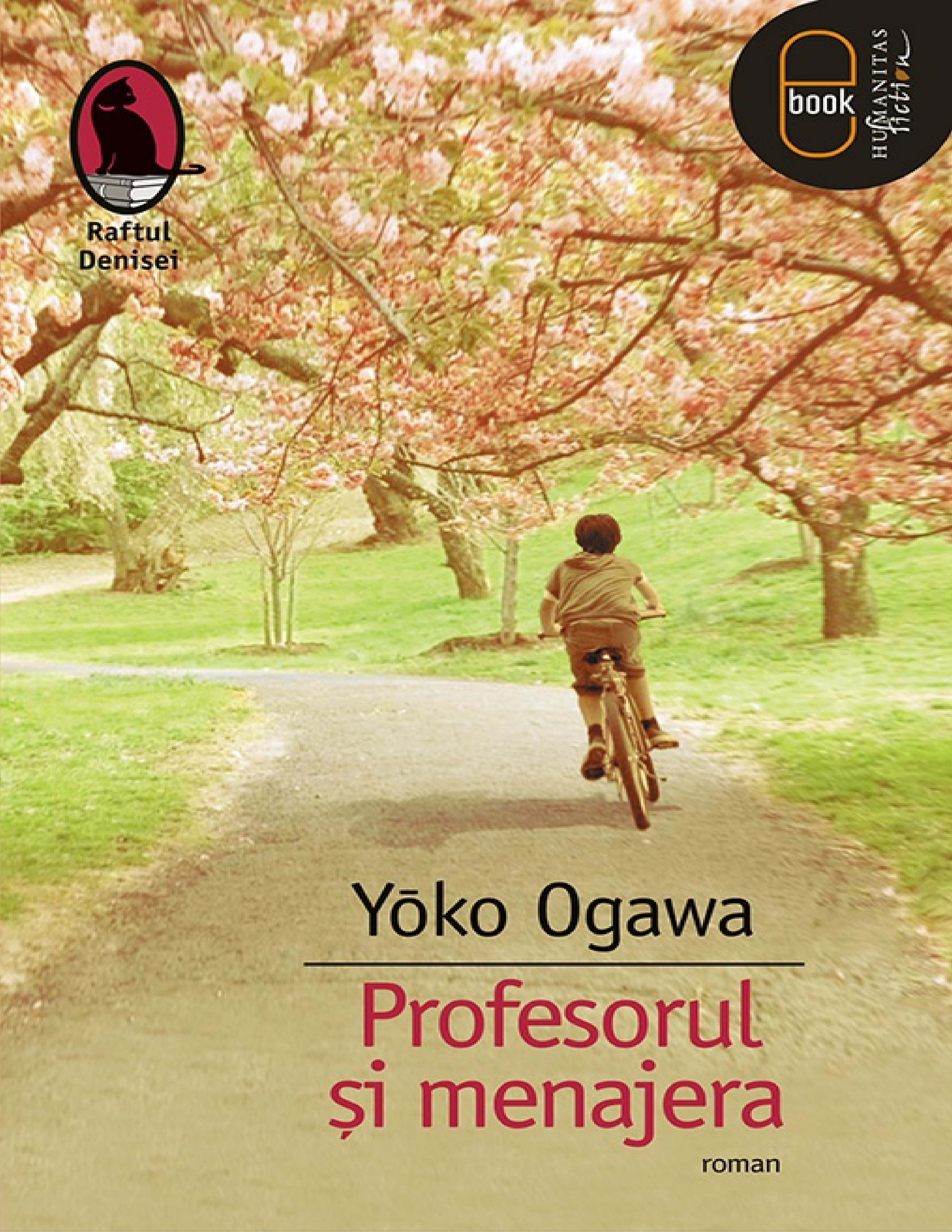

Raftul Denisei

ebook HUMANITAS fiction

Yōko Ogawa

Profesorul și menajera

roman

YŌKO OGAWA
HAKASE NO AISHITA SŪSHIKI

First published in Japan in 2003 by SHINCHOSHA Publishing Co., Ltd.

ISBN: 978-973-689-980-5 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Yōko Ogawa

Profesorul și menajera

Traducere din japoneză și note de
ANCA FOCȘENEANU

1

Eu şi fiul meu îi spuneam simplu „Profesorul“, iar el îi zicea fiului meu „Radical“ pentru că forma plată a creştetului său aducea cu simbolul matematic pentru rădăcina pătrată.

— Am impresia că aici, înăuntru, se ascunde o minte foarte ascuţită, a zis Profesorul mângâindu-l de mai multe ori pe cap, fără să-i pese că-l ciufulea.

Fiul meu, care purta mereu o şapcă, tocmai pentru a evita glumele răutăcioase ale colegilor pe seama formei capului său, a fost oarecum reticent faţă de acest gest.

Profesorul a trasat cu degetul arătător simbolul pentru radical în praful de pe colţul biroului său şi a zis:

— Folosind acest semn conferim în egală măsură un statut clar tuturor numerelor, şi celor infinite, şi celor imaginare.

Printre nenumăratele lucruri pe care eu şi fiul meu le-am învăţat de la Profesor, sensul rădăcinii pătrate ocupă un loc foarte important. Cred că pentru Profesor ar fi fost neplăcut să audă că folosesc cuvântul „nenumărate“ cu atâta lejeritate, el fiind încredinţat că astfel de cuvinte legate de numere pot exprima devenirea lumii. Dar ce alt cuvânt aş putea oare folosi? Ne-a învăţat despre numere enorme, cu sute de mii de cifre, despre cel mai mare număr folosit în demonstraţii matematice înregistrat în Cartea Recordurilor sau despre conceptele matematice care depăşesc infinitul. Însă, chiar dacă le-aş pune pe toate laolaltă, ele nu se pot compara cu timpul în sine pe care l-am petrecut împreună cu Profesorul, un timp de o densitate aparte.

Îmi amintesc foarte bine ziua în care ne-a dezvăluit vraja care se produce atunci când se extrage radicalul dintr-un număr. Era o seară ploioasă de început de aprilie şi în biroul întunecat pâlpâia slab un bec. Ghiozdanul fiului meu zăcea pe covor, unde-l aruncase când venise de la şcoală, iar pe fereastră se zăreau florile de cais îngreunate de ploaie.

Profesorul nu ţinea cu tot dinadinsul ca noi să dăm un răspuns corect tuturor problemelor sale matematice. Prefera răspunsurile cele mai fanteziste, pe care le dădeam în disperare de cauză, decât să nu spunem nimic şi să tăcem încurcaţi. Iar când acel răspuns „greşit“ conducea la o nouă problemă care o lămurea pe cea iniţială, bucuria lui era fără margini. Avea un talent deosebit de a identifica „greşelile“ constructive şi reuşea să ne dea încredere în noi chiar atunci când, oricât ne băteam capul, nu găseam răspunsul corect.

— În continuare, hai să vedem ce se întâmplă dacă introducem sub radical –1, ce ziceţi?

— E nevoie de un număr pe care dacă-l înmulţesti cu el însuşi să obţii –1, nu-i aşa?

Fiul meu, care de-abia începuse să înveţe la şcoală fracţiile, înţelesese deja din explicaţiile care duraseră mai puţin de o jumătate de oră ale Profesorului, că există numere mai mici decât 0 şi acceptase această idee. Ne-am închipuit pe loc semnul $\sqrt{-1}$. Radical din 100 e 10, din 16 e 4, din 1 e 1, deci din –1 ar trebui să fie…

Profesorul nu ne-a grăbit. Adora să ne privească feţele când reflectam adânc.

— Cred că nu există un astfel de număr, am zis eu cu gravitate.

— Ba da, este aici, a zis el, arătând spre piept. E un număr foarte timid şi de aceea nu se arată privirilor noastre, dar este de netăgăduit că există în minţile noastre şi, cu micile lui braţe, susţine universul.

Noi am tăcut din nou şi ne-am imaginat rădăcina pătrată a lui √-1, care, undeva, într-un loc îndepărtat şi neştiut, îşi întindea energic braţele. Se auzea doar sunetul ploii. Ca pentru a se asigura încă o dată de forma radicalului, fiul meu şi-a pipăit creştetul capului.

Dar Profesorul nu era o persoană care să se limiteze la matematică. Se înclina cu umilinţă în faţa lucrurilor pe care nu le cunoştea şi se putea lua la întrecere cu radical din –1 la timiditate.

De exemplu, întotdeauna când mă chema începea prin a spune: „Nu te supăra, poţi să vii puţin, te rog?“ Nu uita niciodată cuvintele de politeţe, ca şi cum se scuza că mă deranjează, chiar şi atunci când nu-mi cerea altceva decât să potrivesc cuptorul cu microunde la 3 minute şi 30 de secunde pentru a-şi încălzi gustarea. Din momentul când eu întorceam cu zgomot butonul şi până se prăjea pâinea, fixa cu privirea interiorul cuptorului. Privea exact cu aceeaşi fascinaţie ca atunci când demonstraţia pe care o găseam conducea la un principiu, iar acel principiu ar fi avut aceeaşi importanţă ca teorema lui Pitagora.

Prima dată am mers acasă la Profesor în martie 1992, fiind trimisă de agenţia de menajere Akebono din micul nostru oraş de pe malurile mării interioare Seto. Eram cea mai tânără angajată a acestei agenţii, dar aveam peste 10 ani de experienţă în domeniu. În plus, în toţi aceşti ani mă înţelesesem bine cu toţi angajatorii şi patronii, şi mă consideram, cu mândrie, o adevărată profesionistă în treburile casnice. Niciodată nu m-am plâns directorului agenţiei că mă nedreptăţeşte, chiar dacă mă trimitea la clienţi foarte dificili, pe care alte colege îi refuzau.

În cazul Profesorului, mi-am dat seama că trebuie să fie un client extrem de dificil de îndată ce i-am văzut fişa de la agenţie. Când menajera era schimbată din cauza plângerii clientului, se aplica pe spatele fişei o ştampilă albastră în formă de steluţă, iar pe fişa Profesorului erau aplicate nu mai puţin de nouă astfel de ştampile. La vremea respectivă deţinea recordul absolut.

Când m-am prezentat pentru interviu la adresa Profesorului, m-a primit o doamnă în vârstă, subţire şi foarte distinsă. Era coafată, cu părul vopsit castaniu şi purta o rochie tricotată. În mâna stângă ţinea un baston negru.

— Am nevoie de serviciile dumitale pentru fratele soţului[1] meu, a spus.

Doar din aceste cuvinte n-am înţeles prea bine ce relaţie exista între Profesor şi această doamnă.

— Nici una dintre menajerele de până acum n-a rezistat prea mult, şi atât eu, cât şi cumnatul meu suntem foarte nemulţumiţi. De fiecare dată când vine o nouă menajeră trebuie s-o luăm de la capăt şi se pierd mult timp şi energie.

Am înţeles, în sfârşit, că era vorba de fratele mai mic al soţului ei.

— Nu cerem nimic special sau imposibil. Avem nevoie să vii de luni până vineri, la ora 11, să-i pregăteşti şi să-i serveşti prânzul cumnatului meu, să faci ordine, curăţenie şi cumpărăturile necesare şi să-i prepari cina. Programul se termină la ora 19. Asta e tot.

Mi s-a părut că atunci când a rostit cuvântul „cumnat“ a avut o uşoară ezitare.

Deşi, în mare, avea o atitudine politicoasă şi demnă, observasem că mâna stângă frământa cu nervozitate mânerul bastonului. Se ferea să-mi întâlnească privirea şi mă măsura din când în când, pe

furiş, plină de neîncredere.

— Toate celelalte detalii sunt menţionate în contractul depus la agenţie. Singura pretenţie pe care o am este să-i asiguri cumnatului meu o viaţă normală. Dacă reuşeşti, eu voi fi mulţumită.

— Unde este dânsul acum? am întrebat eu.

Cu vârful bastonului, mi-a indicat o clădire separată, ca un fel de dependinţă, aflată în capătul grădinii din spatele casei în care ne aflam. Într-adevăr, dincolo de gardul viu de măceş, frumos tuns, se zărea, printr-o crăpătură din frunzişul verde, un acoperiş de culoare roşie.

— Te rog să nu vii niciodată aici. Locul tău de muncă va fi acolo, la cumnatul meu. Casa lui are o intrare separată, în partea de nord a proprietăţii. Pe aceea s-o foloseşti! Orice problemă ar apărea legată de cumnatul meu trebuie s-o rezolvi acolo, fără să mă implici pe mine. E limpede? Aceasta e singura regulă pe care vreau s-o respecţi cu stricteţe!

A lovit cu bastonul în podea, ca pentru a-şi întări vorbele.

Prin comparaţie cu cerinţele absurde ale altor clienţi, ca de exemplu să-mi leg părul în fiecare zi cu o panglică de altă culoare, să încălzesc ceaiul exact la 75º C sau să încep să mă rog când apare Venus pe cer, cerinţa ei părea într-adevăr uşor de îndeplinit.

— Aş putea să-l cunosc pe cumnatul dumneavoastră?

— Nu e nevoie.

Răspunsul a sosit brusc şi ferm, lăsându-mi impresia că fusesem nepoliticoasă, iar întrebarea mea era de neiertat.

— Chiar dacă te vede astăzi, mâine nu te va mai recunoaşte. De aceea n-are nici un rost să-l cunoşti acum, a adăugat ea.

— Îmi cer scuze, dar nu prea înţeleg…

— Pe scurt, are o problemă de memorie. Să nu înţelegi că este senil. În general, creierul lui funcţionează normal, dar acum 17 ani şi-a pierdut într-un accident capacitatea de memorare. A fost un accident de maşină în care s-a lovit grav la cap. Iar memoria lui s-a oprit în anul accidentului, 1975. Tot ce s-a întâmplat de atunci, chiar dacă încearcă să reţină, se şterge din memoria lui. E în stare să-şi amintească teoreme pe care le-a descoperit acum 30 de ani, dar nu-şi poate aminti ce-a mâncat la cină, cu o zi în urmă. Mai exact spus, este ca şi cum în capul său există o singură casetă video care durează 80 de minute. Când se înregistrează o informaţie nouă peste cele 80 de minute, cele vechi se şterg, rând pe rând. Ţinerea lui de minte durează doar 80 de minute. Adică o oră şi 20 de minute.

Poate pentru că explicase aceste lucruri de zeci şi zeci de ori înainte, vocea ei părea calmă şi lipsită de orice emoţie.

Nu prea îmi puteam imaginea concret ce înseamnă o memorie de 80 de minute. Avusesem grijă de nenumărate ori de oameni cu diferite afecţiuni, dar nu vedeam cum mă putea ajuta experienţa mea în acest caz. Mi-au venit în minte ştampilele albastre înşirate una după alta pe fişa Profesorului.

Privită din casa principală, dependinţa unde locuia Profesorul părea ascunsă şi n-ai fi putut bănui că e locuită. În gardul viu era o poartă în stil vechi care asigura legătura între cele două clădiri. Când m-am uitat mai bine, am văzut că avea o încuietoare solidă. Era o încuietoare ruginită, pătată de găinaţ de păsări, care-ţi dădea senzaţia că nici o cheie din lume n-o putea deschide.

— Poţi să începi de poimâine, adică de luni, da? a zis bătrâna doamnă, fără să-mi dea ocazia să mai cer alte lămuriri.

Şi aşa am ajuns menajera Profesorului.

În comparaţie cu eleganţa casei principale, dependinţa în care locuia Profesorul era veche şi dărăpănată, ca şi cum fusese ridicată acolo în grabă. Şi, ca pentru a spori acel sentiment, în jurul ei creşteau mulţi copaci, deloc îngrijiţi. Intrarea era întunecoasă, iar soneria era stricată.

— Ce număr porţi la pantofi?

Nu numele meu, ci numărul de la pantofi a fost primul lucru care i-a trezit interesul Profesorului, imediat ce m-am recomandat drept noua menajeră. N-a rostit nici un salut, n-a schiţat nici un gest de întâmpinare. Respectând principiul suprem al meseriei mele, conform căruia o menajeră nu trebuie să răspundă la o întrebare printr-o alta, i-am răspuns:

— Port numărul 24.

— O, ce număr frumos! E factorialul lui 4.

Şi-a încrucişat braţele şi a închis ochii. A urmat o tăcere.

— Ce înseamnă factorial? am zis.

Nu ştiu ce mi-a venit, dar m-am gândit că, dacă pentru client numărul meu de la pantofi e ceva important, ar fi bine să întreţin conversaţia pe această temă.

— Dacă înmulţeşti numerele naturale de la 1 la 4, obţii 24, a răspuns fără să deschidă ochii. Care e numărul tău de telefon?

— 5761455.

— 5761455? Nu e minunat? E numărul numerelor prime dintre 1 şi 100 de milioane, a exclamat foarte impresionat.

Deşi nu-mi dădeam seama de ce putea fi atât de important numărul meu de telefon, am simţit cum mi se transmite căldura din glasul său. Nu mi s-a părut că face caz de cunoştinţele sale de matematică, ci, dimpotrivă, l-am simţit grav şi sincer. Era o căldură care m-a făcut să simt că numărul meu de telefon ascundea un destin special şi că poate şi destinul meu, ca posesoare a lui, era special.

După ce am stat o vreme cu Profesorul, mi-am dat seama că, atunci când eram încurcată şi nu ştiam ce să spun, începeam să vorbesc despre numere, un obicei pe care-l preluasem inconştient de la el. Era metoda creată de el pentru a interacţiona cu ceilalţi. Numerele reprezentau mâna dreaptă pe care o întindea interlocutorului, dar şi un veşmânt care-l proteja de restul lumii. Era o haină groasă şi grea, astfel încât, dacă-l pipăiai pe deasupra, nu-i puteai atinge trupul. Şi nimeni nu-i putea scoate această haină. Purtând-o, era sigur că-şi poate păstra locul în lume.

Cât timp am fost menajera lui, în fiecare dimineaţă când soseam avea loc la intrare aceeaşi conversaţie despre numere. Pentru el, a cărui memorie se pierdea după 80 de minute, eu eram de fiecare dată o menajeră pe care o vedea pentru prima oară. Întrebările despre numere prezentau o anume variaţie – pe lângă numărul de la pantofi şi cel de telefon, mă întreba despre codul poştal, numărul de înregistrare al bicicletei, numărul de linii din ideogramele numelui meu[2]. Ceea ce nu se schimba însă era faptul că întotdeauna atribuia o semnificaţie acestor numere.

Nu părea să facă nici un efort pentru a găsi acele semnificaţii. Îi apăreau firesc pe buze numerele prime, multiplii şi altele între care făcea conexiuni surprinzătoare.

Şi, chiar şi după ce Profesorul m-a învăţat mai multe lucruri despre structura numerelor, acest dialog zilnic de la intrare mă bucura la fel de mult de fiecare dată. Şi aceasta se întâmpla pentru că eram încredinţată de adevărul că numărul meu de telefon avea şi alt sens decât de a-mi asigura

legătura telefonică cu ceilalţi. Acel sens parcă-mi răsuna lin în urechi şi mă făcea să-mi încep ziua de muncă cu încredere şi optimism.

Profesorul avea 64 de ani, se specializase în teoria numerelor şi fusese profesor universitar. Părea însă mai în vârstă. Nu doar pentru că era îmbătrânit, dar lăsa impresia că hrana nu pătrunde până în toate fibrele trupului său. Pentru că era adus de spate, părea mai mic decât cei 1,60 m pe care-i măsura, o înălţime ea însăşi destul de modestă. Între oasele ieşite în afară ale gâtului apăruseră pete şi şuviţe cărunte se răspândeau rebele, acoperindu-i pe jumătate urechile mari ca ale lui Buddha[3]. Vocea îi era slabă, iar gesturile molcome, aşa încât, pentru orice acţiune, avea nevoie de un timp dublu faţă de cel estimat de mine.

Cu toate acestea, dacă nu te lăsai păcălit de aparenţe şi priveai cu atenţie, realizai că avea un chip plăcut, sau cel puţin îţi dădeai seama că fusese cu siguranţă un bărbat chipeş. Liniile ascuţite ale feţei şi trăsăturile sale bine conturate şi profunde îi dădeau un aer care te fascina.

Şi când stătea în casă, şi în rarele ocazii când ieşea, purta în fiecare zi, fără nici o excepţie, costum şi cravată. În dulap avea trei costume, unul de iarnă, unul de vară şi unul de primăvară şi toamnă, trei cravate, şase cămăşi albe şi un pardesiu de lână (unul real, nu haina din numere în care se înveşmânta pentru a se feri de lumea reală). Nu avea nici un pulover şi nici pantaloni din bumbac. Acest dulap sărăcăcios îmi uşura mult munca de menajeră, lucru pentru care eram recunoscătoare.

Probabil că nu avea idee că mai există şi alte piese de îmbrăcăminte occidentală, în afară de costum. Nu-l interesa cum sunt îmbrăcaţi oamenii, iar felul cum se îmbrăca şi arăta el însuşi îl preocupa chiar şi mai puţin. Nu-şi pierdea vremea cu aşa ceva. După ce se trezea, deschidea dulapul şi lua imediat costumul care nu era înfăşurat în punga de la curăţătorie. Şi asta era de ajuns. Culoarea sobră a costumelor şi aspectul lor jerpelit de cât le purtase se potriveau perfect cu aerul Profesorului şi chiar păreau să fi devenit o parte din fiinţa lui.

Şi dacă tot am amintit de costume, ceea ce m-a pus în încurcătură a fost numărul mare de bileţele prinse cu ace de gămălie pe ele. Erau peste tot – pe guler, pe manşete, pe buzunare, pe poalele pardesiului, pe cureaua de la pantaloni, pe găurile de la nasturi. Din cauza acelor, materialul se stricase şi se strânsese în valuri. Erau şi bucăţi de hârtie rupte cu mâna, îngălbenite şi mototolite, şi din cele tăiate, şi pe toate era scris câte ceva. Dacă voiai să citeşti conţinutul, trebuia să te apropii şi să te zgâieşti la ele. M-am gândit că, pentru a suplini memoria de 80 de minute, îşi nota ce nu trebuia să uite pe bileţele şi apoi, pentru a nu uita de aceste bileţele, şi le ataşa de haine. Pentru mine a fost mai greu să mă lămuresc ce-i cu ele, decât să mă obişnuiesc cu întrebările despre numărul de la pantofi.

— Poftim, intră. Eu am ceva de făcut şi nu mă pot ocupa de tine, dar fă-ţi treaba liniştită.

M-a primit în casă, apoi a dispărut în biroul său. De câte ori se mişca, bileţelele i se frecau de costum şi fâşâiau.

Conform informaţiilor pe care le-am aflat de la cele nouă menajere concediate înaintea mea, doamna cea bătrână era văduvă, iar fostul ei soţ fusese fratele mai mare al Profesorului. Deşi părinţii lor muriseră de timpuriu, Profesorul continuase studiul matematicii în Anglia, la Cambridge, lucru care fusese posibil datorită faptului că fratele mai mare muncise din greu la fabrica de textile lăsată de părinţi şi-i plătise taxele de şcolarizare. Dar, la scurt timp după ce îşi dăduse doctoratul şi fusese

angajat ca profesor, fratele mai mare murise subit de hepatită. Cum nu avea copii, văduva sa a închis fabrica, a construit un bloc pe terenul rămas şi trăia de pe urma chiriilor.

În următorii ani, Profesorul şi văduva şi-au urmat discret viaţa. Până la accident. Un şofer de camion aţipise la volan şi izbise din plin maşina condusă de Profesor. El suferise o leziune gravă la cap, care-i afectase memoria, şi îşi pierduse slujba de la universitate. Avea 47 de ani şi, de atunci, singurul său venit provenea din premiile în bani pe care le primea rezolvând problemele de matematică propuse de diferite gazete de specialitate. Timp de 17 ani fusese cu totul dependent de bunăvoinţa văduvei fratelui său.

— Mi-e milă de biata femeie. Trebuie să-l ducă în spate ca pe un parazit care consumă averea lăsată de soţul ei, a zis o fostă menajeră.

O concediaseră după ce se plânsese de problemele matematice despre care Profesorul îi vorbea permanent.

Ca şi în afara ei, în interior casa Profesorului era sărăcăcioasă şi neprimitoare. Era formată doar din două camere – o bucătărie cu spaţiu pentru luat masa şi un birou în care era amenajat şi dormitorul Profesorului. Era un spaţiu strâmt, cu mobilă ieftină şi tapetul decolorat. Podelele scârţâiau îngrozitor. Am descoperit că nu numai soneria era stricată, ci cam toate lucrurile din casă. Ferestruica de la baie era crăpată, clanţa uşii de la bucătărie era lăsată, iar radioul aşezat deasupra rafturilor cu veselă nu funcţiona deloc.

Pentru că nu ştiam ce se aştepta să fac, primele două săptămâni au fost extrem de obositoare pentru mine. Nu era prea multă treabă, dar, cu toate acestea, seara muşchii îmi erau încordaţi şi mă simţeam foarte obosită. De câte ori începeam o nouă slujbă, mi-era greu până când intram în ritm, dar în cazul Profesorului mi-a fost mult mai dificil decât de obicei. De fiecare dată reuşeam să ghicesc personalitatea clientului în funcţie de ce îmi cerea sau îmi interzicea să fac. Ajunsesem chiar să identific pe ce trebuie să pun accentul, cum să evit problemele şi cum să le anticipez dorinţele. Dar Profesorul nu-mi cerea niciodată nimic. Mă ignora pur şi simplu, ca şi cum singura lui dorinţă era ca eu să fiu acolo, indiferent ce făceam.

În prima zi, urmând instrucţiunile cumnatei sale, m-am apucat în primul rând să-i pregătesc dejunul. Am căutat în frigider şi pe toate rafturile din bucătărie, dar n-am găsit nimic potrivit pentru gătit, în afară de o cutie cu terci mucegăit şi nişte macaroane expirate de patru ani.

Am ciocănit la uşa biroului, dar n-am primit nici un răspuns. Am ciocănit din nou. Tot fără succes. Ştiam că e nepoliticos să fac asta, dar am deschis uşa şi m-am adresat Profesorului, care stătea aplecat la birou:

— Îmi cer scuze că vă deranjez când lucraţi…

Profesorul nici nu s-a clintit, ca şi cum nu mă auzise. M-am apropiat mai mult, gândindu-mă că poate nu aude bine sau are dopuri în urechi.

— Nu vă supăraţi, ce-aţi dori să vă pregătesc pentru prânz? Aveţi o mâncare preferată? E ceva ce nu vă place deloc? Aveţi alergie la ceva? am continuat.

În birou mirosea puternic a cărţi, poate pentru că nu exista sistem de aerisire. Jumătate din ferestre erau acoperite de etajere cu cărţi şi cele care nu încăpeau se înălţau în teancuri peste tot. Un pat cu o saltea învechită şi ruptă era lipit de perete. Pe birou era un singur caiet deschis. Nu era nici un

computer, iar Profesorul nu avea un creion sau pix în mână. Stătea doar nemişcat şi privea într-un punct fix din spaţiu.

— Dacă nu aveţi nici o preferinţă, gătesc eu ceva. E bine aşa? Dar, dacă vreţi ceva anume, vă rog să-mi spuneţi.

Ochii mi-au căzut pe bileţelele de pe haină: „metoda analitică a dat greş…“, „problema nr. 13 a lui Hilbert“, „funcţia elipsei…“. Printre toate aceste numere, simboluri şi cuvinte misterioase era un singur bileţel, pe care chiar şi eu îl puteam pricepe. După faptul că era foarte pătat, avea colţurile îndoite şi acul ruginit, puteam deduce că era prins acolo, pe costum, de foarte multă vreme. Pe el scria: „Memoria mea durează doar 80 de minute“.

— Nu vreau nimic, a spus cu voce ridicată, întorcându-se brusc. Acum meditez. *Meditez*, înţelegi? Şi, dacă îmi întrerupe cineva gândurile, e mai rău decât dacă m-ar strangula. Şi a da buzna aşa peste mine când mă gândesc la numerele mele e mai nepoliticos decât a intra peste cineva la baie!

M-am înclinat şi mi-am cerut scuze de mai multe ori, dar nu părea să mă audă. Se întorsese la punctul lui fix din spaţiu.

Faptul că eram dojenită chiar din prima zi, practic chiar dinainte de a fi început lucrul, era un lucru grav, şi vedeam deja a zecea ştampilă aplicată pe fişa Profesorului. Mi-am jurat să nu-l mai întrerup când „meditează“, orice s-ar întâmpla.

Dar de fapt Profesorul medita şi reflecta fără încetare. Continua să mediteze şi atunci când apărea din birou şi se aşeza la masă, şi atunci când făcea gargară în baie, şi chiar atunci când îşi făcea gimnastica de dimineaţă. Mânca orice îi puneai în faţă, introducând mecanic mâncarea în gură şi înghiţind-o aproape fără s-o mestece. Avea un mers nesigur, de om cu capul în nori. Aproape că nu puteam găsi momente prielnice pentru a-l întreba despre lucrurile de care aveam nevoie, ca de exemplu unde ţinea găleata sau cum se folosea boilerul. Şi întotdeauna mergeam cu grijă prin casă, încercând să nu fac nici un zgomot, aproape ţinându-mi respiraţia, în aşteptarea momentului când avea să se întrerupă din meditat.

Era într-o vineri, cam la două săptămâni de când începusem lucrul. Profesorul a ieşit pe la ora 6 din birou, pentru cină. Pregătisem o ciulama de legume cu carne, care se putea mânca uşor numai cu lingura.

Probabil din cauză că îi muriseră părinţii când încă era copil, Profesorul nu avea deloc maniere la masă. Nu spunea nimic înainte de a începe să mănânce[4] şi stropea în jur aproape la fiecare înghiţitură. L-am prins o dată chiar curăţându-se în urechi cu şerveţelul murdar pe care-l făcuse sul. Nu critica niciodată mâncarea pe care i-o făceam, dar nici nu-mi adresa vreun cuvânt în timpul mesei.

De câte ori băga lingura în ciulama parcă urma să o piardă acolo. Atunci am observat pe mâneca lui un bileţel nou. Pe el scria „Noua menajeră“, cu litere mărunte şi delicate, iar după aceste cuvinte era desenat un chip de femeie. Avea părul scurt şi obraji durdulii, ca un desen de copil mic, executat din câteva linii, dar am ghicit imediat că mă reprezenta pe mine. Se grăbise desigur să mă imortalizeze, înainte ca figura mea să i se şteargă din memorie. Acest bileţel scurt dovedea totuşi că se întrerupsese din lucru special pentru mine.

— Mai doriţi o porţie? E destulă.

Fără să-mi dau seama, vorbisem pe un ton foarte familiar. Răspunsul a fost doar un mormăit.

Profesorul a dispărut în birou, aproape fără să mă privească. Pe marginea farfuriei de ciulama lăsase toate bucăţile de morcov.

În următoarea săptămână şi în cele care au urmat, îmi spuneam numele şi îl făceam să-şi amintească cine sunt, arătându-i bileţelul de pe mânecă. Tăcea puţin, comparând chipul meu cu cel de pe bileţel pentru a-şi aminti sensul acestuia. Apoi mormăia afirmativ ca pentru sine şi mă întreba ce măsură am la pantofi şi care este numărul meu de telefon.

Într-o zi, mi-am dat seama că se schimbase ceva la el faţă de săptămâna anterioară. A venit glonţ la mine cu un teanc de foi acoperite cu formule şi numere şi mi-a cerut să le trimit prin poştă la *Journal of Mathematics*.

— Îmi cer scuze că te deranjez… a început pe un ton politicos, pe atât de neaşteptat pe cât fusese bruscheţea cu care mă admonestase în prima zi.

Era primul lucru pe care mi-l cerea în mod direct. Era clar că acum nu „medita“.

— Nu e nici un deranj, am răspuns. Am copiat cu atenţie adresa străină pe plic, literă cu literă, pentru că nu ştiam cum se citeşte, am scris şi ce conţine, şi apoi am alergat într-un suflet la poştă.

Când m-am întors, Profesorul era aşezat în fotoliul de lângă fereastra din bucătărie, aşa cum stătea de fiecare dată când se întrerupea din „meditat“. Pentru că moţăia, am putut face curat în birou. Am aerisit bine, i-am scos aşternutul în grădină şi am dat bine cu aspiratorul. În cameră domnea dezordinea, dar era totuşi un spaţiu plăcut.

Dând cu aspiratorul, nu m-am mirat să găsesc sub birou ghemotoace mari de păr, băţul de la o acadea sau un os de pui. Şi, cu toate acestea, mi s-a părut că în cameră plutea un aer de pace, cum nu mai simţisem în viaţa mea. Nu doar că nu era nici un zgomot, ci era ca şi cum liniştea Profesorului, atunci când se pierdea în lumea numerelor, se acumulase în straturi, fără să-i pese de ghemotoacele de păr şi de praf. O linişte ca un lac limpede ascuns în adâncul pădurii.

Dar, deşi biroul părea confortabil, era clar că nu avea nimic interesant din punctul de vedere al unei menajere. Nu găseai acolo nici un obiect care să-ţi dezvăluie ceva din trecutul Profesorului, nici o fotografie misterioasă, nici o bijuterie care să te facă să oftezi. Nimic din ceea ce ar fi putut aprinde imaginaţia unei menajere.

Am şters rafturile de cărţi. *Teoria grupurilor*, *Teoria numerelor algebrice*, *Studii despre teoria numerelor*… Chevalley, Hamilton, Turing, Hardy, Baker… Atât de multe cărţi, şi nici una nu-mi trezea interesul. Mai mult de jumătate erau scrise în limbi străine şi nu le puteam citi nici măcar titlurile de pe cotor. Pe birou erau câteva caiete puse unul peste altul, mai multe creioane cu mină B4 foarte scurte şi agrafe. Era un birou fără viaţă, despre care nici n-ai fi zis că este spaţiul unei activităţi intelectuale intense. Resturile de creion ascuţit erau singura dovadă că Profesorul lucrase la acest birou.

În timp ce ştergeam praful, aranjam caietele şi adunam agrafele, mi-am zis că un matematician ar trebui să aibă un compas sofisticat cum nu se găseşte la papetării obişnuite, sau o riglă matematică cu funcţii multiple. Scaunul de la birou avea o adâncitură în locul unde obişnuia să stea Profesorul.

În acea seară, după cină, Profesorul nu s-a dus, ca de obicei, în birou. Părea dornic să stea de vorbă şi să caute un subiect de discuţie pentru a nu mă lăsa singură să strâng masa.

— Când e ziua ta?

— Pe 20 februarie.

— A, da?

Profesorul culesese morcovii din salata orientală şi îi lăsase în farfurie. Am strâns farfuriile, am şters masa şi mi-am dat seama că îşi vărsa mâncarea chiar şi atunci când nu era adâncit în gânduri. Deşi era primăvară, după ce se lăsa întunericul se făcea frig şi caloriferul din colţ era pornit.

— Trimiteţi deseori articole la reviste, aşa cum aţi făcut azi? am întrebat.

— Nu le-aş numi articole. Sunt probleme pentru matematicieni amatori pe care le rezolv pentru propria plăcere. Dacă am noroc, pot primi un premiu în bani. Sunt sponsorizate de oameni bogaţi, cărora le place matematica.

S-a uitat în jos, verificându-şi costumul, şi-a descoperit un bileţel lipit deasupra buzunarului din partea stângă.

— O, mi-am amintit! Am trimis azi o rezolvare la o problemă pentru numărul 37 din *Journal of Mathematics*.

Trecuseră mai mult de 80 de minute de când fusesem la poştă.

— O, îmi cer scuze, n-am ştiut. Dacă e vorba de un concurs, ar fi trebuit să trimit plicul prin curier. Dacă nu ajunge la timp, puteţi rata premiul, nu?

— Nu, nu era necesar. E important, desigur, să găseşti repede rezolvarea. Dar cel mai important lucru este ca rezolvarea să fie frumoasă.

— N-am ştiut că o rezolvare poate fi frumoasă sau urâtă.

— Ba sigur că poate.

S-a ridicat de la masă şi a venit lângă chiuveta unde spălam vasele, continuând să mă privească.

— De fapt, o rezolvare cu adevărat corectă e cea care are o formă absolut perfectă, bazată pe un echilibru armonios. Există o mulţime de rezolvări care, deşi nu sunt greşite, nu au nici o eleganţă sau sunt contraintuitive. Înţelegi? Nimeni nu poate exprima în cuvinte frumuseţea matematicii, aşa cum nimeni nu poate explica de ce stelele sunt frumoase.

M-am oprit din spălat şi am încuviinţat, nedorind să întrerup această primă tentativă de conversaţie a Profesorului.

— Deci ziua ta este pe 20 februarie. Adică 220 (luna a 2-a, ziua a 20-a), un număr fermecător[5]. Hai să-ţi arăt ceva! Uite, e premiul pe care l-am primit când eram student pentru o lucrare despre teoria numerelor.

Şi-a scos ceasul de la mână şi l-a ridicat ca să-l pot privi de-aproape. Era un ceas străin, de firmă, care contrasta puternic cu îmbrăcămintea nesofisticată a Profesorului.

— E un premiu minunat!

— Dar nu asta contează. Uită-te la numărul inscripţionat pe el!

Pe spate era scris „Premiul Rectorului nr. 284“.

— Asta înseamnă că a fost al 284-lea premiu acordat de rector?

— Probabil. Dar interesant este chiar numărul 284 în sine. Lasă spălatul vaselor şi gândeşte-te la aceste două numere, 220 şi 284!

M-a tras de bretelele şorţului şi m-a făcut să mă aşez, apoi mi-a întins unul dintre creionaşele tocite pe care le ţinea în buzunarul de la piept. A despăturit o reclamă şi, pe spatele ei, a scris cele două numere. În mod straniu, lăsase un spaţiu mare între ele.

— Ei, ce zici? Ce crezi despre aceste numere?

Mi-am şters mâinile pe şorţ, simţindu-mă stânjenită pentru că Profesorul mă privea, aşteptând. Aş fi vrut să-i răspund cum trebuie, dar era clar că nu puteam da un răspuns care să-l satisfacă pe un matematician. Pentru mine nu erau decât două numere oarecare.

Am încercat să încropesc totuşi un răspuns.

— Păi… amândouă au câte trei cifre. Şi, cum să spun, seamănă destul de mult. Sunt destul de apropiate ca mărime. La magazin, de exemplu, nu e prea mare diferenţă între un pachet de crenvurşti de 220 gr şi unul de 284 gr. Dacă ar trebui să aleg, l-aş cumpăra pe cel care e mai proaspăt. A… şi se aseamănă şi din alt punct de vedere. Ambele sunt pare şi se găsesc între 200 şi 300.

— Bravo, ai un spirit de observaţie deosebit! m-a lăudat cu voce puternică, scuturând cureaua de piele a ceasului, dar eu m-am intimidat.

— În matematică intuiţia e foarte importantă. Cu ajutorul intuiţiei poţi găsi numerele, ca un cormoran care, rotindu-se deasupra apei, identifică peştii după solzii lor care strălucesc în bătaia soarelui.

Şi-a tras un scaun, ca şi cum voia să fie mai aproape de acele numere. Hainele Profesorului emanau acelaşi miros de hârtie pe care-l simţisem în birou.

— Ştii ce este un divizor, nu?

— Da, cred că da. Parcă-mi amintesc că am învăţat despre acest lucru la un moment dat…

— 220 e divizibil cu 1. E divizibil şi cu el însuşi. Atât. Deci 1 şi 220 sunt divizorii lui 220. Numerele naturale au întotdeauna ca divizori 1 şi numărul însuşi. Dar ce alţi divizori mai are 220?

— 2, 10…

— Exact. Hai să scriem toţi divizorii lui 220 şi 284, în afară de numerele însele. Uite aşa:

220 : 1 2 4 5 10 11 20 22 44 55 110 142 71 4 2 1 : 284

Numerele scrise de Profesor erau rotunjite şi aplecate toate într-o parte. Unde apăsase mai tare, se răspândiseră mici pete negre de la mina creionului.

— Ştiţi toţi divizorii pe de rost?

— Nu e nevoie să-l calculez pe fiecare în parte. Ca şi tine, îmi folosesc intuiţia şi îmi vin în minte pur şi simplu. Hai să mergem mai departe, a zis, şi a adăugat simboluri între cifre.

220 : 1 + 2 + 4 + 5+ 10 + 11 + 20 + 22 + 44 + 55 +110 = 142 + 71 + 4 2 + 1 : 284

— Adună-le pe toate. Nu te grăbi!

Mi-a întins creionul. M-am apucat să socotesc, folosind spaţiul care rămăsese alb pe spatele pliantului publicitar. Vocea sa fusese blândă şi încurajatoare, de aceea nu m-am simţit ca şi cum aş fi dat un test. Dimpotrivă, mi-a dat senzaţia că aveam o misiune importantă, pe care numai eu puteam să o îndeplinesc.

Am verificat de trei ori calculele, pentru a fi sigură că nu am greşit. Între timp, soarele apusese şi se făcuse întuneric. Din când în când, se auzea cum picura apa de pe vasele lăsate în chiuvetă. Profesorul stătea lângă mine şi mă privea.

— Uitaţi, am terminat!

220 : 1+ 2+ 4+ 5+ 10+ 11 + 20 + 22 + 44 + 55 +110 = 284
220 = 142 + 71 + 4 + 2 + 1 : 284

— Exact! Priveşte cât e de minunat! Suma divizorilor lui 220 este 284, iar suma divizorilor lui 284 este 220. Astfel de numere se numesc numere prietene (perechi prietene)[6] şi sunt foarte rare. Fermat şi Descartes au descoperit fiecare câte o singură pereche de acest tip. Există o relaţie divină între cele două numere, iar ziua ta de naştere şi numărul de pe ceasul meu formează o astfel de pereche. Deci suntem legaţi de o relaţie extraordinară!

Am continuat să privim acel pliant publicitar pe care făcusem calculele. Urmăream cu privirea şirurile scrise de Profesor şi cele adăugate de mine. Păreau să se împreuneze într-o singură curgere care lega stelele sclipitoare între ele, desenând constelaţii pe cerul nopţii.

Note

1. În original este folosit cuvântul *gitei*, destul de ambiguu.

2. Ideogramele din scrierea japoneză se compun dintr-un număr de linii. Când se aleg nume pentru copii, pe lângă sensul ideogramelor, se caută un număr de linii norocos.

3. Reprezentările tridimensionale ale lui Buddha îl înfăţişează cu urechi foarte mari, necesare pentru a asculta toate necazurile oamenilor.

4. În Japonia, la începutul mesei se spune „*itadakimasu*“, un fel de formulă prin care se mulţumeşte zeilor pentru mâncare.

5. În japoneză, pentru exprimarea datelor se pune întâi luna, apoi ziua. 20 februarie este deci 220.

6. Numere prietene – perechi de numere în care fiecare este egal cu suma divizorilor celuilalt incluzând 1, dar excluzând numărul în sine. Cunoscute din Antichitate, au fost studiate mai mult în secolul la XVII-lea de către Euler.

2

M-am întors acasă şi, după ce l-am culcat pe fiul meu, m-am gândit să încerc să caut şi eu singură numere prietene. Voiam să verific dacă e vorba într-adevăr de perechi aşa de rare cum spusese Profesorul. Dacă era vorba doar să caut divizori şi să-i adun, am considerat că trebuie să pot şi eu, chiar dacă nu terminasem liceul.

Totuşi, am realizat repede cât de temerară era această încercare. Bazându-mă pe intuiţia pe care o ridica în slăvi Profesorul, am ales numere la întâmplare, dar ele nu au dus nicăieri.

La început am avut senzaţia că numerele pare au mai multe şanse să fie numere prietene şi e şi mai uşor să le găseşti divizorii, aşa că am încercat numai cu numere pare, de două cifre. După o vreme, pentru că nu păream a fi pe drumul cel bun, am ales şi numere impare, şi, străduindu-mă, am încercat şi de trei cifre, dar tot nu s-a văzut nici un progres. Numerele alese nu aveau nici cea mai mică legătură unul cu altul, ba chiar păreau că se resping. N-am reuşit să identific două care să aibă o cât de mică relaţie, nici vorbă de această relaţie specială a numerelor prietene.

Se vedea treaba că ceea ce spusese Profesorul era adevărat. Ziua mea de naştere şi ceasul lui de mână trecuseră prin multe încercări pentru a se putea întâlni în oceanul infinit al numerelor.

Fără să-mi dau seama, am umplut cu diferite numere care-mi veneau în minte foaia de hârtie pe care o avusesem la îndemână. Era totuşi o acţiune care, deşi simplistă, avea o oarecare logică, dar, tot repetând-o, am ajuns să nu mai înţeleg nimic.

Totuşi, am făcut o mică descoperire. Dacă aduni toţi divizorii lui 28 obţii 28.

28 : 1 + 2 + 4 + 7 + 14 = 28

Dar asta nu ducea la nimic. Printre numerele încercate de mine, n-am mai găsit altul în care suma divizorilor săi să fie egală cu el însuşi, dar asta nu însemna că nu era poate o relaţie des întâlnită. Şi-mi dau seama că e exagerat şi comic s-o numesc descoperire. Dar ce să fac? Doar eu eram cea care o descoperise, nu?

Acest singur rând, controlat parcă de voinţa cuiva, se remarca în haosul fără sens. Când îl atingeam, simţeam cum se revărsa în mine o forţă care aproape mă durea.

Când m-am urcat în pat şi m-am uitat la ceas, trecuseră peste 80 minute de când începusem să vorbesc cu Profesorul despre numerele prietene. Deşi pentru profesor numerele prietene constituiau probabil un adevăr evident chiar şi pentru un copil de grădiniţă, m-a străfulgerat gândul că, poate azi, pentru prima dată, descoperise frumuseţea acestui adevăr în toată splendoarea sa, pentru că se plecase în faţa lui ca un slujitor care îngenunchează în faţa unui rege.

Cu toate acestea, probabil că în acel moment Profesorul uitase deja de secretul numerelor care ne legau. Probabil că nu-şi mai amintea ce era cu numărul 220 şi faptul că acesta avea o legătură cu un alt număr. Tot gândindu-mă la asta, mi-a fugit somnul.

Din punctul de vedere al unei menajere, cazul Profesorului, care avea o casă mică, unde nu numai că nu veneau oaspeţi, dar nici măcar telefonul nu suna deloc, iar de gătit nu trebuia să gătească decât pentru o persoană care mânca puţin şi nu era mofturoasă, era unul foarte convenabil. Eram fericită că aveam suficient timp pentru curăţenie, gătit şi spălat. La alţi clienţi nu se întâmpla niciodată asta, pentru că mi se impunea să fiu cât mai eficientă într-un timp cât mai scurt. Am învăţat chiar să ghicesc când Profesorul se apuca de o nouă problemă propusă de concursurile din reviste şi să evit să-l deranjez. În timp ce frecam cu sârg măsuţa şi legam salteaua patului, încercam să inventez trucuri prin care să ascund forma morcovilor şi să-l fac să-i mănânce.

Doar că mi-era tare greu să-mi dau seama de felul în care funcţiona memoria Profesorului. Văduva spusese că memoria lui s-a oprit în anul 1975, dar mă întrebam ce înseamnă pentru el ieri şi dacă are intuiţia zilei de mâine. Sau dacă această infirmitate îi provoacă suferinţă.

Era clar că, oricât timp trecea, nu-şi amintea de existenţa mea. Biletul cu faţa mea desenată pe el, pe care-l prinsese la marginea mânecii, îi amintea doar că nu mă vede prima dată, dar nu-l ajuta să-şi amintească timpul petrecut împreună.

Când plecam la cumpărături, mă străduiam să revin într-o oră şi 20 de minute. Cronometrul de 80 de minute fixat în creierul său de matematician era mai precis decât ceasul.

Dacă mă vedea că plec şi reveneam în 78 de minute, mă întâmpina zicând:

— O, te-ai întors! Mulţumesc pentru cumpărături.

Dacă însă mă întorceam după 122 de minute, mă întâmpina cu întrebarea despre măsura de la pantofi şi o luam de la început.

Uneori mă temeam că, fără să-mi dau seama, făceam gafe. De pildă, începeam să spun: „În ziarul de dimineaţă scria că prim-ministrul Miyazawa…“, ca apoi să-mi înghit cuvintele (pentru Profesor prim-ministru era încă Takeo Miki). Sau ziceam: „Ce-ar fi să cumpăraţi un televizor până la Jocurile Olimpice de vară de la Barcelona?“ Dar pentru el jocurile olimpice erau cele de la München. De fiecare dată când aveam astfel de scăpări, regretam.

Dar Profesorul, cel puţin în aparenţă, nu părea să fie deranjat de aceste lucruri. Când conversaţia ajungea într-un punct mort, nu se supăra şi nici nu se agita, ci doar aştepta până când era în stare să intervină din nou în discuţie.

În plus, n-a încercat niciodată să mă întrebe lucruri personale. Nu m-a întrebat de când lucrez ca menajeră, de unde sunt de loc sau dacă am familie. Probabil că se temea să nu mă sâcâie punându-mi aceleaşi întrebări la nesfârşit.

În aceste condiţii, singurul subiect despre care puteam discuta fără grijă era matematica. Pe când mergeam la şcoală, uram atât de tare matematica, încât începeam să tremur îndată ce vedeam manualul, dar problemele despre numere pe care mi le-a explicat Profesorul mi-au intrat în cap fără nici o dificultate. Şi asta nu pentru că eu, ca menajeră, am încercat să mă arăt interesată de ceea ce-l pasiona pe angajator, ci pentru că el se pricepea de minune să explice. Exclamaţiile lui pline de mirare, cuvintele cu care exprima frumuseţea şi strălucirea ochilor lui în faţa ecuaţiilor – toate acestea erau fascinante.

A fost important şi faptul că, pentru că uita ce mi-a explicat, puteam să-i pun aceeaşi întrebare de nenumărate ori. Lucrurile pe care un elev obişnuit le înţelege după o singură explicaţie, eu le înţelegeam, în sfârşit, după ce mi le explica de cinci sau de zece ori.

— Cel care a descoperit primul numerele prietene trebuie să fi fost un om deosebit.

— Da. E Pitagora. Secolul al VI-lea înainte de Hristos.

— Tocmai de-atunci există numerele?

— Desigur. Ai crezut că au apărut abia la sfârşitul epocii Edo? Numerele există dinainte să existe oamenii. Dar ce spun, existau deja înainte să apară universul!

Locul unde purtam aceste discuţii era invariabil bucătăria. Profesorul stătea la masă sau se relaxa în fotoliu. Eu amestecam ceva în tigaie sau spălam vasele.

— A, da? Credeam că oamenii au inventat numerele.

— Fals! Dacă le-am fi descoperit noi, nimeni nu s-ar mai chinui şi nu ar fi nevoie de matematicieni. Nu există nici un om care să fi asistat la naşterea numerelor. Ne-am dat deodată seama că ele sunt deja aici, în lume.

— De-aia atâţia oameni deştepţi se străduiesc din răsputeri să elucideze structura numerelor?

— Faţă de cel care a dat naştere numerelor, noi, oamenii, suntem nişte neputincioşi, a zis Profesorul dând din cap. S-a întins pe canapea şi a deschis o revistă de matematică.

— Iar dacă nu mâncăm cum trebuie, devenim şi mai neputincioşi. Trebuie să mâncaţi până când substanţele nutritive pătrund în toate colţurile creierului. Mai aşteptaţi puţin! Sunt gata îndată cu masa.

Preparam chiftele, amestecând carne tocată cu morcovul pe care-l răsesem. Pentru ca Profesorul să nu descopere că am folosit morcov, am aruncat coaja, pe furiş, la gunoi.

— În ultimele zile, m-am străduit în fiecare seară să găsesc singură şi alte numere prietene în afară de 220 şi 284, dar a fost în zadar.

— Următoarea pereche în ordine crescătoare este 1184 şi 1210.

— A, deci cu patru cifre? E clar că nu aveam nici o şansă. L-am pus şi pe fiul meu să mă ajute. I-a fost greu să găsească divizori, dar să adune ştie bine.

— A, tu ai un fiu? m-a întrebat cu o voce mirată, ridicându-se în scaun. Revista i-a alunecat pe podea.

— Da, am.

— Câţi ani are?

— 10.

— 10? E deci încă doar un puşti.

Mi-am dat seama că era tulburat, după felul în care i s-a întunecat privirea.

Am început să amestec mai încet în compoziţia pentru chiftele, aşteptând să-mi spună ceva interesant despre numărul 10, ca de obicei când apărea în discuţie un număr.

— Şi fiul tău unde e acum şi ce face?

— Păi… La ora asta, bănuiesc că s-a întors de la şcoală şi, fără să-şi facă temele, a zbughit-o cu prietenii în parc, la baseball.

— Bănuieşti? Ce vorbă e asta? Cum poţi fi atât de nepăsătoare? E deja ora la care se întunecă.

Nu părea să aibă nici cea mai mică intenţie de a-mi vorbi despre misterele numărului 10. De data aceasta, pentru Profesor, numărul zece nu avea alt sens decât vârsta încă fragedă a unui copil.

— Nu-i nici o problemă. S-a obişnuit, pentru că asta face în fiecare zi.

— În fiecare zi? Tu îţi laşi copilul de izbelişte şi vii în fiecare zi aici să prăjeşti chiftele?

— Nu-l las de izbelişte… Trebuie să vin aici pentru că ăsta e serviciul meu.

Am adăugat în recipient piper şi nucşoară, fără să înţeleg de ce Profesorul era atât de preocupat de fiul meu.

— Cine are grijă de el cât lipseşti? Se întoarce soţul tău mai devreme acasă? Sau are grijă bunica lui de el?

— Nu. Din păcate, nu am nici soţ, şi nici bunica lui nu mai este. Locuiesc numai eu cu el.

— Deci copilul e singur acasă? Stă singur în camera întunecată şi, ghemuit, îşi aşteaptă mama? Iar mama lui pregăteşte cina unui străin! A mea! E de neimaginat! Asta nu se poate, nu se poate!

Profesorul s-a ridicat, fără să-şi mai poată controla emoţia, şi, trecându-şi degetele prin păr, a făcut să se mişte toate bileţelele de pe haină. I-a căzut mătreaţă pe umeri. A început să se învârtă în jurul mesei făcând podeaua să scârţâie. Am oprit supa care fierbea şi am zis cât am putut de calm:

— Nu vă faceţi griji, vă rog. De când era mic locuim doar noi şi eu am lucrat mereu. La zece ani ai lui se descurcă deja singur. Ştie numărul de telefon de aici şi vecina de sub noi mi-a promis că-l ajută dacă intervine o problemă urgentă.

— E de neconceput, de neconceput, de neconceput! a zis Profesorul învârtindu-se din ce în ce mai repede în jurul mesei. A-l face pe un copil să se simtă singur e inadmisibil, indiferent de situaţie. Gândeşte-te, ce te-ai face dacă ar răsturna soba şi ar avea loc un incendiu? Sau dacă se îneacă cu o bomboană, cine îl ajută? Tremur numai când mă gândesc. Nu pot să admit aşa ceva. Te rog să te duci imediat acasă. E normal să pregăteşti cina copilului tău! Du-te imediat!

Profesorul m-a luat de braţ şi m-a tras spre intrare.

— Staţi puţin, mai am doar de rotunjit şi prăjit chifteluţele şi gata!

— Dă-le încolo! Dacă în timp ce le prăjeşti copilul ia foc şi moare, ce faci? A, ştiu. De mâine aduci copilul aici, cu tine. Îi spui ca după şcoală să vină direct aici. Dacă îşi face lecţiile aici, poate fi cu mama lui. Eu o să uit probabil, dar să nu cumva să profiţi de faptul că uit şi să nu-l aduci. Mă supăr dacă mă înşeli. Nu accept să nu-ţi respecţi promisiunea!

Profesorul a luat bileţelul de pe haină pe care scria „noua menajeră“ şi, cu creionul din buzunarul interior, a adăugat lângă desenul cu chipul meu „şi fiul ei de 10 ani“.

Nu m-a lăsat nici să strâng cum trebuie în bucătărie, nici să mă spăl ca lumea pe mâini, şi a trebuit să părăsesc dependinţa în grabă, mirosind încă a carne crudă.

Era mult mai înverşunat decât atunci când se supărase că-l întrerupsesem din meditaţie. Dar, spre deosebire de acel moment, acum supărarea sa părea să provină dintr-o teamă profundă, fapt ce m-a făcut să alerg în grabă acasă, întrebându-mă ce aş face dacă aş găsi apartamentul în flăcări.

Orice reticenţă sau teamă pe care o simţisem faţă de Profesor a dispărut ca prin farmec din primul moment în care l-am văzut cum se poartă cu fiul meu. De atunci am avut o încredere totală în el.

După cum îi promisesem Profesorului cu o zi înainte, i-am desenat fiului meu o hartă cu drumul până la el şi i-am cerut ca imediat după cursuri să vină acasă la Profesor. Agenţia interzicea cu stricteţe să ne aducem copiii în casele clienţilor şi mă simţeam foarte vinovată, dar nu m-am putut împotrivi cu nici un chip voinţei Profesorului.

Când fiul meu a apărut a doua zi la uşă cu ghiozdanul în spate, Profesorul, cu un zâmbet larg, a deschis braţele să-l îmbrăţişeze. N-am avut nici măcar răgazul să-i arăt bileţelul pe care adăugase „…şi fiul său de zece ani“ şi să-i explic ce-i cu copilul. Acele braţe emanau o forţă

atotcuprinzătoare, gata să protejeze copilul firav din faţa lor. Ca mamă, am simţit o bucurie fără margini să văd pe cineva îmbrăţişându-l atât de drăgăstos pe fiul meu, şi chiar m-am gândit, puţin geloasă, că mi-aş fi dorit ca Profesorul să mă întâmpine şi pe mine atât de călduros.

— Mă bucur aşa de mult că ai venit! Mulţumesc! a zis Profesorul, fără să-i pună nici una dintre întrebările de matematică obişnuite pe care mi le repeta mie în fiecare dimineaţă.

Uimit de neaşteptata primire, fiul meu a fost puţin stingherit, dar a îngăimat un răspuns politicos. Profesorul i-a scos şapca, acea şapcă cu însemnele echipei de baseball Hanshin Tigers, şi l-a mângâiat pe creştet. Apoi i-a dat imediat o poreclă, chiar înainte de a-i afla numele adevărat.

— O să-ţi zic Radical. Semnul pentru radical oferă adăpost tuturor numerelor, fără să urască pe nici unul. Este un semn foarte generos.

A luat îndată bileţelul de pe mânecă şi a adăugat pe el semnul radical astfel: „noua menajeră şi fiul ei de 10 ani, √“.

Într-o zi, vrând să-i uşurăm efortul Profesorului, ne-am confecţionat şi noi ecusoane cu numele noastre. Ne-am gândit că s-ar simţi mai liniştit dacă nu ar fi singurul care poartă bileţele pe haină, dacă şi noi am purta ecusoane care să arate cine suntem. Când ieşea pe poarta şcolii, fiul meu îşi schimba ecusonul de la şcoală cu unul cu semnul √. Orice s-ar spune, erau nişte ecusoane frumoase, care săreau în ochi. Dar acest lucru nu a avut efectul pe care-l aşteptam. Oricât de mult timp trecea, pentru Profesor eu rămâneam menajera care progresa cu greu la matematică, în timp ce fiul meu era îmbrăţişat de fiecare dată când apărea pur şi simplu în cameră.

Fiul meu s-a obişnuit repede cu întâmpinarea călduroasă a Profesorului şi chiar a început să-i placă. Îşi scotea singur şapca încă de la uşă şi îşi afişa cu mândrie creştetul capului, de parcă ar fi vrut să demonstreze cât de bine i se potrivea porecla de Radical. Iar Profesorul, pe lângă cuvintele de bun sosit, nu uita niciodată să accentueze importanţa rădăcinii pătrate când îl întâmpina pe fiul meu.

Şi, la prima noastră cină în trei, Profesorul şi-a împreunat mâinile şi mi-a mulţumit întâia oară pentru masă. În contractul meu era scris că la ora 18 trebuia să-i pregătesc cina şi la 19 să plec, după ce strângeam masa, dar Profesorul a început să se opună acestui program de îndată ce a apărut fiul meu în viaţa lui.

— Nu pot accepta aşa ceva! Un adult ca mine să mănânce singur, tacticos, în faţa unui copil căruia îi e foame! Dacă stai să termini aici şi apoi mergi acasă şi te apuci să pregăteşti altă cină, înseamnă că Radical nu poate lua masa decât la opt seara. Nu merge, e ineficient şi fără logică. La opt seara copiii trebuie să fie în pat. Adulţii nu au dreptul să le răpească din timpul de somn. Pentru că, de când e lumea şi pământul, somnul asigură creşterea copiilor.

Nu mi se părea un argument prea logic pentru un matematician, totuşi l-am rugat pe directorul agenţiei să scadă costul cinei noastre din salariul meu, pentru a putea mânca împreună cu el.

Deşi înainte era neglijent la masă, atitudinea Profesorului s-a schimbat complet. Stătea drept şi mânca fără să plescăie şi fără să dea măcar un strop de supă pe masă sau pe şerveţel. Toate acestea erau extrem de ciudate, dacă mă gândeam ce maniere îngrozitoare avusese pe când eram doar noi doi.

— Cum se numeşte şcoala ta? Diriginta ta e bună cu voi? Cum a fost prânzul? Ce vrei să te faci când vei fi mare?

Punea aceste întrebări una după alta, chiar dacă întrebările se refereau la trecut sau la viitor, în timp ce storcea lămâie pe carnea de pui sau alegea fasolea din garnitură. Era clar că se străduia să facă din ora de cină un timp cât mai plăcut şi liniştit pentru noi. Deşi răspunsurile lui Radical erau naive, le asculta răbdător, cu atenţie. Şi datorită lui, noi trei – el, un bărbat bătrân, eu, o mamă singură spre 30 de ani şi un băiat de şcoală primară – reuşeam să întreţinem conversaţia pe toată durata cinei, fără tăceri apăsătoare.

Nu încerca doar să-l amuze pe fiul meu. De câte ori Radical punea coatele pe masă, se juca cu vesela sau făcea orice alt gest lipsit de eleganţă, lucruri pe care, de altfel, Profesorul însuşi le făcea înainte, îl corecta cu blândeţe.

— Trebuie să mănânci mai mult. Treaba copiilor este să crească.

— Sunt cel mai scund din clasa mea!

— Nu trebuie să te necăjeşti din cauza asta! Acum e timpul în care acumulezi energie şi în curând această energie va exploda şi vei creşte deodată în înălţime. Vei vedea că o să începi să simţi cum oasele se alungesc.

— Vi s-a întâmplat asta şi dumneavoastră? a întrebat Radical.

— Nu, din păcate nu. În cazul meu, toată energia a fost risipită în van.

— Cum adică?

— Aveam un prieten foarte bun, dar din cauza anumitor circumstanţe nu puteam juca împreună baseball sau fotbal, şi nici un alt joc care implică mişcare.

— De ce, era bolnav?

— Nu, dimpotrivă. Era mare şi puternic de nu-l puteai clinti. Dar, pentru că nu exista decât în mintea mea, nu mă puteam juca cu el decât acolo. De aceea energia acumulată s-a concentrat în creier, şi mai puţin în oasele mele.

— A, înţeleg, a zis Radical. Prietenul dumneavoastră era Matematica. Mama zice că sunteţi un mare profesor de matematică.

— Eşti un băiat istet, foarte isteţ. E adevărat, în afară de numere, alţi prieteni nu am avut. De asta e nevoie să faci multă mişcare în copilărie. Înţelegi? Şi trebuie să mănânci tot din farfurie, chiar şi ce nu-ţi place. Şi, dacă tot ţi-e foame, poţi mânca şi porţia mea.

— Mulţumesc.

Radical adora să ia cina împreună cu Profesorul, o cină atât de diferită de cea obişnuită. Răspundea întrebărilor Profesorului şi cerea porţie dublă pentru a-l bucura, şi, de câte ori putea, se uita curios prin cameră sau arunca o privire bileţelelor de pe costumul Profesorului, având însă grijă să nu fie observat.

Ascultam conversaţia lor, râzând în sinea mea, pentru că mă gândeam la tot felul de planuri cam răutăcioase, ca de exemplu să pun a doua zi morcov crud în salată ca să văd cum va reacţiona Profesorul.

Radical era un copil care se bucurase prea puţin de îmbrăţişări drăgăstoase în viaţa lui. Când l-am văzut prima dată la maternitate prin geamul transparent, în pătuţul ca o mică bărcuţă, sentimentul care m-a cuprins a fost mai degrabă de teamă decât de bucurie. Trecuseră doar câteva ore de când se născuse şi genele, lobii urechilor şi chiar picioruşele păreau încă îmbibate de lichidul amniotic. Avea ochii pe jumătate închişi, dar nu părea adormit. Îşi scosese braţele şi picioruşele lui subţiri din

păturica prea largă cu care era înfăşurat şi le mişca uşor. Părea că se plângea cuiva că fusese lăsat într-un astfel de loc din greşeală. Iar eu, lipită cu fruntea de geamul salonului, întrebam tot pe cineva imaginar cum de se făcea că acel bebeluş era al meu.

Aveam 18 ani, eram singură şi neajutorată. Obrajii îmi erau supţi de greaţa pe care o avusesem în fiecare dimineaţă până ajunsesem în sala de naşteri. Părul mi-era îmbibat de sudoare şi purtam aceeaşi pijama pătată acolo unde mi se rupsese apa.

Dintre cei cincisprezece bebeluşi din sală, aşezaţi pe două şiruri, numai el era treaz. Era puţin înainte de zori şi pe holuri nu se afla nimeni, în afară de infirmiera din salonul slab luminat. La un moment dat, bebeluşul a deschis pumnii strânşi şi şi-a întins degeţelele. Unghiile lui erau extrem de mici şi aveau culoarea negru-albăstrie. Era din cauza sângelui meu care se întărise între unghiile lui.

M-am îndreptat cu greutate către cabina infirmierei.

— Scuzaţi-mă, vreau să vă rog ceva, am strigat. Puteţi să-i tăiaţi unghiile bebeluşului? Îşi mişcă mult degeţelele şi mi-e teamă că se va zgâria…

Poate că încercam inconştient să-mi demonstrez că sunt o mamă bună. Sau poate nu era decât faptul că nu mai suportam durerea pe care o resimţeam iar în pântec.

De când mă ştiu, nu am avut un tată. Mama s-a îndrăgostit de un bărbat care a abandonat-o când a aflat că e gravidă. Aşa că m-a crescut singură. Lucra la o firmă care organiza mese festive pentru căsătorii. La început ajutase la cele mai mărunte lucruri, precum contabilitatea, decorarea sălii, realizarea aranjamentelor florale *ikebana*, dar în timp a obţinut diferite calificări şi a ajuns, în cele din urmă, proprietara afacerii.

Era o femeie foarte puternică. Cel mai mult pe lume îi displăcea ca oamenii să mă socotească o fată săracă, fără tată. Făcea tot posibilul pentru a crea aparenţa că suntem bogate, deşi în realitate eram sărace. Primea de la compania care le livra vestimentaţia bucăţile de pânză rămase, şi din ele mi-a croit, cu mâna ei, toate rochiile. Aranjase să iau lecţii de pian cu reducere de la pianistul sălii de ceremonii. Şi întotdeauna avea grijă să împodobească ferestrele apartamentului nostru cu florile rămase după petreceri pe care le strângea şi le aducea acasă.

Cred că am devenit menajeră tocmai pentru că, de foarte mică, am îndeplinit toate treburile casnice cât mama lucra. Nu aveam nici doi ani şi încă mai purtam scutece, dar mă descurcam singură cu spălatul când se întâmpla să fac pe mine. Şi îmi amintesc că, chiar înainte de a începe şcoala primară, am început să gătesc singură orez prăjit. La vârsta lui Radical, nu numai că aveam grijă de întreg apartamentul, dar plăteam şi factura la lumină şi participam la şedinţele de cartier în locul mamei.

Din ceea ce-mi spunea mama rezulta că tata era un bărbat foarte chipeş şi inteligent. Nu am auzit-o nici măcar o dată să-l vorbească de rău. Mi-a spus că avea un restaurant, dar detaliile mi le-a ascuns în mod intenţionat, repetând numai lucrurile care-i conveneau. Că era înalt, vorbea bine engleză, se pricepea la muzică şi avea o fire deschisă, atrăgând simpatia tuturor datorită zâmbetului său larg.

În mintea mea, imaginea despre tata e cea a unei statui dintr-un muzeu, împietrită într-o poziţie fixă. Oricât de mult m-aş apropia de acea statuie, continuă să privească nemişcată în depărtare, fără să se uite la mine şi fără să-mi întindă mâna.

Am început să mă întreb de-abia în adolescenţă de ce acest om, descris în culori atât de frumoase de mama, ne abandonase pur şi simplu, fără ca măcar să ne ofere un sprijin financiar. Dar atunci deja

începuse să-mi fie indiferent cine e tata şi ce face. O lăsam pe mama să-şi întreţină iluziile legate de el, acceptându-le fără să zic nimic.

Ceea ce a distrus violent aceste iluzii, ca şi pe cele pe care le crease prin rochiile din resturi de pânză, lecţii de pian şi florile aduse acasă a fost faptul că am rămas gravidă. S-a întâmplat când treceam în ultima clasă de liceu.

Băiatul era student la electronică şi-l cunoscusem la slujba cu jumătate de normă, unde mergeam după cursuri. Era o fire liniştită şi un băiat foarte educat, dar i-a lipsit simţul responsabilităţii pentru a accepta ce se întâmplase între noi. Toate cunoştinţele lui de electronică care mă atrăseseră la început n-au mai ajutat la nimic. A dispărut din viaţa mea, ca un bărbat întâlnit din întâmplare.

Deşi acum împărtăşeam aceeaşi experienţă de a fi conceput un copil din flori, nu am putut domoli furia mamei, oricât am încercat. Se lamenta cu voce tare şi, pentru că reacţia ei emoţională a fost atât de puternică, n-am mai putut să-mi dau seama ce simţeam eu însămi. Am plecat de acasă în a 22-a săptămână de sarcină şi, de atunci, n-am mai ţinut legătura cu mama.

Când mi-am luat bebeluşul de la maternitate şi l-am dus la blocul cu apartamente pentru mame singure, singura persoană care ne-a întâmpinat a fost proprietara acelui stabiliment. Am îndoit singura poză pe care-o păstrasem cu tatăl copilului şi am introdus-o în cutiuţa pe care mi-o dăduseră de la spital pentru a-i păstra ombilicul.

Când bebeluşul a crescut puţin şi l-au acceptat la creşă, m-am programat imediat la agenţia de menajere Akebono pentru un interviu. Cum abilităţile mele erau limitate, părea singura slujbă pe care o puteam avea.

Puţin înainte ca Radical să intre la şcoala primară, m-am împăcat cu mama. Într-o zi, am primit prin poştă un ghiozdan foarte şic pentru el. Era tocmai când reuşisem să ne mutăm din apartamentul pentru mame singure într-o casă a noastră. Mama lucra încă la firma de organizat căsătorii.

Dar când abia începusem să simt că am scăpat de greutăţi şi să mă bucur de prezenţa unei bunici pentru copilul meu, mama a făcut o hemoragie cerebrală şi a murit.

Şi ăsta e un motiv pentru care cred că m-am bucurat mai mult decât Radical însuşi când Profesorul l-a îmbrăţişat cu dragoste.

De la venirea lui Radical, în viaţa noastră s-a instalat o rutină plăcută. În afară de faptul că trebuia să pregătesc cina pentru trei persoane, treburile mele rămăseseră aceleaşi. Vinerea eram mai ocupată pentru că trebuia să gătesc pentru tot weekendul şi să pun mâncarea la frigider. De exemplu, făceam friptură şi piure de cartofi, sau peşte cu legume, şi, deşi îi explicam de mai multe ori Profesorului cum trebuie să le dezgheţe şi să le combine, el nu a învăţat nici măcar cum să folosească cuptorul cu microunde.

În mod surprinzător însă, când soseam luni dimineaţa nu mai era nimic din mâncarea pe care i-o lăsasem. Dezgheţa cumva friptura şi peştele şi le mânca, iar vesela folosită era spălată şi aşezată în suportul de vase.

Eram sigură că, atunci când nu mă aflam acolo, cumnata sa avea grijă de el, deşi, când mă aflam eu acolo, nu apărea niciodată. Nu ştiam de ce îmi interzisese cu stricteţe să comunic cu ea. Pentru mine cea mai grea problemă era să găsesc o metodă de a o cunoaşte mai bine.

Iar pentru Profesor, problemele cele mai grele ţineau toate de matematică, ca de obicei. Nu părea să se bucure când îmi arătam admiraţia că, după ce investise mult timp, reuşea să rezolve o problemă

şi, în plus, câştigase şi un premiu în bani pentru acest lucru.

— A fost doar un joc, obişnuia să zică cu o voce mai degrabă tristă. Persoana care a formulat problema ştie deja răspunsul. A rezolva o problemă despre care se ştie deja că are o rezolvare e ca şi cum ai urca pe un munte îndrumat de o călăuză, pe un drum deja bătătorit. Adevărul în matematică se ascunde undeva într-un loc neştiut de nimeni, în afara tuturor cărărilor bătătorite. Şi acel loc nu e întotdeauna piscul muntelui. Poate fi undeva pe o coamă a unui deal lin, sau într-o vale adâncă.

Spre seară, când auzea vocea lui Radical la uşă, Profesorul ieşea din birou să-l întâmpine, oricât de absorbit era de munca sa. Deşi în general ura să fie întrerupt din meditaţie, când era vorba de Radical, părea dispus să renunţe la aceste tabieturi. De multe ori însă, Radical venea doar să-şi lase ghiozdanul şi apoi pleca în parc să joace baseball cu prietenii lui. Atunci Profesorul se întorcea dezamăgit în biroul lui.

Din acest motiv, părea extrem de fericit când ploua. În astfel de zile putea să-l ajute pe Radical să-şi facă temele la matematică.

— Când sunt în biroul Profesorului, parcă devin mai deştept, mi-a spus Radical.

În micul nostru apartament nu aveam rafturi cu cărţi, iar biroul Profesorului, înţesat cu volume de-a lungul pereţilor, era un loc extraordinar pentru el. Profesorul dădea la o parte carneţelele şi agrafele, precum şi resturile creioanelor ascuţite, pentru a-i face loc lui Radical şi apoi deschidea manualul.

Mă întrebam dacă orice profesor care face cercetare în domeniul matematicii superioare poate să explice pe înţelesul unui copil de şcoală primară ecuaţiile de bază. Sau Profesorul avea, în mod special, un mare talent. Ştia să predea cu aceeaşi claritate calculul fracţiilor, procentelor şi volumelor. Privindu-l, mă gândeam că orice părinte care face lecţii cu copilul ar trebui să ştie să-i explice în acest fel.

Fie că era o problemă cu un enunţ mai lung sau un simplu calcul, Profesorul îl punea mai întâi pe Radical s-o citească cu voce tare.

— 353×840 e egal cu…,

$6239 : 23$ e egal cu …,

$4{,}62 + 2{,}74$ e egal cu …,

$5\frac{2}{7} - 2\frac{1}{7}$ e egal cu…

— Orice problemă are un ritm propriu, ca şi o melodie. Dacă îi simţi ritmul, vezi problema în ansamblul ei şi poţi să-ţi imaginezi unde poate fi găsită soluţia.

Şi Radical citea cu voce tare, de răsuna întreg biroul:

— Am cumpărat două batiste şi două perechi de ciorapi cu 380 de yeni. Două batiste şi cinci perechi de ciorapi costă 710 yeni. Cât costă o batistă şi o pereche de ciorapi?

— Mai întâi să decidem de unde începem, a zis Profesorul.

— Pare cam grea problema.

— Aşa e. E cea mai grea problemă din tema de azi, dar ai citit-o foarte bine adineaori. Are de fapt trei propoziţii. Batistele şi ciorapii apar de trei ori fiecare, şi ai ritmul necesar: X batiste, X ciorapi, X yeni… Ai simţit acest ritm al repetiţiei şi această problemă banală a sunat deodată ca o poezie.

Profesorul se străduia să-l laude şi să-l încurajeze cât mai mult pe Radical. Nu-şi pierdea răbdarea dacă se împotmolea. Şi găsea cuvinte de laudă chiar şi pentru cea mai mică descoperire a lui

Radical, ca un miner care descoperă o bucată de aur în malul mocirlos al râului.

— Hai să desenăm produsele pe care le-a cumpărat persoana din exerciţiu. La început sunt două batiste, apoi două perechi de ciorapi…

— Dar ăia nu seamănă cu nişte ciorapi! Seamănă mai degrabă cu nişte omizi prea mari. Lăsaţi-mă să-i desenez eu.

— A, înţeleg. Aşa trebuie desenaţi ca să semene cu nişte ciorapi.

— A doua oară a cumpărat acelaşi număr de batiste, dar mai multe perechi de ciorapi. E greu să desenezi 5 perechi… şi ai mei par să fie nişte omizi.

— Nu, e bine! Şi ai dreptate, cumpără mai multe perechi de ciorapi şi preţul creşte. Hai să vedem cât de mult a crescut preţul a doua oară.

— Păi… scădem 380 din 710.

— Notează aici, clar, ca să ai tot timpul în faţă ecuaţia!

— De obicei calculez cam dezordonat, pe spatele pliantelor.

— Dar fiecare formulă şi fiecare număr au un sens şi trebuie să le respecţi, altfel se supără, nu crezi?

Eu cârpeam ceva, aşezată pe marginea patului. De câte ori făceau lecţii împreună, încercam să-mi găsesc de lucru prin birou, pentru a sta şi eu cu ei. Călcam cămăşile Profesorului, scoteam petele de pe cuvertură sau curăţam fasole pentru masă. Dacă stăteam singură la bucătărie, când auzeam râsul lor venind din birou mă simţeam exclusă şi părăsită şi, în plus, simţeam dorinţa să fiu de faţă când cineva se purta atât de frumos cu copilul meu.

Sunetul ploii se auzea mai tare în birou, ca şi cum acolo cerul ar fi fost mai aproape de acoperiş. Pentru că biroul era protejat datorită frunzişului care creştea în jurul casei, şi nu exista temerea că cineva ar putea privi înăuntru, nu trăgeam draperiile nici măcar seara, iar chipurile Profesorului şi al lui Radical se reflectau tremurânde în geam. Când ploua, mirosul de hârtie din birou devenea şi mai puternic.

— E corect. E doar o problemă de împărţire şi ai desluşit-o.

— Am aflat mai întâi preţul ciorapilor, 110 yeni.

— Da, dar acum trebuie să fii atent. Problema batistelor poate părea simplă, dar poate fi şi o capcană.

— Da… dar e mai simplu să faci adunări cu numere mai mici.

Biroul era prea înalt şi Radical era nevoit să stea foarte drept când rezolva problema, cu un creion bine ascuţit în mână. Profesorul stătea în spate, cu picioarele încrucişate şi cu un aer relaxat, şi îşi mângâia din când în când obrazul nebărbierit în vreme ce îl urmărea pe Radical. Atunci nu mai părea un bătrân slăbit de ani, nici un cercetător cu capul în nori, ci persoana cea mai potrivită pentru a-l apăra pe Radical. Profilurile feţelor lor păreau să se unească, suprapunându-se, formând o singură linie. Picuratul fin al ploii era dublat de scârţâitul creionului pe hârtie.

— Pot să scriu ecuaţiile aşa, separat? Profesorul nostru se supără dacă nu le unim într-o singură ecuaţie lungă.

— Dacă le faci corect, nu are de ce să se supere.

— Hai să vedem. 110 de două ori e 220. Îl scădem din 380 şi obţinem 160, pe care-l împărţim la 2 şi obţinem 80. Asta e – o batistă costă 80 de yeni.

— Da, e perfect!

Şi în timp ce Profesorul îl mângâia pe creştet, Radical se uita la chipul său pentru a se bucura de privirea plină de plăcere aprobatoare.

— Ştii, aş vrea să-ţi dau şi eu o problemă, e-n regulă? a întrebat Profesorul.

— Poftim?

— Nu te mai încrunta aşa! Până acum te-am ajutat la lecţii, acum vreau să fac şi eu pe profesorul şi să-ţi dau o temă.

— Dar nu e corect, a zis Radical.

— E doar o problemă scurtă. Iat-o: care e suma numerelor de la 1 la 10?

— Bine, accept să-mi daţi teme, dar vreau să vă cer şi eu ceva în schimb. Vreau să duceţi la reparat aparatul de radio.

— Aparatul de radio?

— Da. Când vin aici nu pot afla rezultatele de la meciurile de baseball. Nu aveţi televizor şi nici radioul nu merge. Şi se apropie finala.

— A, baseball profesionist… înţeleg, a oftat adânc, cu mâna odihnindu-se pe creştetul lui Radical. Cu ce echipă ţii? a întrebat într-un târziu.

— Nu se vede după şapca mea? Cu Tigers! a zis luând şapca lăsată undeva lângă ghiozdan şi punându-şi-o pe cap.

— A, cu Tigers? Tigers, a murmurat Profesorul ca pentru sine. Eu sunt un fan al lui Enatsu! Yutaka Enatsu, cel mai mare aruncător al celor de la Tigers.

— Da? Ce bine că nu ţineţi cu Giants! Deci trebuie neapărat să reparăm radioul, a insistat Radical.

Atunci m-am ridicat de pe pat şi am închis cutia de cusut. Profesorul încă bolborosea ceva. I-am chemat la cină.

3

Am reuşit până la urmă să-l scot pe Profesor în oraş. De când începusem să lucrez la el, am observat că nu ieşise niciodată în oraş şi nici măcar nu se aventura în grădină, iar eu credeam că pentru sănătatea lui ar fi fost bine să iasă puţin la aer curat.

— E foarte frumos afară! am zis, şi asta nu era o minciună. E aşa de frumos că-ţi vine să te uiţi la soare şi să inspiri adânc aerul proaspăt.

Dar profesorul, care citea o carte tolănit în fotoliu, aproape că mi-a ignorat vorbele.

— Ce-ar fi să ne plimbăm puţin prin parc şi apoi să mergem la frizer?

— La ce bun? a zis el scoţându-şi ochelarii şi privindu-mă plictisit cu sprâncenele încruntate.

— Dar nu trebuie neapărat să avem un scop. Încă nu s-au scuturat florile de cireş, iar lemnul câinesc va înflori şi el în curând. Şi după tuns v-aţi simţi cu siguranţă revigorat.

— Dar mă simt foarte bine şi acum.

— Dacă faceţi puţină mişcare, sângele circulă mai bine şi s-ar putea să vă vină idei strălucite pentru problemele de matematică.

— Asta-i bună! Circulaţia sângelui la picioare şi la cap n-au nici o legătură una cu alta.

— În plus, dacă vă tundeţi o să deveniţi mai chipeş.

— Prostii!

Profesorul găsea argumente la orice-i spuneam, dar până la urmă a cedat insistenţelor mele şi a închis neîncrezător cartea. În raftul de încălţăminte nu era decât o pereche de pantofi de piele care se scorojiseră.

— Vii cu mine, nu? mi-a zis de mai multe ori în timp ce-i lustruiam pantofii. Dacă vii e bine. Să nu cumva să mă laşi la frizer şi să pleci. Mă supăr!

— Fiţi fără grijă. Vă însoţesc peste tot.

Deşi i-am lustruit cât am putut de bine, pantofii tot rău arătau. Nu ştiam ce să fac cu bileţelele prinse peste tot de haine. Dacă am fi plecat aşa, sigur ar fi atras privirile curioşilor. M-am gândit să-i propun să le desprindem, dar, cum el nu părea să fie preocupat de acest aspect, am decis să mergem aşa.

Profesorul avea un mers straniu. Privea numai în jos, fără să ridice ochii către cerul care se înseninase sau să se uite la câinii care treceau pe lângă noi şi la vitrinele magazinelor. Nu părea deloc relaxat, ci mai degrabă tensionat din cauza efortului.

— Priviţi acolo! Cireşii sunt în plină floare.

Dar, deşi continuam să-i spun astfel de lucruri, încuviinţa doar scurt şi absent. Aici, în mijlocul lumii, părea deodată îmbătrânit.

Am hotărât să mergem mai întâi la frizer, ca să scăpăm de o grijă. Frizerul era un omuleţ amabil şi isteţ care, după ce a aruncat o privire pardesiului ciudat al profesorului, a intuit imediat situaţia şi s-a

purtat firesc, ca şi cum nu era nimic neobişnuit. A crezut că sunt fiica profesorului şi-a zis:

— E bine că o aveţi pe fiica dumneavoastră alături!

Nici eu, nici profesorul nu am dezminţit. M-am aşezat pe bancheta pe care aşteptau şi ceilalţi clienţi.

Probabil că Profesorul avusese vreo experienţă traumatizantă la frizer, pentru că, după ce acesta i-a pus prosopul, neliniştea lui a părut să crească. Obrazul i s-a înăsprit, mâinile i s-au încleştat puternic pe braţele scaunului, iar fruntea i s-a încreţit.

Frizerul a încercat să-l facă să se destindă, vorbind despre diferite nimicuri, dar n-a avut succes. Dimpotrivă, Profesorul a înrăutăţit situaţia, pentru că a început dintr-odată să-i adreseze întrebările sale tipice legate de mărimea de la pantofi şi numărul de telefon.

Deşi mă vedea în oglindă, se întorcea din când în când către mine bănuitor, ca pentru a se asigura că nu-mi încalc promisiunea. De fiecare dată când făcea asta, frizerul trebuia să se oprească din treabă. Nu s-a plâns însă deloc şi s-a adaptat purtării profesorului. Eu, zâmbind, îi făceam un mic semn cu mâna pentru a-l asigura că sunt încă acolo.

Părul său alb cădea în şuviţe şi se răspândea pe podea. Fără îndoială, frizerul nu bănuia că în capul învăluit de acel păr alb se ascundea o minte care putea înşira toate numerele prime până la 100 de milioane. Şi nici măcar unul dintre clienţii care aşteptau pe banchetă privindu-l şi dorindu-şi ca acest bătrân ciudat să termine odată nu avea nici cea mai mică bănuială despre relaţia misterioasă care exista între ziua mea de naştere şi ceasul Profesorului. Gândindu-mă la acest lucru, am simţit deodată o mândrie inexplicabilă. Uitându-mă în oglindă, i-am răspuns la semn cu un zâmbet şi mai larg.

După ce am plecat de la frizer, am stat pe o bancă în parc şi am băut cafea la cutie. Era un parc cu o groapă de nisip pentru copii, fântână arteziană şi terenuri de tenis. Fiecare adiere de vânt făcea petalele florilor de cireş să se răspândească în aer şi razele de soare care pătrundeau printre crengi şi luminau obrazul profesorului să se legene. Bileţelele de pe haina lui tremurau neîncetat. Privea fix la gura cutiei de cafea, ca şi cum aceasta conţinea o băutură ciudată.

— Arătaţi chipeş şi revigorat, exact cum am bănuit.

— Vorbeşti numai aiureli, a zis el, iar de data aceasta nu mai răspândea obişnuitul miros de hârtie, ci unul de spumă de ras.

— În ce ramură a matematicii v-aţi specializat în facultate?

Deşi nu aveam nici cea mai mică idee despre ştiinţele matematice, i-am pus această întrebare legată de domeniul lui preferat pentru a-l recompensa că mă ascultase şi acceptase să iasă din casă.

— Ramura care este considerată regina matematicii, a răspuns, înghiţind cu zgomot o gură de cafea. E frumoasă ca o regină şi nobilă, dar în acelaşi timp e groaznică ca un diavol. Simplu spus, e vorba despre legătura dintre numerele întregi pe care le ştie oricine: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7… Această legătură constituie domeniul meu.

Cuvântul „regină“, pe care-l întâlneşti de obicei în basme, mi-a sunat ciudat în urechi. În depărtare se auzea zgomotul mingilor de tenis lovite de rachete. Toţi cei care treceau prin faţa noastră – mamele cu cărucioare, oamenii care făceau jogging, cei care mergeau pe bicicletă – şi îi aruncau o privire profesorului, întorceau imediat capul în altă parte.

— Adică descoperiţi relaţii între numerele întregi, nu?

— Exact ăsta e cuvântul – le descoperim. Nu le inventăm. Am dezgropat ecuaţii care existau cu mult înainte de a ne naşte noi, dar nimeni nu le-a observat. E ca şi cum ai copia rând cu rând Adevărurile care sunt notate doar în caietul lui Dumnezeu. Deşi nimeni nu ştie unde se află acel registru şi când se deschide.

Când s-a referit la teoremele care există în lume, a indicat cu degetul un punct din univers pe care-l ţintuia cu privirea ori de câte ori „medita“.

— De exemplu, cât timp am învăţat la Cambridge, am studiat conjectura lui Artin despre numere cubice cu coeficienţi numere întregi. Am folosit metoda circulară, algebră geometrică, teoria numerelor întregi şi altele. Am căutat un număr cubic care să nu se conformeze conjecturii lui Artin. Până la urmă am descoperit o dovadă care se aplica pentru o anumită formă, în condiţii speciale.

A ridicat o crenguţă căzută sub bancă şi a început să scrie cu ea „ceva“ pe pământ. „Ceva“ e singurul mod în care pot exprima ceea ce vedeam. Erau şi cifre, şi litere, şi simboluri ciudate care se înlănţuiau formând un singur şir neîntrerupt. Deşi nu înţelegeam sensul fiecărui cuvânt în parte, îmi dădeam seama că era vorba de o înşiruire cu o logică clară, iar profesorul se afla în mijlocul ei şi înainta. Era impunător şi emana autoritate. Neliniştea şi teama de la frizer dispăruseră fără urmă. Crenguţa uscată scrijelea neobosită pe pământ ceea ce voia Profesorul. Într-o clipită, la picioarele noastre s-a desfăşurat o dantelărie de ecuaţii. Când s-a oprit pe neaşteptate din scrijelit şi s-a făcut din nou linişte, am spus fără să-mi vină să cred că erau vorbele mele:

— Vreţi să vă povestesc despre una dintre descoperirile mele?

Fascinată de frumuseţea dantelei din ecuaţii, parcă îmi doream să mă integrez în ea. Şi apoi mi-am dat seama că Profesorul nu avea să dispreţuiască acea descoperire copilărească a mea.

— Dacă aduni divizorii lui 28 suma lor este tot 28.

— Da! a spus şi a scris în continuarea dantelăriei:

28 = 1 + 2 + 4 + 7 + 14

— E un număr perfect!

— Un număr perfect? am bâiguit eu, ca şi cum aş fi gustat ecoul cuvintelor acelora ferme.

— Cel mai mic număr perfect este 6 : 6 = 1 + 2 + 3

— O, într-adevăr! Deci nu este nimic deosebit legat de descoperirea mea!

— Ba dimpotrivă. Este un număr foarte important, pentru că întruchipează cu fidelitate sensul perfecţiunii. Următorul număr de acest tip după 28 este 496. 496 = 1 + 2 + 4 + 8 + 16 + 31 + 62 + 124 + 248. Apoi urmează 8 128. Şi apoi 33 550 336. Apoi 8 589 869 056. Cu cât numerele sunt mai mari, cu atât mai dificil e să găseşti numere perfecte.

M-am mirat cu câtă uşurinţă jongla cu numere care aveau zeci de cifre.

— Desigur, pe lângă numerele perfecte, celelalte pot avea divizori a căror sumă e mai mare sau mai mică decât ele. În cazul în care e mai mare, se numesc numere abundente, în cazul în care e mai mică, numere deficiente. Nu crezi că sunt nişte nume cu adevărat clare? De exemplu, în cazul lui 18 suma divizorilor este 21 = 1 + 2 + 3 + 6 + 9 şi de aceea este un număr abundent. În schimb, suma divizorilor lui 14 este 10 = 1 + 2 + 7, şi se numeşte deficient.

Mi-am imaginat numerele 18 şi 14. Şi, după ce am ascultat explicaţiile profesorului, acestea nu au mai fost doar nişte numere oarecare pentru mine. Fără ca oamenii să ştie, 18 duce în spate o povară grea, iar 14 stă tăcut în faţa unui gol.

— Sunt multe numere deficiente mai mici cu 1 decât suma divizorilor, dar nu există nici un număr abundent doar cu 1 mai mare decât suma divizorilor săi. De fapt, ar fi mai corect să spunem că există, dar nimeni nu l-a descoperit.

— De ce nu a fost descoperit?

— Motivul se află doar în caietul lui Dumnezeu.

Lumina moale a soarelui se revărsa în mod egal asupra tuturor lucrurilor care se întindeau în faţa ochilor noştri. Până şi insectele care pluteau înecate pe apa fântânii păreau că strălucesc. Văzând că bileţelul cel mai important, cel pe care scria „memoria mea durează numai 80 de minute“, lipit în zona pieptului, stătea să-i cadă, am întins mâna şi l-am fixat la loc.

— Hai să-ţi mai dezvălui o proprietate a numerelor perfecte!

A strâns din nou în mână crenguţa şi, adunându-şi picioarele sub bancă, a făcut puţin loc de scris.

— Numerele perfecte pot fi exprimate prin suma numerelor naturale consecutive. A întins mâna cât a putut şi a scris următoarele calcule lungi:

6 = 1 + 2 + 3

28 = 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7

496 = -1+ 2 +3 + 4 + 5 + 6 +7+8+ 9 + 10 + 11+ 12 + 13 + 14 + 15 + 16 +17+ 18 + 19 + 20 + 21 + 22 + 23 + 24 + 25 + 26 + 27 + 28 + 29 + 30 + 31

Erau calcule simple şi corecte. Nu era nimic de prisos, nici un spaţiu gol, erau limpezi şi te umpleau de o tensiune care te făcea să amorţeşti.

Formula subtilă pentru conjectura lui Artin şi linia simplă a sumei factorilor numărului 28 se topiseră într-o singură linie care ne-a învăluit. Fiecare număr era ca un nod dintr-o împletitură şi împreună formau o dantelă complicată, acolo, în praf. Îmi ţineam răsuflarea de teamă să nu fac vreo mişcare şi să şterg din greşeală o parte din acel model nepreţuit.

Era ca şi cum în acel moment secretul universului ni se dezvăluia numai nouă, în mod miraculous. Era ca şi cum caietul lui Dumnezeu se deschisese sub banca pe care stăteam, exact la picioarele noastre.

— Ei bine, e timpul să mergem acasă, a zis Profesorul.

— Da, am încuviinţat. Radical va sosi şi el în curând.

— Radical…?

— Fiul meu de 10 ani. Are creştetul capului plat şi de aceea îi zicem Radical.

— A, da? Fiul tău! Atunci trebuie să ne grăbim. O mamă trebuie neapărat să fie acasă să-şi întâmpine copilul care soseşte de la şcoală. Haide! Nimic nu mă face mai fericit decât glasul copilului când strigă că s-a întors.

Cu aceste cuvinte s-a ridicat să plece.

În acel moment s-a auzit un ţipăt de la groapa de nisip. O fetiţă căreia îi intrase probabil nisip în ochi stătea plângând cu o lopăţică în mână. Într-o clipă Profesorul a fost lângă ea, s-a aplecat şi a început să-i vorbească pentru a o linişti. Şi, ca pentru a demonstra că iubeşte toţi copiii din lume la fel de mult ca pe Radical, i-a scuturat cu grijă nisipul de pe rochiţă cu un gest incredibil de duios.

Deodată, a apărut mama fetiţei şi l-a împins pe Profesor la o parte, smulgând practic copilul de lângă el şi îndepărtându-se apoi în grabă. Profesorul a rămas singur în nisip. Îl priveam din spate,

neştiind ce să fac. Nenumărate petale de cireş s-au scuturat şi au format alt model deasupra dantelei de ecuaţii care conţinea secretul universului.

— Am rezolvat tema pe care mi-aţi dat-o. Acum trebuie să reparaţi radioul! a zis Radical cum a intrat pe uşă.
— Uitaţi, a zis, întinzându-i caietul de matematică.

1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10 = 55

Profesorul a privit rezolvarea ca şi cum avea în faţă o problemă sofisticată. Parcă aştepta un răspuns de la acele numere, neputându-şi aminti de ce-i dăduse această temă lui Radical şi ce legătură avea cu radioul.
Profesorul evita să ne întrebe despre lucruri care se petrecuseră în urmă cu mai mult de 80 de minute. Dacă ne-ar fi întrebat, i-am fi spus cu dragă inimă despre ce era vorba, dar el încerca să desluşească singur, din acele numere. Pentru că fusese şi, desigur, era încă un om extrem de inteligent, conştientiza în mod cert ce problemă avea cu memoria. Şi nu din mândrie se ferea să ne pună întrebări sau să ne ceară ajutorul, ci pentru că nu voia să ne cauzeze nouă, celor din lumea normală, mai multe probleme. Când am înţeles că se ferea în mod intenţionat să vorbescă despre memoria sa, am hotărât ca şi eu să evit acest subiect.
— Ai adunat numerele de la 1 la 10, a spus.
— E corect, nu? Le-am verificat de multe ori şi sunt sigur că e bine.
— Este.
— Atunci haideţi să ducem radioul la reparat.
— Stai puţin, a zis tuşind uşor ca pentru a câştiga timp de gândire. Poţi să-mi explici cum ai ajuns la acest rezultat?
— E simplu. N-am făcut decât să adun numerele.
— E cel mai direct mod de rezolvare, e corect şi nimeni nu poate contesta acest lucru.
Radical a încuviinţat cu mândrie.
— Dar ia gândeşte-te. Dacă un profesor răutăcios te-ar pune să aduni numerele de la 1 la 100?
— Păi… le-aş aduna.
— Sigur că da. Pentru că eşti sincer. Şi eşti un elev bun şi muncitor. Şi sunt sigur că ai găsi rezultatul corect. Dar dacă Profesorul e atât de răutăcios şi vrea suma de la 1 la 1000 sau de la 1 la 10000? Şi continuă la nesfârşit cu noi probleme. Şi chicoteşte răutăcios, pe când tu aduni şi aduni din ce în ce mai multe numere. Ţi-ar conveni să înduri în tăcere?
Radical a scuturat din cap.
— Nu poţi să-l laşi să râdă de tine şi să se umfle în pene. Trebuie să te dovedeşti mai şiret decât el.
— Hm… Dar cum aş putea face asta?
— Trebuie să găseşti un mod mai simplu de a afla rezultatul care poate fi folosit indiferent cât de multe numere sunt. Dacă găseşti asta, merg cu tine să reparăm radioul.
— Dar nu e corect, a obiectat Radical, lovind în piciorul scaunului. Asta nu făcea parte din învoială.
— Radical, nu-i frumos să te porţi ca un copil mic, am intervenit.

Profesorul însă nu părea să fi băgat de seamă gestul nepoliticos al lui Radical.

— O problemă nu e finalizată numai pentru că ai găsit răspunsul corect. Mai e şi altă cale de a obţine suma. N-ai vrea s-o afli?

— Nu neapărat, a zis Radical, încă supărat.

— Bine, uite cum o să facem. Radioul e vechi şi, chiar dacă-l ducem la reparat, o să dureze până va fi gata. Hai mai bine să facem un pariu – poţi tu să afli răspunsul până va fi gata radioul?

— Bine, a zis Radical. Dar nu prea ştiu cum aş putea face... Ce alt mod ar putea exista în afară de a le aduna?

— N-aş fi zis că te dai bătut aşa uşor, l-a certat Profesorul. Nici măcar să nu încerci?

— Bine, voi încerca. Dar nu pot promite că voi reuşi până reparaţi radioul, pentru că am şi alte lucruri de făcut.

— Mai vedem, a zis Profesorul mângâindu-l pe creştet ca de obicei. O, trebuie să notez acest pariu pentru că e foarte important.

A scos o bucăţică de hârtie şi a notat pe ea învoiala lor. A prins-o apoi de reverul hainei, cu mişcări sigure, foarte diferite de modul său stângaci de a face lucrurile.

— Dar trebuie să promiţi că termini până la meci şi că nu-l deranjezi pe Profesor când lucrează.

Radical a încuviinţat îmbufnat, pe măsură ce înşiram condiţiile.

— Bine, ştiu toate astea… Tigers sunt buni anul acesta, mai buni ca anul trecut şi acum doi ani, când au ieşit pe ultimul loc. Au câştigat chiar primul lor meci împotriva celor de la Giants.

— Hanshin a avut un an aşa de bun? Este vremea lui Enatsu! Profesorul se uita când la mine, când la Radical. Câte lovituri bune a dat?

După o scurtă tăcere, Radical a răspuns:

— Enatsu s-a transferat. Asta s-a întâmplat înainte de a mă naşte eu. Acum s-a retras.

Profesorul a rămas nemişcat, de parcă fusese străbătut de un fulger. Nu-l văzusem niciodată atât de abătut. Deşi în general se obişnuise cu festele pe care i le juca memoria, de data aceasta nu putea ignora ce se întâmpla. Văzându-l într-o asemenea stare, am uitat de Radical, care era şi el foarte şocat că-l întristase atât de tare pe Profesor.

— Dar chiar şi după ce s-a transferat la Carp, tot este cel mai bun în Ligă, am încercat eu să repar lucrurile. Efectul a fost însă cu totul altul decât mă aşteptam.

— La Carp? Cum adică? Să poarte Enatsu alt tricou decât cel cu dungi al echipei Hanshin?

Stătea jos, cu coatele pe birou, trecându-şi mâinile prin părul proaspăt tuns şi câteva bileţele au căzut pe caiet. Acum cel care îl mângâia pe creştet, ca pentru a-l consola, era Radical. Încerca parcă să alunge tristeţea pe care o provocase.

În acea seară ne-am întors tăcuţi acasă. L-am întrebat pe Radical dacă Tigers avuseseră un meci şi de-abia mi-a răspuns.

— Cu cine au jucat?

— Cu Taiyō.

— Crezi că vor câştiga?

— Nu ştiu.

La frizerie luminile erau stinse, iar parcul era pustiu. Formulele scrise de Profesor în praf erau ascunse de umbre.

— Nu ar fi trebuit să vorbesc despre transferul lui Enatsu, a zis Radical. Dar n-am ştiut că-i plăcea Enatsu atât de mult.

— Nici eu, am zis.

Şi, deşi ştiam că nu e cinstit din partea mea să fac asta, am adăugat:

— Dar nu-ţi face griji. Mâine dimineaţă totul va fi ca înainte. Profesorul nu-şi va aminti nimic de Carp, iar Enatsu va fi din nou eroul de la Tigers.

Problema pe care Profesorul i-o dăduse lui Radical s-a dovedit a fi la fel de dificilă precum cea legată de Enatsu.

După cum prezisese Profesorul, depanatorul a spus că nu ştie dacă un radio atât de vechi va mai funcţiona vreodată. Oricum, avea să-i ia vreo săptămână să-l repare. În fiecare zi, când ajungeam acasă, încercam să găsesc o altă metodă de a obţine suma numerelor de la 1 la 10. Radical încerca şi el, dar, pentru că era încă supărat din cauza incidentului cu Enatsu, renunţa imediat şi mă lăsa singură. Eu aş fi vrut să-i fac o bucurie Profesorului şi nu doream să-l dezamăgim şi mai mult decât o făcuserăm. Dar singurul mod de a-i face o bucurie era cu ajutorul numerelor.

Am început prin a citi problema cu voce tare, cum îl învăţase Profesorul pe Radical să facă cu temele sale. 1 + 2 + 3 + … 9 + 10 face 55. 1 + 2 + 3… Dar asta nu părea să ducă nicăieri. Nu arăta decât că o simplă ecuaţie putea duce la o problemă dificilă.

Apoi am încercat să scriu numerele de la 1 la 10 şi pe orizontală şi pe verticală şi să le grupez în pare şi impare, prime şi neprime şi altele. Am încercat cu chibrituri şi mărgele, iar când eram la Profesor scriam numere pe spatele oricărei bucăţele de hârtie, în speranţa că voi găsi un cât de mic indiciu.

Pentru a găsi numere prietene, trebuia doar să faci acelaşi calcul de mai multe ori şi, dacă aveai destul timp, exista o şansă să reuşeşti. Dar acum era altceva – mă pierdeam în direcţii diferite încercând să găsesc o nouă metodă de a privi problema, şi ajungeam mereu în acelaşi punct mort. Nu eram prea sigură nici de ce încercam să fac. Ba aveam senzaţia că mă învârt în cerc, alteori chiar că mă îndepărtez de soluţie. Şi constatam că nu fac altceva decât să privesc fix hârtia.

Nu ştiu de ce mă preocupa atât de mult o problemă de matematică pentru copii. La început am fost mânată de dorinţa de a face ceva pentru a-l bucura pe Profesor, dar apoi acest sentiment a dispărut şi totul a devenit o luptă a mea cu problema. Ecuaţia mă aştepta dimineaţa când mă trezeam şi mă obseda toată ziua, ca şi cum se imprimase pe retina mea şi nu mai puteam să scap de ea.

La început era doar ceva la care îmi zbura gândul din când în când. Mai apoi însă a devenit o adevărată obsesie. Puţini oameni cunosc misterul ascuns în această formulă, iar cei mai mulţi mor fără măcar să bănuiască că ea ascunde un secret care trebuie aflat. Dar destinul a făcut să dau peste ea şi acum să bat la uşă pentru a pătrunde înăuntru. Aveam senzaţia că, de când agenţia mă trimisese aici, eram într-o misiune legată de acea uşă.

— Semăn cumva cu Profesorul? l-am întrebat pe Radical, cu mâna la tâmplă şi un creion între degete. Toată ziua acoperisem cu cifre toate pliantele şi facturile din casă, fără nici un rezultat.

— Nici un pic. Când Profesorul rezolvă o problemă nu vorbeşte singur ca tine şi nu-şi smulge părul. Mintea lui călătoreşte departe. Şi, ştii, problemele pe care le rezolvă el sunt mult mai grele, a zis Radical.

— Ştiu! Dar problema asta e a ta, înţelegi? Ai putea să laşi cartea despre baseball un pic şi să vii să mă ajuţi.

— Dar tu ai de trei ori mai mulţi ani decât mine şi oricum e o problemă absurdă.

— Descoperirea divizorilor a fost un progres şi s-a datorat Profesorului, nu?

— Da, a zis Radical şi s-a uitat la notiţele mele încuviinţând. Cred că eşti pe calea cea bună.

— Numai aşa mă ajuţi? am râs.

— Mai bine decât nimic, a zis revenind la cartea lui.

De când era mic trebuise să mă consoleze când veneam plângând de la slujba mea, pentru că mă acuzau că furasem, sau că sunt incompetentă, sau mi se aruncase în faţă mâncarea pe care o gătisem.

— Mami, eşti frumoasă. O să fie bine, zicea cu o voce convingătoare.

Asta spunea mereu ca să mă consoleze.

— Sunt frumoasă?

— Sigur, nu ştiai? zicea prefăcându-se mirat.

De mai multe ori mă prefăceam că plâng numai ca să aud aceste cuvinte, iar el le repeta întotdeauna cu drag.

— Ştii ceva? a zis brusc. Când le aduni, 10 pare nepotrivit.

— De ce zici asta?

— Pentru că e singurul cu două cifre.

Avea dreptate. Analizasem numerele în fel şi chip, dar nu mă gândisem ce are fiecare special. M-am uitat iar la el şi mi-am dat seama cât de straniu părea 10 pus lângă celelalte. Singurul pe care nu puteai să-l scrii fără să ridici creionul de pe foaie.

— Dacă l-ai lăsa deoparte pe 10, ai avea un număr în centru şi poate ar fi bine.

— Cum în centru?

— Dacă veneai la ultima reuniune de la şcoală, ştiai. Făceam gimnastică şi la un moment dat profesorul ne-a zis să ne aşezăm în rânduri paralele şi să privim spre centru. Persoana din centru a ridicat mâinile şi noi, ceilalţi, ne-am aliniat cu faţa spre ea. Cum eram nouă, al cincilea om a stat în centru şi rândurile erau formate din numere pare. Dacă un om e în plus, nu mai există centru, de aceea nu merge cu 10.

Am încercat să-l las pe 10 la o parte şi să înşirui celelalte numere. L-am încercuit pe 5 în centru şi am aşezat patru numere înainte şi patru după el. 5 stătea cu braţele întinse, bucurându-se de atenţia tuturor.

Şi în acea clipă am fost martoră, pentru prima dată în viaţă, la un miracol. În mulţimea de numere s-a deschis parcă un drum drept, la capătul căruia mă aştepta o lumină care m-a condus către Adevăr.

* * *

Am primit de la atelier radioul reparat vineri, 24 aprilie, exact în ziua meciului dintre Tigers şi Dragons. L-am pus pe masă şi ne-am aşezat în jurul lui. Radical a învârtit butonul pentru a prinde frecvenţa şi deodată s-a auzit transmisiunea meciului. Sunetul era slab, dar era sigur jocul de baseball şi primul semn al vieţii de afară care pătrundea în casa Profesorului de când venisem. Am strigat de bucurie.

— Habar n-am avut că se poate prinde meciul de baseball la acest aparat, a zis Profesorul.
— Sigur că se poate, şi la orice aparat.
— Fratele meu mai mare mi-a cumpărat acest aparat demult, ca să exersez conversaţia în engleză. Credeam că prinde numai posturile în engleză.
— Deci n-aţi ascultat niciodată vreun meci al celor de la Tigers? a întrebat Radical.
— Nu, şi n-am nici televizor, a murmurat ca şi cum ne făcea o mărturisire îngrozitoare. N-am văzut în viaţa mea un meci de baseball.
— Nu cred! a strigat Radical.
— Dar ştiu regulile, a zis ca pentru a se apăra.
Dar Radical era de-a dreptul revoltat.
— Atunci cum vă puteţi numi fan al echipei Tigers?
— Păi… sunt un mare fan. În facultate mergeam la bibliotecă în pauza de prânz şi citeam reviste sportive. Ba chiar am făcut mai mult decât să citesc despre baseball. Nici un sport nu este mai bine reflectat de statistici şi numere. Am analizat datele pentru jucătorii echipei Hanshin şi, după fluctuaţii, chiar şi foarte mici, puteam să-mi imaginez jocul în mintea mea.
— Şi era distractiv?
— Sigur, pentru că puteam să-mi imaginez fiecare detaliu, fără radio. De exemplu, prima victorie a lui Enatsu, ca jucător profesionist, din 1967 a fost împotriva celor de la Carp, din 10 aruncări. Sau în 1973, când a şi aruncat, a şi alergat singur.
Chiar în acel moment, crainicul a anunţat – Kasai urma să arunce primul.
— Enatsu joacă? a întrebat Profesorul.
— Intră mai târziu, a zis Radical, imperturbabil.
Am fost surprinsă să-l văd acţionând atât de matur. Ne înţeleseserăm să întreţinem cum putem iluziile Profesorului legate de Enatsu, dar ne era greu să-l minţim astfel şi nu ştiam dacă era de fapt spre binele lui. Dar nu puteam suporta să-l necăjim din nou.
— Am putea să-i spunem că Enatsu e pe terenul de încălzire, a propus Radical.
Enatsu se retrăsese cu mult înainte ca Radical să se fi născut şi a mers la bibliotecă să caute informaţii despre el. Aflase că avea 206 victorii la activ, 158 înfrângeri şi un total de 2987 aruncări. Avea degete scurte pentru un aruncător. Îl învinsese pe marele lui rival, Sadaharu Ō, mai des ca oricare alt aruncător. În sezonul din 1968, obţinuse un record mondial cu 401 aruncări, şi după sezonul din 1975, anul în care rămăsese fixată memoria Profesorului, fusese transferat la Nankai Hawks.
Radical dorea să afle cât mai multe despre Enatsu pentru a putea discuta cât mai natural despre meciurile pe care le ascultam la radio. În timp ce eu mă chinuiam cu problema de matematică, el s-a ocupat de Enatsu. Şi într-o zi, când răsfoiam jurnalul *Baseball Players Illustrated* pe care-l adusese de la bibliotecă, am rămas mută de uimire văzând o poză a lui Enatsu. Avea pe tricou numărul 28. Când terminase colegiul Ōsaka Gakuin şi intrase la Tigers, i se propuseseră următoarele numere disponibile: 1, 13 şi 28, iar el alesese 28 şi jucase toată cariera sa cu acest număr perfect pe spate!

În acea seară, după cină, i-am arătat profesorului rezolvarea temei. Ne-am prezentat în faţa lui cu creioane şi hârtie în mână.

— Uitaţi tema pe care ne-aţi dat-o – să obţinem suma numerelor de la 1 la 10 fără să le adunăm, a zis Radical. Şi-a dres vocea şi, aşa cum repetaserăm, eu am ţinut caietul, iar el a scris numerele de la 1 la 9 pe un rând şi pe 10 undeva mai departe în josul paginii. Ştim deja rezultatul – e 55 pentru că le-am adunat. Dar nu ne pasă de rezultat.

Profesorul şi-a încrucişat braţele şi asculta concentrat, sorbind parcă fiecare cuvânt al lui Radical.

— Am decis să ne gândim mai întâi la numerele de la 1 la 9 şi să-l lăsăm pe 10 deoparte. Numărul 5 e în mijloc şi reprezintă…

— Media, am strigat eu.

— Da, media. N-am învăţat încă mediile, aşa că aici m-a ajutat mama. Dacă aduni numerele de la 1 la 9 şi le împarţi la 9 obţii 5, deci 5 × 9 = 45. Asta e suma. Şi acum îl putem aduce şi pe 10.

$$5 \times 9 + 10 = 55$$

Radical a luat pixul şi a scris calculul pe caiet.

Profesorul studia ce scrisese Radical şi mi-am dat seama că pentru el momentul meu de inspiraţie părea probabil o glumă. Ştiam de la început că nu pot să storc ceva minunat din creierul meu neantrenat, şi cu atât mai puţin ceva care să încânte un adevărat matematician.

Dar Profesorul s-a ridicat deodată şi a început să aplaude entuziasmat, ca şi cum rezolvasem teorema lui Fermat. A aplaudat îndelung, umplând casa cu felicitările sale.

— Radical, e minunat, extraordinar! a zis îmbrăţişându-l aproape să-l înăbuşe.

— Bine, dar mă sufoc, a îngăimat Radical, vorbele lui topindu-se în îmbrăţişarea Profesorului.

Era hotărât să-l convingă pe acest băieţel slab şi cu capul plat cât de minunată era descoperirea sa, iar eu, privind triumful lui Radical, m-am simţit mândră de contribuţia mea.

Am privit şirul de cifre scris de Radical: 5 × 9+10, şi chiar dacă nu studiasem niciodată serios matematica, mi-am dat seama că formula devenea şi mai relevantă dacă i se dădea o formă abstractă:

$$\frac{n(n-1)}{2} + n$$

Era o victorie minunată, iar claritatea şi simplitatea rezolvării era cu atât mai extraordinară dacă ne gândeam din ce abis apăruse. Era ca şi cum dezgropasem un cristal din peretele unei peşteri întunecate. Am râs în sinea mea, pentru că nu mă sfiam să mă laud, deşi complimentele Profesorului se adresau altcuiva.

Profesorul l-a lăsat în sfârşit pe Radical şi ne-am înclinat din nou unul în faţa celuilalt, ca doi cercetători care tocmai îşi terminaseră prezentarea la un simpozion ştiinţific.

În acea zi, Tigers a pierdut în faţa lui Dragons cu 2 la 3. Condusese două reprize cu o triplă a lui Wada, dar Dragons contracaraseră cu un tur complet şi câştigaseră.

4

Cel mai mult pe lumea aceasta Profesorul iubea numerele prime. Auzisem şi eu de aceste numere, dar nu mi-aş fi putut închipui că pot deveni obiectul unei iubiri adânci pentru cineva. Şi era o iubire în toată regula. Nu le abandona niciodată şi era grijuliu, atent şi respectuos cu aceste numere, mângâindu-le sau închinându-se în faţa lor. Când ne vorbea despre matematică, în birou sau la cină, numerele prime erau cel mai des menţionate. Mă întrebam la început ce farmec pot avea aceste numere, mai degrabă încăpăţânate, divizibile doar cu 1 şi ele însele. Dar, cu timpul, atraşi de entuziasmul cu care Profesorul vorbea despre ele, am început să-i înţelegem veneraţia, iar numerele prime au devenit şi pentru noi palpabile, ca şi cum le puteam atinge şi invoca în mintea noastră. Ele aveau semnificaţii diferite pentru fiecare dintre noi, dar când Profesorul începea să vorbească despre ele, începeam să schimbăm între noi zâmbete complice. Simpla lor menţionare ne stimula ca atunci când doar gândindu-te la o caramea, simţi deja în gură gustul şi aroma ei.

Momentele cele mai preţioase pentru noi trei erau serile. Încordarea relativă pe care o simţeam dimineaţa, care pentru Profesor însemna o veşnică primă întâlnire cu mine, dispărea, iar apariţia lui Radical ne însenina ziua. Cred că din acest motiv, de câte ori mă gândesc la Profesor, îmi apare în minte profilul său în lumina asfinţitului.

Din cauza problemei sale de memorie, Profesorul ne repeta la nesfârşit istorisirile sale despre numerele prime, dar Radical şi cu mine ne înţeleseserăm să nu-i spunem niciodată că le-am ascultat deja. Ţineam cu străşnicie această promisiune, tot aşa cum îi ascundeam şi adevărul despre Enatsu. Ne străduiam să ascultăm cu atenţie chiar dacă eram obosiţi, considerând că astfel ne arătăm recunoştinţa pentru faptul că Profesorul ne trata pe noi, doi novici, ca pe doi adevăraţi matematicieni. Şi, mai ales, încercam să-l ferim de orice lucruri care puteau să-i creeze confuzie, pentru că cel mai mic lucru neclar îl tulbura şi-l întrista. Ne-am dat seama că, dacă noi aveam grijă să nu vorbim despre trecut, era ca şi cum Profesorul nu-şi pierduse niciodată memoria. Consideram că era un lucru simplu şi de aceea nu menţionam niciodată că mai auziserăm ceea ce ne povestea.

Dar, în realitate, când repeta lucruri legate de matematică, rareori se întâmpla să ne plictisim. Deşi era vorba de aceleaşi numere prime (dovada că exista un număr infinit de numere prime, numerele prime gemene[7] şi altele), orice mică modificare care apărea în argumentaţia sa ne făcea să înţelegem ceva ce nu realizaserăm înainte sau să descoperim ceva nou. Chiar şi o schimbare a vremii sau a tonului vocii lui arunca o lumină nouă asupra acestor numere.

Din punctul meu de vedere, numerele prime erau interesante pentru că nu se putea prevedea şi explica ordinea în care apăreau. Păreau presărate ici-colo, în şirul numerelor. Cu cât te depărtai de 0, cu atât era mai greu de găsit un număr prim, şi nu era nici o regulă care să prezică apariţia următorului număr prim. Pe Profesor, care căuta frumuseţea şi regularitatea absolută, această dezordine îl obseda.

— Hai să căutăm toate numerele prime până la 100, i-a zis lui Radical într-o zi, după ce-şi terminase de făcut temele.

Şi, luând creionul lui Radical, a început să le înşire, în continuarea exerciţiilor pe care le terminase: 2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53, 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97.

Mă uimea întotdeauna modul în care Profesorul jongla cu numerele în orice moment sau împrejurare. Pentru mine era un mister cum de acele mâini tremurânde de om bătrân, de obicei neîndemânatice, care de-abia puteau programa cuptorul cu micounde, înşirau cu atâta repeziciune şi precizie numere de diferite mărimi şi tipuri.

În acelaşi timp, îmi plăcea modul lui de a scrie numerele cu creionul cu mină tare. 4 era mult rotunjit şi părea un nod de fundă, iar 5 era aplecat mult, ca şi cum se împiedicase. Nu se putea spune că erau scrise frumos, dar fiecare avea personalitatea lui. În fiecare cifră pe care o scria se putea citi dragostea pe care Profesorul o nutrea pentru numere de o viaţă.

— Ei, ce credeţi?

Avea obiceiul să înceapă printr-o întrebare abstractă.

— Sunt presărate peste tot între celelalte numere. Şi 2 este singurul dintre ele care este par.

Radical răspundea mereu primul. Şi avea un talent deosebit de a identifica imediat dacă un număr era diferit.

— Ai dreptate. 2 este singurul număr prim care este şi par. Este în fruntea armatei infinite de numere prime care-i urmează. Şi are misiunea de a le conduce.

— Oare nu se simte singur? a zis Radical.

— Nu-ţi face griji! Dacă se simte singur, poate da o fugă în lumea numerelor pare, unde are mulţi prieteni.

— Dintre numerele pe care le-ţi scris unele formează perechi consecutive, ca 17 şi 19 sau 41 şi 43, am adăugat eu, ca să nu fiu mai prejos decât Radical.

— Bună observaţie! Acelea se numesc numere prime gemene.

Mă întrebam de ce cuvinte atât de uzuale sună totuşi atât de pompos când sunt folosite cu privire la numere. „Numere prietene“ sau „numere prime gemene“ au sensuri destul de clare, dar folosite legat de numere sună cumva poetic. În mintea mea numerele prime gemene erau îmbrăcate la fel şi aşteptau la rând, ţinându-se de mână.

— Cu cât numerele sunt mai mari, distanţa dintre numerele prime creşte şi e mai greu să găseşti gemene. De aceea, nu ştim dacă numerele prime gemene sunt infinite ca număr, cum sunt chiar numerele prime, a zis Profesorul încercuind perechile consecutive.

Unul din multele lucruri care făceau din Profesor un pedagog desăvârşit era şi faptul că nu se temea să spună „nu ştiu“. Nu era o ruşine să recunoşti că nu deţii răspunsul, ci un pas necesar către găsirea lui. Era la fel de important să ne înveţe despre ceea ce era necunoscut sau imposibil de aflat, ca şi despre lucrurile care erau deja demonstrate.

— Dacă numerele nu se sfârşesc, ar trebui să existe mereu alte numere gemene, nu?

— Da, înţeleg ce vrei să spui. Dar când ajungi la numere foarte mari, ca un milion sau zece milioane, ajungi pe un teren viran unde numerele prime sunt foarte distanţate.

— Un teren viran?

— Da, un fel de deşert. Oricât ai umbla, nu găseşti nici un număr prim. E numai nisip cât vezi cu ochii. Soarele bate nemilos, gâtul tău e uscat, ochii îţi sunt iritaţi. Atunci ţi se pare că vezi în sfârşit un număr prim şi te repezi spre el doar ca să constaţi că este doar un miraj, doar vânt arzător. Dar, tenace, continui să înaintezi pas cu pas, până când apare oaza unui alt număr prim, loc răcoros de odihnă, apă limpede…

Razele soarelui de la asfinţit au pătruns în toată camera. Radical a încercuit numerele prime gemene. Dinspre bucătărie pătrundea aburul de la maşina de gătit orez. Profesorul privea pe fereastră ca şi cum se uita la deşert, deşi în faţa lui nu era decât mica şi neîngrijita grădină.

Ceea ce Profesorul iubea cel mai mult pe lume erau numerele prime, iar ceea ce ura cel mai mult erau mulţimile de oameni şi aglomeraţia. De aceea evita să iasă din casă. Nu putea suferi locurile unde se strâng mulţi oameni, precum gările, trenurile, magazinele, cinematografele, marile magazine, pentru că simţea o incompatibilitate imensă între mulţimile de oameni şi frumuseţea pură a matematicii.

Profesorul avea nevoie de pace, ceea ce nu însemna neapărat tăcere completă. De fapt, nu părea să-l deranjeze când Radical alerga pe hol sau dădea tare sonorul radioului. Avea nevoie de o linişte interioară pe care să n-o tulbure lumea de afară.

Când termina de rezolvat problema propusă de vreun concurs din gazetele matematice şi o trecea pe curat, verificând încă o dată rezultatul, îl auzeai murmurând, mulţumit de sine: „Ce liniştitor e!“ Când ajungea la rezultatul cerut nu simţea bucurie sau relaxare, ci linişte. Îi plăcea senzaţia de siguranţă că fiecare lucru era la locul său şi nimic nu era de adăugat sau de eliminat, ca şi cum aşa fusese de când lumea şi pământul, şi aşa urma să fie pentru totdeauna.

Prin urmare, „liniştitor“ era pentru el complimentul absolut. Când era bine dispus, se aşeza la masa din bucătărie şi mă privea cum gătesc. Şi dacă făceam găluşte se uita cu mirare. Luam coca pentru găluşcă, o ungeam cu umplutură şi apoi apropiam marginile şi le uneam punând-o pe tavă. Era o acţiune simplă, dar el părea complet fascinat şi mă privea până terminam toate găluştele. Scena aceasta mi se părea atât de amuzantă, încât cu greu mă abţineam să nu râd. Când şi ultima găluşcă era aşezată frumos pe farfurie şi o puneam în faţa sa, îşi lipea palmele de masă şi spunea cu solemnitate: „Ce liniştitor!“

Am aflat cât de tare îl înspăimânta pe Profesor o situaţie în care lucrurile nu puteau fi unificate printr-o ecuaţie şi se pierdea liniştea din lume pe 6 mai, la sfârşitul mini-vacanţei de primăvară, *Golden Week*[8], când Radical s-a rănit tăindu-se cu un cuţit.

Când am revenit după cele patru zile libere, am descoperit că se stricase ceva la cadă şi curgea, iar apa ajunsese până pe hol. Am închis apa şi am chemat un instalator, deşi nu era de fapt o problemă prea mare. Pe lângă asta, Profesorul era mai confuz ca de obicei şi nu părea să mă recunoască, nici după ce i-am arătat de nenumărate ori figura mea pe bileţelul de pe haină. Nu se liniştise complet nici spre seară. Probabil faptul că am intrat în panică a contribuit la incidentul din acea zi, dar pe Profesor nu-l puteam învinui de nimic.

La puţin timp după ce Radical a venit de la şcoală, mi-am dat seama că nu mai aveam ulei de gătit. Nu prea voiam să-l las pe Radical singur cu Profesorul, de aceea l-am întrebat:

— Crezi că te poţi descurca?

— La ce te referi? mi-a replicat.

Nu ştiu exact ce mă îngrijora, nu am avut nici un fel de presimţire, dar mă nelinişte faptul de a-l lăsa pe Radical în grija Profesorului.

— Nu te-am lăsat niciodată singur cu Profesorul şi nu ştiu dacă e în regulă.

— Nu-ţi face griji, a zis şi a dat fuga în birou să-l roage pe Profesor să-i verifice tema.

N-am fost plecată mai mult de 20 de minute, dar când m-am întors am simţit că ceva nu e în regulă. Profesorul stătea în bucătărie, pe podea, ţinându-l îmbrăţişat pe Radical. Plângea cu sughiţuri.

— Braţul, braţul lui Radical! a bâiguit.

Nu se putea exprima clar şi cu cât încerca mai mult să-mi explice ce se întâmplase, cu atât devenea mai incoerent. Dinţii îi clănţăneau şi sudoarea îi curgea pe faţă. L-am ridicat şi l-am desfăcut pe Radical din strânsoarea lui.

Radical nu plângea. Poate nu voia să-l îngrijoreze pe Profesor, sau poate îi era teamă că mă voi supăra pe el. În orice caz, stătuse liniştit în braţele Profesorului, aşteptând să mă întorc. Avea pete de sânge pe haine şi rana îi sângera încă, dar mi-am dat imediat seama că panica Profesorului era exagerată. Era o rană mică. Sângerarea aproape se oprise şi nu părea să-l doară. I-am spălat rana la chiuveta de la bucătărie şi i-am dat un prosop să-l ţină apăsat pe ea. Profesorul stătea nemişcat pe podea, cu mâinile încleştate, ca şi cum încă îl ţinea în braţe pe Radical. Mi se părea că el era cel care avea nevoie urgentă de îngrijire, şi nu Radical.

— Nu s-a întâmplat nimic, i-am zis bătându-l uşurel pe spate.

— Cum de s-a putut întâmpla aşa ceva? Tocmai lui Radical, un băieţel atât de bun şi drăguţ!

— E doar o mică rană. Băieţii se rănesc de multe ori când se joacă.

— Dar e vina mea. El n-a făcut nimic rău, doar că, nevrând să mă sperie, a stat acolo sângerând.

— Nu e vina nimănui.

— Ba da, e vina mea. Am încercat să-i opresc sângerarea, dar nu am reuşit.

S-a făcut alb ca varul şi mi-era teamă că va leşina. Şi-a ascuns în palme faţa plină de sudoare şi lacrimi.

— Dar nu e nimic grav, am zis iar. E întreg şi nevătămat, vedeţi? Va fi bine.

Şi în timp ce-i vorbeam, îl masam uşor pe spate. Mi-am dat seama că avea un spate lat şi puternic.

Ceea ce mi-au povestit Profesorul şi Radical nu prea avea coerenţă, dar până la urmă am reuşit să reconstitui ce se întâmplase. Radical îşi terminase lecţiile şi se dusese să cureţe un măr pentru gustare şi tocmai atunci s-a tăiat între degetul mare şi arătător. Profesorul susţinea că Radical îl rugase pe el să-l ajute, dar Radical pretindea că nu era aşa. Oricum, Radical încercase să-şi trateze rana, dar nu reuşise să oprească sângerarea. Profesorul intrase în bucătărie exact când Radical începuse să intre în panică.

Din păcate, clinicile din zonă se închiseseră deja. Singurul doctor care era disponibil imediat era un pediatru de la o clinică din spatele gării. L-am ridicat pe Profesor de pe podea şi l-am şters pe obraji. Atunci s-a petrecut o schimbare neaşteptată cu el. L-a luat pe Radical în cârcă şi l-a dus în fugă până la doctor, deşi îi spuneam că nu are nimic la picior şi putea merge foarte bine şi singur. Sincer vorbind, acţiunea lui a fost atât de bruscă, că m-am temut că rana lui Radical va reîncepe să sângereze. Fără îndoială că Profesorului nu i-a fost uşor să ducă în spate un copil de 30 de kilograme, dar s-a dovedit a fi mult mai puternic decât îmi imaginam. A alergat în pantofii lui ponosiţi, oprindu-

se puţin din când în când, dar ţinând cu putere picioarele lui Radical sub braţe. Radical îşi trăsese şapca Tigers pe ochi, nu pentru că îl durea, ci mai ales pentru că îi era frică să nu-l vadă cineva aşa. Când am ajuns la clinică, Profesorul a bătut violent în uşă, ca şi cum aducea un copil pe moarte şi a strigat:

— Deschideţi repede, vă rog. Copilul suferă rău.

A fost nevoie doar de două cusături pentru a închide rana. Dar a trebuit să mai aşteptăm pe holul întunecat, până medicul i-a mai făcut nişte investigaţii ca să se asigure că nu a fost afectat vreun tendon.

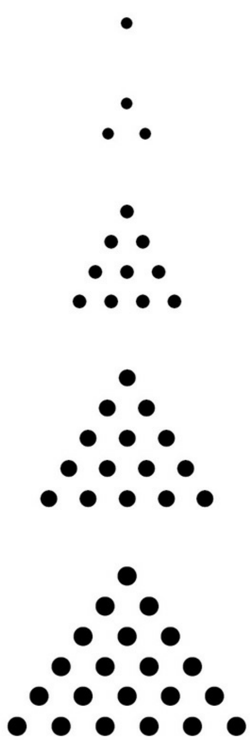
Clinica era veche şi simplul fapt că ne aflam acolo ne dădea o stare apăsătoare. Tavanul era decolorat, iar papucii murdari erau lipicioşi. Pe pereţi erau postere îngălbenite cu instrucţiuni despre înţărcatul copiilor şi diferite vaccinuri. Singura lumină venea din sala de ecografie. Deşi era vorba doar despre o investigaţie de rutină, a durat destul de mult.

— Ai auzit vreodată de numere triunghiulare[9]? m-a întrebat Profesorul arătând către semnul în formă de triunghi de pe uşa sălii de ecografie.

— Nu, am răspuns.

Profesorul părea calm, dar simţeam că e încă puţin tulburat.

— Sunt foarte elegante, a zis şi a început să deseneze puncte pe spatele unui chestionar pe care-l luase de pe hol.

— Cu ce seamănă astea?

— Ah… Seamănă cu vreascuri aşezate frumos pentru foc, sau cu nişte şiruri de boabe de fasole.

— Ai dreptate. Lucrul esenţial este că sunt frumos aranjate. Pe primul rând una, pe al doilea două, pe al treilea trei etc. E cel mai simplu mod de a construi un triunghi.

Am privit punctele de pe hârtie. Mâna Profesorului tremura puţin. Punctele negre păreau că plutesc în semiîntunericul sălii.

— Dacă însumăm punctele din fiecare triunghi, obţinem 1, 3, 6, 10, 15 şi 21, iar dacă punem totul

în ecuaţie arată aşa:

1

1 + 2 = 3

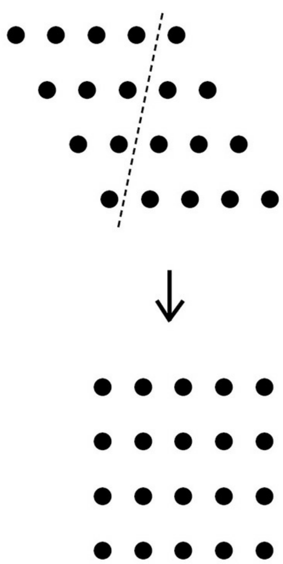
1 + 2 + 3 = 6

1 + 2 + 3 + 4= 10

1 + 2 + 3 + 4 + 5=15

1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 = 21

— Altfel spus, un număr triunghiular este suma tuturor numerelor naturale de la 1 până la un anumit număr şi arată armonia dintre numerele naturale. Şi dacă punem două astfel de triunghiuri laolaltă, este şi mai interesant. Ca să nu avem de desenat prea multe puncte, hai să luăm cazul 4, cel cu 10 puncte.

Deşi nu era deosebit de frig pe coridor, mâna îi tremura din ce în ce mai tare şi punctele deveneau din ce în ce mai neregulate. Părea că toată fiinţa sa se concentrase în vârful creionului. Câteva dintre bileţelele de pe haină se îmbibaseră de sânge şi nu se mai putea citi ce era scris pe ele.

— Vezi, dacă alipeşti două triunghiuri de tipul 4, se obţine un dreptunghi, cu lungimea de 5 puncte şi lăţimea de 4. Dreptunghiul conţine 5 × 4 = 20 de puncte. Şi dacă împarţi la 2, obţii 20 : 2 = 10, adică suma numerelor naturale de la 1 la 4. Ai priceput? Sau dacă înlocuim fiecare linie a dreptunghiului cu cifre, iată:

$$\begin{array}{cccc} 1 & 2 & 3 & 4 \\ + & + & + & + \\ 4 & 3 & 2 & 1 \\ \hline 5 & 5 & 5 & 5 \end{array}$$

— Şi, folosind această schemă, poţi calcula al zecelea triunghi format din numerele de la 1 la 10 sau al 100-lea număr triunghiular.

De la 1 la 10:

$$\frac{10 \times 11}{2} = 55$$

De la 1 la 100:

$$\frac{100 \times 101}{2} = 5050$$

De la 1 la 1000:

$$\frac{1000 \times 1001}{2} = 500500$$

— Iar de la 1 la 10 000… a început şi s-a întrerupt.

Creionul i-a scăpat din mână şi i-a căzut la picioare. Profesorul plângea. Cred că era prima dată când îl vedeam plângând, dar aveam impresia că îi văzusem aceste emoţii de nenumărate ori. L-am mângâiat pe mână.

— Vezi? Poţi afla suma tuturor numerelor naturale, a zis.

— Da, înţeleg.

— Doar punând la rând punctele în formă de triunghi. Atât.

— Da, acum înţeleg.

— Dar chiar înţelegi ce înseamnă asta?

— Da, chiar înţeleg. Dar nu mai plângeţi! Totul va fi bine. Uitaţi-vă la aceste numere triunghiulare minunate!

Chiar atunci s-a deschis uşa cabinetului şi a apărut Radical.

— Vedeţi? N-am nimic, a zis el legănându-şi sub ochii noştri mâna bandajată.

După ce am plecat de la clinică, ne-am dat seama că ne era foarte foame şi am hotărât să mâncăm în oraş. Cum Profesorului nu-i plăceau locurile aglomerate, ne-am dus la cel mai puţin aglomerat restaurant din pasajul de lângă gară şi am mâncat câte o porţie de orez cu curry. Cum eram singurii clienţi, am dedus că nu era un local prea căutat. Dar Radical, care mânca rar în oraş, s-a declarat foarte mulţumit. Era încântat şi de bandajul lui mare, care-l făcea să pară eroul unei bătălii importante.

— N-am să mai pot ajuta la vase şi nici face baie pentru o vreme, a zis plin de el.

Profesorul l-a cărat în spate şi la întoarcere, dar de data aceasta Radical nu mai era stânjenit, poate pentru că acum se lăsase întunericul şi nu mai era ţipenie de om pe stradă. Sau poate pentru că voia să-şi arate recunoştinţa faţă de profesor. Oricum, nu a obiectat deloc, ba chiar a părut mulţumit. O fâşie de lună atârna deasupra şirurilor de sicomori care străluceau sub luminile felinarelor. Adia o boare plăcută. Mâncaserăm bine, iar rana lui Radical avea să se vindece. Mă simţeam foarte mulţumită. Mergeam în acelaşi ritm cu Profesorul, iar tenişii lui Radical se bălăngăneau în timpul mersului.

După ce l-am condus pe Profesor, ne-am întors şi noi acasă. Dar, nu ştiu de ce, Radical părea deodată foarte indispus. S-a dus la el în cameră, a dat drumul la radio şi nu mi-a răspuns când l-am strigat să-şi schimbe hainele murdare de sânge.

— Pierd cei de la Tigers? am întrebat.

Stătea la biroul lui, privind fix aparatul de radio. Tigers jucau cu Giants.

— Au pierdut ieri, nu-i aşa?

Din nou, nici un răspuns.

Comentatorul spunea că scorul era strâns, 2 la 2, la începutul celei de-a noua runde, iar cei doi aruncători, Nakata şi Kuwata, se întreceau.

— Te doare? l-am întrebat.

Şi-a muşcat buzele şi a continuat să privească radioul.

— Dacă te doare, ia pastila pe care ne-a dat-o doctorul. Îţi aduc apă.

— Nu vreau, a zis.

— Dar ar trebui s-o iei, ca să nu se infecteze rana, am zis.

— N-ai auzit că nu vreau?

Şi-a apucat mâna stângă, bandajată, şi a izbit-o de două-trei ori de birou. Cu mâna sănătoasă şi-a ascuns lacrimile.

Era clar că supărarea lui n-avea nimic de-a face cu Tigers.

— De ce faci asta? De-abia te-au cusut! Dacă începe să sângereze din nou?

Lacrimile pe care nu şi le mai putea stăpâni îi şiroiau pe obraz. Am încercat să văd dacă bandajul era îmbibat cu sânge, dar mi-a dat mâna la o parte.

De la radio s-au auzit urale: era 2 la 1.

— De ce eşti supărat? C-am plecat singură la cumpărături şi te-am lăsat cu Profesorul? Sau îţi pare rău că te-ai tăiat? Sau că ai dat greş în faţa Profesorului?

Tăcea din nou cu încăpăţânare.

Cel care arunca era Kameyama.

„Kuwata este de neînvins. Va fi oare din nou un meci fulger?“

Vocea comentatorului era acoperită de urale, dar Radical nu părea să audă nimic. Nu tremura, nu vorbea înecându-se printre lacrimi, doar plângea.

Mi-am dat seama cu surprindere că în acea seară văzusem doi bărbaţi plângând. Pe Radical îl văzusem de nenumărate ori plângând când era bebeluş şi îi era foame sau voia să-l iau în braţe, şi mai apoi când se înfuria sau când îi murise bunica. Îi ştiam plânsul de când venise pe lume. Dar

lacrimile de acum erau diferite şi, oricât încercam să le şterg, păreau să izvorască dintr-un loc la care nu aveam acces.

— Eşti supărat pentru că Profesorul nu te-a putut ajuta? l-am întrebat.

— Nu, a spus şi m-a privit o clipă, apoi a zis liniştit, ca şi cum îşi regăsise controlul: Sunt supărat pentru că n-ai avut încredere în el. Te-ai îndoit că ar putea avea grijă de mine şi n-am să te iert niciodată pentru asta.

„Kameyama a lovit a doua minge în centru-dreapta şi Wada a înscris finalizând meciul.“ Comentatorul striga, iar spectatorii erau în delir.

A doua zi, am recopiat împreună cu Profesorul bileţelele care se murdăriseră de sânge.

— Mă întreb de unde atâta sânge, a zis el cercetându-se să vadă dacă nu s-a tăiat.

— Fiul meu, Radical, s-a tăiat cu cuţitul, dar nu a fost nimic grav.

— Fiul tău? Vai de mine! Pare că e sânge peste tot!

— Dar totul a fost bine, mulţumită dumneavoastră.

— Mie? Am fost de ajutor?

— Desigur. Cum altfel ar fi ajuns sângele pe hainele dumneavoastră?

Am desprins bileţelele de pe costum, unul câte unul. Multe erau acoperite cu formule şi simboluri matematice de neînţeles, dar, în afară de acestea, erau câteva care purtau mesaje importante, fără numere.

— Şi, după ce l-aţi ajutat pe Radical, m-aţi învăţat despre ceva minunat cât am stat în sala de aşteptare.

— Ceva minunat?

— Da, despre numerele triunghiulare şi formula prin care se află suma numerelor de la 1 la 10. Ceva ce nu mi-aş fi putut închipui niciodată, am zis şi am luat în mână cel mai important bileţel.

— Începem cu ăsta?

Profesorul a copiat pe un nou bileţel, citind încet ca pentru el: „Memoria mea durează doar 80 de minute“.

Note

7. Numere prime gemene – impare prime, consecutive, precum 3 şi 5.

8. *Golden Week* – „Săptămâna de aur“, prima săptămână din mai când au loc patru sărbători (29 aprilie – ziua Showa, ziua de naştere a împăratului Hirohito, 3 mai – ziua Constituţiei, 4 mai – ziua naturii, 5 mai – sărbătoarea copiilor).

9. Numere triunghiulare – numărul de puncte dintr-un triunghi echilateral format din puncte; 3 este un astfel de număr, pentru că din 3 puncte se poate forma un triunghi echilateral.

5

Nu ştiu dacă aveau sau nu legătură cu talentul său la matematică, dar Profesorul avea nişte abilităţi neobişnuite. Înainte de toate, avea capacitatea de a spune cuvintele pe dos, într-o clipită.

Am descoperit asta o dată, când Radical îşi bătea cumplit capul cu tema la japoneză. Avea de scris o poezie *tanka kaibun*[10].

— Cum să obţii ceva cu sens, dacă întorci cuvintele pe dos? Nimeni nu zice *takeyabuyaketa*[11]? N-am prea văzut un tufiş care să ardă de la un incendiu. Nu-i aşa, domnule Profesor?

— Uidnecni nu al ed ădra ăs erac şifut nu tuzăv aerp man, a murmurat Profesorul.

— Ce-aţi spus?!

— Sups iţa ec?

— Aoleu, ce se întâmplă?

— Ălpmâtnî es ec ueloa.

— Mamă, vino repede! Profesorul aiurează! m-a strigat Radical impacientat.

— Exact cum ai zis. Oricine pare că a înnebunit dacă citeşte propoziţiile invers, a zis Profesorul cu o faţă senină.

L-am întrebat cum a dobândit această abilitate, dar nu părea să ştie. Spunea că nu făcea exerciţii şi nu depunea nici un efort, ci pur şi simplu rostea cuvintele aşa în mod spontan. De-asta crezuse multă vreme că toată lumea are această abilitate.

— Cum să credeţi aşa ceva? Eu greşesc şi dacă încerc să spun pe dos un cuvânt de trei silabe. Aveţi un talent demn de *Cartea recordurilor*. Aţi putea deveni o vedetă la emisiunile despre oameni cu performanţe neobişnuite. Ce ziceţi?

— Iţeciz ec?

Nu părea câtuşi de puţin încântat. Când se intimida, începea să rostească şi mai repede cuvintele pe dos. Pentru mine era evident că nu îşi configura cuvintele în minte şi apoi le citea invers. Abilitatea lui se baza pe ritm. Dacă prindea ritmul sunetelor şi al propoziţiei, să le rostească apoi pe dos era pentru el un fleac.

— De exemplu, revelaţia în matematică e la fel. Ecuaţiile nu îţi apar de la început în minte. La început e vorba doar de o imagine matematică. O imagine simbolică, dar absolut palpabilă. Şi cred că şi cuvintele citite pe dos seamănă cu asta.

— Hai să încercăm şi cu alte cuvinte, a zis Radical. Fascinat de îndemânarea deosebită a Profesorului, uitase de teme. Mai întâi, să luăm Hanshin Tigers.

— Sregit nihsnah.

— Gimnastica de dimineaţă.

— Ăţaenimid ed acitsanmig.

— Meniul de azi de la prânz a fost şniţel.

— Leţinş tsof a znârp al ed iza ed luinem.
— Numere prietene.
— Eneteirp eremun.
— Eu am făcut la grădina zoologică un desen cu un tatu.
— Utat nu uc nesed nu ăcigolooz anidărg al tucăf ma ue.
— Enatsu Yutaka.
— Ustane Akatuy.
— O, numele lui Enatsu spus pe dos sună ca al unui jucător slab.
Radical şi cu mine am rostit, unul după altul, o mulţime de propoziţii din ce în ce mai lungi şi mai grele. La început, Radical le-a notat pe hârtie, ca să poată verifica dacă Profesorul chiar le spunea corect. Acesta avea însă o viteză atât de mare, încât Radical n-a mai putut ţine pasul. Cum rosteam un cuvânt, indiferent care, Profesorul ni-l şi spunea pe dos, fără nici cea mai mică ezitare.
— Incredibil! Extraordinar! Domnule Profesor, ar trebui să faceţi cunoscut acest talent şi să vă mândriţi cu el. Cum de nu ne-aţi spus până acum despre el?
— Nu prea înţeleg. Ce motive aş avea să mă mândresc?
— Cum ce motive? E absolut minunat! Oricine ar vrea să vadă aşa ceva.
— Vă mulţumesc pentru aceste cuvinte, a zis plecând ochii, încurcat.
A pus mâna pe creştetul lui Radical, care parcă era făcut special pentru aşa ceva.
— Această abilitate nu-mi foloseşte la nimic. Cine are nevoie de cuvinte rostite pe dos? Îmi pare însă bine că v-am putut distra.
Profesorul s-a gândit la o *tanka kaibun* pentru tema lui Radical.
— *Reito toire*[12].
Alt talent deosebit al Profesorului era acela de a descoperi mai repede decât oricine apariţia stelelor, în special a luceafărului pe cerul de noapte.
— Uite! a zis într-o zi din fotoliu, când soarele încă nu apusese.
Credeam că moţăia şi că mormăie ceva, aşa că nu i-am răspuns.
— Uite, a zis iar, şi a arătat cu degetul pe fereastră. A răsărit luceafărul!
Vorbea mai degrabă cu sine. M-am oprit din treabă ca să mă uit pe fereastră, dar nu vedeam nimic în direcţia în care arăta el. Prea multă matematică cauzează probabil halucinaţii, mi-am zis. Dar el a continuat, ca şi cum mi-ar fi citit gândurile:
— Uite, e acolo!
Degetul lui era zbârcit şi crăpat şi avea mizerie sub unghie. Am închis un ochi şi am încercat să mă concentrez, dar nu vedeam nimic, în afară de câteva fâşii de nori.
— Nu e cam devreme ca să apară stelele? am zis cât de blând am putut.
— Luceafărul vesteşte căderea nopţii, a zis ignorând complet cuvintele mele.
Apoi şi-a lăsat mâna în jos şi a dat din nou din cap.
Nu ştiu ce sens avea pentru el luceafărul. Poate că îl relaxa să-l caute pe cer, sau poate era numai o obişnuinţă a sa. Nu-mi pot închipui cum putea desluşi steaua cu atât de mult timp înaintea altora, când el, în mod obişnuit, de-abia băga de seamă când îi puneam mâncarea în farfurie. Oricum, el întindea degetul către un singur punct de pe cerul nesfârşit, un punct despre care aveam să aflu că era într-adevăr luceafărul. Acest punct părea să fie important pentru el şi pentru nimeni altcineva.

Rana lui Radical se vindeca, dar atitudinea lui faţă de mine rămânea rezervată. Când eram cu Profesorul se purta normal, dar când eram numai noi doi devenea ursuz şi arţăgos. Într-o zi, când trebuia să-i schimb bandajul pentru că se murdărise, l-am rugat să mă ierte.

— Îmi pare rău. Nu trebuia să mă îndoiesc nici o clipă de Profesor. Te rog să mă ierţi!

Credeam că nici nu se va uita la mine, dar s-a întors şi m-a privit cu o expresie foarte serioasă. Stătea cu spatele drept, trăgând de capătul bandajului.

— Îţi accept scuzele, dar nu voi uita niciodată ce s-a întâmplat.

Apoi am dat mâna şi ne-am împăcat.

Nu fusese decât o mică zgârietură, dar, şi după ce s-a făcut mare, i-a rămas un mic semn între degetul mare şi arătător, ca pentru a-i aduce aminte de dragostea pe care i-o purtase Profesorul.

Într-o zi, pe când aranjam cărţile de pe etajera din biroul Profesorului, sub un teanc de cărţi de matematică de pe ultimul raft de jos, am dat peste o cutie de prăjituri.

Am deschis capacul ruginit al cutiei, aşteptându-mă să găsesc în ea prăjituri mucegăite, dar, spre surprinderea mea, în cutie erau ilustrate cu jucători de baseball.

Erau peste o sută, înghesuite în ordine în mica cutie şi în mod evident colecţionarul ţinea mult la exponatele sale. Fiecare ilustrată era introdusă într-o învelitoare de celofan, ca pentru a fi ferită de amprente de degete sau de praf. Nici una nu era pusă cu capul în jos. Nici una nu avea colţurile îndoite. Printre ele erau mici etichete de carton scrise de mână, care le împărţeau după categoriile de jucători – „aruncător“, „secund“, „jucător de stânga“. În cadrul fiecărei categorii, ilustratele erau aranjate în ordine alfabetică, după numele jucătorilor reprezentaţi. Toate erau cu jucători de la Hanshin Tigers. Toate erau noi, şi chiar şi cel mai pretenţios bibliotecar ar fi invidiat modul impecabil în care erau clasate. Deşi ilustratele erau ca noi, informaţiile erau vechi, iar pozele jucătorilor erau în marea lor majoritate alb-negru. Unele explicaţii, precum „Yoshio Yoshida, un Mercur al zilelor noastre“ sau „Minoru Maruyama, un Zátopek[13] al baseballului“, le înţelegeam chiar şi eu, pe altele, precum „mingea vrăjită ca un curcubeu a lui Tadashi Wakabayashi“ sau „incomparabilul Masaru Kageura“, nu le pricepeam.

Era însă un jucător, Yutaka Enatsu, care se bucura de un tratament special în cadrul colecţiei. El era clasat separat, într-o secţiune delimitată de un cartonaş cu numele său şi, în timp ce toate celelalte ilustrate erau introduse în învelitori de celofan, cele care-l reprezentau pe el erau introduse în suporturi solide de plastic aduse din străinătate. Ca şi cum posesorul voia să fie sigur că nici o pată nu avea să le atingă.

Ilustratele îl înfăţişau pe Enatsu în diferite ipostaze. Nu era Enatsu cu burtă pe care-l ştiam eu, ci unul suplu şi tânăr, îmbrăcat bineînţeles în costumul echipei Hanshin Tigers.

> „*Născut la 15 mai 1948, în prefectura Nara. Aruncător de stânga. Înălţime 1,79 m greutate 90 kg. A absolvit liceul Ōsaka Gakuin în 1967 şi s-a alăturat imediat echipei Hanshin. În anul următor a bătut recordul lui Sandy Koufax (382) în sezonul de Ligă Majoră, stabilind unul nou (401). Nouă aruncări consecutive în 1971 în Meciul All-Star (Nishinomiya). În 1973 a reuşit un meci fără lovituri ale echipei adverse. Un jucător de geniu…*“

Profilul şi rezultatele lui Enatsu erau imprimate pe verso, cu litere micuţe. Era acolo cu mănuşa pe genunchi, sau după ce lovise mingea, cu ochii aţintiţi la prinzător, sau pe teren, ca un zeu gardian de

la templul budist. Şi mereu pe uniforma sa era scris numărul perfect 28.

Am pus ilustratele la loc în cutie şi am închis-o cu aceeaşi grijă cu care o deschisesem.

În spatele cărţilor am găsit şi un teanc de carneţele prăfuite cu notiţe din facultate. După cât erau de decolorate, hârtia şi cerneala aveau cam aceeaşi vechime ca şi ilustratele. Din cauza greutăţii cărţilor care stătuseră peste ele, sfoara cu care erau legate cele 30 de carneţele se slăbise, iar copertele erau îndoite şi rupte.

Le-am răsfoit foaie cu foaie, dar tot ce vedeam erau numai numere, simboluri, litere disparate. Erau forme geometrice misterioase şi în continuarea lor curbe şi grafice la fel de ciudate. Erau, fără îndoială, scrise toate de Profesor. Scrisul său era mai tineresc şi viguros, dar forma de panglică a lui 4 şi acel 5 aplecat erau inconfundabile.

Faptul că am răsfoit carneţelele, deşi eram conştientă că nu este nimic mai condamnabil pentru o menajeră decât să umble pe ascuns prin lucrurile personale ale angajatorului, s-a datorat frumuseţii lor irezistibile. Erau formule matematice aşternute pe pagini întregi într-o logică a lor, în toate direcţiile. Când păreau să se ordoneze, se împărţeau iar în şiruri întâmplătoare. Erau întrerupte de săgeţi şi de semnul radical √ şi sigma S, şi de alte simboluri matematice care pe alocuri acopereau pagina ca o pată neagră, densă, în timp ce în altele erau ca nişte urme delicate de insecte.

E de prisos să spun că nu înţelegeam nimic din misterele scrise în acele carneţele. Nu puteam fi părtaşă la semnificaţiile lor. Dar simţeam c-aş fi putut sta acolo o veşnicie privind fix acele formule. Era oare pe acolo pe undeva demonstraţia conjecturii lui Artin de care-mi vorbise cândva Profesorul? Erau desigur şi însemnări legate de numerele prime la care se pricepea atât de bine. Şi sigur trebuie să fi fost şi notiţe din lucrarea pentru care luase premiul cu nr. 284 al rectorului. Privind misterioasele numere şi litere, simţeam diferitele emoţii care-l animaseră pe cel care le scrisese. Pasiunea din linia subţire a creionului, îngrijorarea din liniile cu care tăiase greşelile, certitudinea din liniile groase cu care erau subliniate anumite pasaje şi aceste formule infinite m-au purtat către capătul lumii.

Privind cu mai multă atenţie, am desluşit şi unele scurte însemnări înghesuite pe câte un colţ de foaie pe care le puteam şi eu înţelege:

„De definit termenii soluţiei cu mai multă atenţie“

„Noua abordare… inutilă“

„Voi termina la timp?“

„La ora 14.00, în faţa bibliotecii, cu N“.

Deşi aceste însemnări erau îngropate printre formule, transmiteau mesaje mult mai vii decât cele de pe bileţelele prinse de costumul Profesorului. Descopeream în aceste frânturi o faţă a Profesorului pe care nici n-o bănuisem până atunci.

Ce se întâmplase oare la ora 14.00 în faţa bibliotecii? Şi cine era N? M-am surprins rugându-mă în sinea mea ca întâlnirea aceea să fi fost una fericită pentru Profesor.

Mi-am plimbat palma peste foi şi am simţit în vârful degetelor viaţa pe care mi-o transmiteau ecuaţiile scrise de Profesor. Se înşiruiau una după alta, formând un lung şir ca o funie rezistentă care se aşternea la picioarele mele. M-am apucat de ea şi mi-am dat drumul în abis. Nu mai era nimic în jur, lumina pierise, nu se auzea nici un sunet, dar nu-mi era frică. Ştiam că drumul pe care mi-l

deschideau caietele Profesorului mă va călăuzi către Adevăruri eterne pe care nimic nu le poate schimba.

Am simţit cu mirare că pământul pe care stăteam e susţinut de o lume mai adâncă, unde nu puteam ajunge decât dacă urmam şirul de cifre. Cuvintele erau neputincioase, şi nu puteam spune dacă mă îndreptam spre adâncul acelei lumi sau mă înălţam spre infinit. Un singur lucru ştiam cu certitudine, că la capătul acelui şir se află Adevărul.

Când am dat cea din urmă pagină a ultimului carneţel, funia care mă conducea s-a rupt brusc. M-am trezit în întuneric. Simţeam că, dacă aş mai fi înaintat puţin, aş fi ajuns la capăt, dar şirul de cifre mi-a scăpat printre degete şi nu l-am putut regăsi, oricât m-am străduit.

— Poţi să vii puţin, te rog? m-a strigat Profesorul din baie.

Am pus repede totul la loc.

— Vii?

— Imediat, am zis încercând să par veselă.

În mai, când mi-am primit salariul, am cumpărat trei bilete pentru meciul Tigers-Hiroshima de pe 2 iunie. Tigers jucau doar de două ori pe sezon în oraşul în care locuiam, şi dacă pierdeam ocazia de a-i vedea însemna că am fi avut foarte mult de aşteptat până să se ivească următoarea şansă.

Nu-l dusesem niciodată pe Radical la un meci de baseball. De fapt, mi-am dat seama că, în afară de Grădina Zoologică, unde-l dusese o dată bunica lui, Radical nu mersese nicăieri, nici la vreun muzeu, şi nici măcar la cinematograf. De când se născuse, fusesem atât de preocupată să drămuiesc banii pentru nevoile cotidiene, încât aproape uitasem să-mi rezerv timp pe care să-l petrec cu fiul meu.

Când descoperisem cutia de prăjituri plină cu ilustrate de baseball, îmi trecuse deodată prin minte că un meci de baseball ar fi fost exact ce trebuia pentru un bătrân cu o afecţiune ca a Profesorului, care-şi petrecea zilele hoinărind prin lumea imaginară a numerelor, şi pentru un băiat de şcoală primară, care-şi petrecuse aproape toate zilele vieţii lui aşteptându-şi mama să se întorcă de la lucru.

La drept vorbind, cele trei bilete, cu locuri rezervate în rândul al treilea, depăşeau cu mult posibilităţile mele, mai ales acum când interveniseră şi cheltuielile neprevăzute legate de accidentarea lui Radical. Mi-am zis însă că problema banilor va exista mereu, în schimb, cine ştie când se mai ivea o ocazie ca bătrânul şi băiatul să meargă împreună la un meci de baseball? În plus, ar fi fost mai frumos decât în vis să-i pot arăta Profesorului, care nu ştia de baseball decât din ilustrate, adevăratul joc, cu toate tricourile în dungi, pline de transpiraţie, cu fanioanele, terenul şi mingile înghiţite de marea de urale ale spectatorilor. Ar fi fost minunat, chiar dacă nu l-aş fi putut aduce acolo şi pe Enatsu.

Pentru că mie mi se părea o idee excelentă, m-a surprins reacţia lui Radical când i-am împărtăşit-o:

— Nu cred că Profesorul o să vrea să meargă. Nu ştii că nu-i plac locurile aglomerate?

Avea perfectă dreptate. Îmi fusese foarte greu să-l conving să meargă la frizer, iar un stadion era exact opusul spaţiului liniştit şi calm în care-i plăcea să trăiască.

— Şi, pe urmă, cum l-ai putea pregăti pentru asta? Nu-şi poate da seama dinainte, pentru că uită.

Radical dădea mereu dovadă de o intuiţie ieşită din comun când venea vorba de starea Profesorului.

— Pentru el e ca şi cum orice eveniment s-ar petrece pe neaşteptate. Nu-şi poate face planuri dinainte. Probabil că în fiecare clipă este de două ori mai stresat decât noi. Dacă va fi pus în faţa unui eveniment aşa de important ca un meci, ar putea să sufere un şoc mortal.

— Ei, ce-ţi trece prin cap! Putem să îi prindem un bileţel de haină ca să-şi aducă aminte.

— Nu cred că ar avea vreun efect, m-a contrazis Radical. L-ai văzut vreodată amintindu-şi ceva folositor de pe bileţelele alea?

— Păi, în fiecare dimineaţă verifică poza mea de pe mânecă.

— Dar din desenul ăla nici nu poţi să-ţi dai seama care eşti tu şi care eu!

— Trebuie să ţii seama că Profesorul e un geniu în matematică, nu în pictură.

— De câte ori îl văd scriind un bileţel cu acel creion minuscul, îmi vine să plâng.

— De ce?

— Pentru că pare foarte trist, a zis aproape supărat.

Neştiind ce aş fi putut spune, am dat din cap în tăcere.

— Şi mai e o problemă, a adăugat. Nici unul dintre jucătorii pe care-i ştie el nu mai sunt la Tigers. S-au retras toţi.

Avea din nou dreptate. Dacă nici unul dintre jucătorii de pe ilustrate nu ar fi apărut, Profesorul s-ar fi simţit încurcat şi dezamăgit. Chiar şi tricourile jucătorilor se schimbaseră între timp. Iar stadionul nu e un loc liniştit, precum o teoremă matematică. Fanii se mai îmbată şi se agită, iar uneori zboară mingi prin aer. Toate temerile lui Radical erau justificate.

— Ştiu că ai dreptate şi te înţeleg, dar am cumpărat deja trei bilete. Unul este pentru tine. Deci nu te mai gândi acum la Profesor! Spune-mi sincer, ce vrei tu! Chiar nu ai vrea să mergi?

A privit în pământ pentru o clipă, încercând să-şi păstreze cumpătul, dar apoi, neputându-se stăpâni, a început să ţopăie de bucurie în jurul meu.

— Ba da, mai mult decât orice. Să mergem neapărat! a strigat şi mi s-a aruncat de gât. Mulţumesc, mami!

Cele mai multe griji ni le făcuserăm pentru vreme, dar pe 2 iunie[14] a fost soare şi senin. Ne-am urcat în autobuzul de 16.50. Mai era până să se întunece. Mai erau mulţi pasageri care mergeau la stadion ca şi noi.

Radical luase cu împrumut de la un coleg un megafon şi avea, bineînţeles, pe cap şapca purtând însemnele echipei Tigers. Din cinci în cinci minute, mă întreba dacă nu cumva am uitat biletele. Într-o mână ţineam un coş cu sandviciuri şi în cealaltă un termos cu ceai. Din cauza întrebărilor lui Radical, parcă mă neliniştisem şi eu şi, din când în când, strecuram mâna în buzunar să mă asigur că biletele sunt acolo.

Profesorul purta obişnuitul său costum acoperit de bileţele, pantofii scâlciaţi şi creioane în buzunarul de la piept. Ca şi atunci când fuseserăm la frizer, s-a ţinut cu putere de marginea scaunului pe care stătea până când autobuzul a oprit în faţa stadionului.

L-am anunţat că mergem la meci exact la ora 15:30, cu 80 de minute înainte de plecarea autobuzului. Radical venise şi el de la şcoală şi am încercat să vorbim cât mai firesc despre acest lucru. La început, Profesorul n-a prea înţeles despre ce e vorba. Poate părea de necrezut, dar de fapt el habar nu avea că meciurile de baseball profesionist se jucau pe stadioane în diferite oraşe din Japonia şi că oricine putea cumpăra un bilet pentru a merge să le vadă. Într-un fel nici nu era de

mirare că nu înţelegea, dacă ţineam seama de faptul că el de-abia aflase că meciurile pot fi ascultate la radio. Pentru el, baseballul nu exista decât în coloanele de sport ale ziarelor şi în ilustrate.

— Trebuie să merg la acest meci? s-a mirat cu voce tare.

— Nu trebuie să mergeţi dacă nu doriţi. Ne-am gândit să vă invităm pentru că ne-ar face plăcere să ne însoţiţi.

— La stadion… cu autobuzul?

A reflecta îndelung asupra lucrurilor era specialitatea Profesorului şi dacă l-am fi lăsat în voia lui, sigur nu mai ajungeam la meci.

— Şi îl vom vedea şi pe Enatsu?

Era întrebarea de care ne era cel mai frică şi am ezitat puţin, dar apoi Radical a răspuns, aşa cum ne înţeleseserăm dinainte:

— Din păcate, el a jucat alaltăieri în meciul cu Giants la Koshien şi azi nu va fi prezent. Îmi pare rău, domnule Profesor.

— Nu trebuie să-ţi ceri scuze. Doar că e păcat că n-o să fie… Alaltăieri a câştigat?

— Desigur. E a şaptea victorie din acest sezon.

Acum, în anul 1992, aruncătorul cu numărul 28 se numea Yoshihiro Nakada şi juca rar, din cauza unei accidentări la umăr. Nu ştiu dacă eram norocoşi sau nu că nu avea să existe un jucător cu numărul 28. Dacă jucătorul cu numărul 28 nu ar fi fost un aruncător, cum fusese Enatsu, Profesorul şi-ar fi dat imediat seama că ceva nu e în regulă, dar dacă îl vedea pe jucătorul cu numărul 28 încălzindu-se în depărtare, pe terenul special, poate nu ar fi sesizat diferenţa. Pentru că nu-l văzuse niciodată în realitate pe Enatsu aruncând, probabil nu avea cum să-i recunoască stilul. Dar, dacă Nakada juca şi apărea în mijlocul terenului, nu se putea ca Profesorul să nu-l vadă, iar şocul pe care avea să-l simtă putea fi teribil. Spre deosebire de Enatsu, Nakada arunca cu dreapta. Mi-am zis deci că era mai bine dacă de la început nu exista nici un jucător cu numărul 28.

— Haideţi cu noi, a zis Radical. Ne vom distra mult mai bine dacă veniţi şi dumneavoastră.

Aceste cuvinte ale lui Radical au fost suficiente pentru a-l determina să se hotărască să meargă.

În autobuz a stat cu mâinile încleştate de scaun până am ajuns la stadion, exact cum făcuse şi la frizer. Când a trebuit să coborâm, a dat drumul scaunului de care se ţinuse strâns şi s-a apucat de braţul lui Radical. Cât am mers tăcuţi prin parcul care ducea spre stadion şi pe culoarul dintre rânduri, plin de oameni, nici unul din ei nu a scos o vorbă. Parcă îşi pierduseră amândoi glasul, Profesorul pentru că era speriat şi stânjenit să se afle în acest loc atât de diferit de mediul lui obişnuit, iar Radical pentru că era prea entuziasmat să-şi vadă echipa favorită. Nu făceau altceva decât să privească în jur cu mirare.

— Vă simţiţi bine? îl întrebam pe Profesor din când în când şi el încuviinţa în tăcere, agăţându-se mai tare de braţul lui Radical.

Când am ajuns în capătul scărilor care dădeau spre locurile de lângă baza a treia, am scos toţi trei în acelaşi timp o exclamaţie. Diamantul[15] se întindea în toată splendoarea lui la picioarele noastre – terenul moale şi întunecat, bazele pe care nu călcase încă nimeni, liniile albe care se continuau drepte şi gazonul frumos îngrijit. De acolo, cerul colorat de asfinţit părea atât de aproape, că puteai să-l atingi cu mâna. În acel moment, ca şi cum ne aşteptaseră să sosim, s-au aprins reflectoarele. Stadionul scăldat deodată în lumină părea o navă spaţială care tocmai coborâse din văzduh.

Oare îi plăcuse Profesorului acel meci din ziua de 2 iunie? Peste ani, Radical şi cu mine am vorbit deseori despre acea zi de neuitat, dar n-am ştiut niciodată sigur răspunsul. Dimpotrivă, de multe ori ne părea rău că îl dusesem pe acest om bolnav şi atât de delicat într-o asemenea hărmălaie, obosindu-l inutil.

Dar momentele acelea petrecute împreună – fiecare detaliu, fiecare gest, fiecare vorbă – au rămas vii în minţile noastre. Ba chiar, cu trecerea anilor, par şi mai strălucitoare şi ne sunt şi mai dragi. Scaunele incomode cu spătarele crăpate, bărbatul care a scandat tot timpul numele lui Kameyama, sandviciurile cu salată de ou cu prea mult muştar, luminile unui avion ce a trecut pe deasupra stadionului ca o cometă… De fiecare dată ne aminteam cu drag de toate aceste lucruri şi, când vorbeam despre acea seară, aveam senzaţia că Profesorul era aproape, ca şi cum ar fi stat acolo lângă noi.

Amintirea noastră preferată era legată de simpatia pe care o arătase Profesorul faţă de una dintre fetele care vindeau răcoritoare pe stadion. Tigers terminaseră prima jumătate a celei de-a doua reprize şi Radical, care-şi mâncase deja sandviciul, mi-a zis că vrea un suc. Am vrut să-i fac semn unei vânzătoare, dar Profesorul m-a oprit cu fermitate şi nu a vrut să-mi spună de ce. Când am încercat din nou, a reacţionat la fel. Expresia lui era atât de serioasă, încât m-am gândit că nu vrea ca Radical să bea suc pentru că nu e bun pentru sănătate.

— Bea din ceaiul pe care l-am adus de acasă, i-am zis lui Radical.

— Nu vreau. E amar.

— Atunci mă duc să-ţi iau nişte lapte.

— Eu nu sunt bebeluş, şi nici nu se vinde lapte aici. La un meci de baseball trebuie să bei suc, într-un pahar mare de carton.

Era ceva tipic pentru Radical să aibă o imagine ideală despre cum trebuie făcute lucrurile.

— Nu credeţi că-l putem lăsa să bea măcar un suc? m-am întors eu către Profesor.

Expresia lui era încă serioasă şi şi-a apropiat gura de urechea mea, şoptindu-mi:

— Cumpără-l de la fata de acolo! şi a arătat cu degetul către o fată care vindea în aripa opusă.

— De ce? N-are nici o importanţă de la cine-l cumpărăm, i-am zis.

La început n-a vrut să răspundă, dar a cedat pentru că Radical nu a încetat să ceară suc.

— Pentru că e cea mai drăguţă, a zis într-un final, cu simplitate.

Trebuie să recunosc că avea gusturi bune. Într-adevăr, fata cu pricina era cea mai frumoasă vânzătoare şi avea cel mai plăcut zâmbet.

Ca să nu pierdem momentul când avea să se apropie de noi, ne-am tot uitat după ea şi nu ne-am mai concentrat la meci, aşa că nici nu ne-am dat seama că Tigers preluaseră conducerea la începutul reprizei a treia. Într-un final, fata a ajuns cu un rând mai jos de-al nostru, iar Profesorul i-a făcut un semn şi a cerut un suc. Fără să pară intimidată de mâna tremurândă care-i întindea banii, nici de costumul acoperit cu bileţele, i-a întins sucul, continuând să zâmbească plăcut. Doar Radical s-a plâns că a trebuit să aştepte prea mult până să-şi primească sucul. S-a binedispus însă când Profesorul, deşi nu-i ceruse, i-a cumpărat floricele, îngheţată şi încă un suc, când fata a apărut din nou.

Dar, în afară de această întâmplare hazlie, în rest, Profesorul s-a comportat ca un matematician sadea. După ce a privit stadionul, primul lucru pe care l-a zis a fost:

— Diamantul este un pătrat cu laturile de 27,43 m fiecare.

Iar când a observat că locul său avea numărul 7-14, iar al lui Radical 7-15, a uitat să se mai aşeze şi a început să ţină un întreg discurs despre cele două numere:

— Recordul stabilit de Babe Ruth în 1953 este 714. Pe 8 aprilie 1974, Hank Aaron a spart recordul cu 715 în faţa lui Al Downing de la Dodgers.

Produsul numerelor 714 şi 715 este egal cu produsul primelor şapte numere prime: 714 × 715 = 2 × 3 × 5 × 7 × 11 × 13 × 17 = 510510.

Suma factorilor primi ai lui 714 este egală cu suma factorilor primi ai lui 715 : 714 = 2 × 3 × 7 × 17; 715 = 5 × 11 × 13; 2 + 3 + 7+ 17 = 5 + 11 + 13 = 29. Perechile de numere întregi consecutive cu astfel de proprietăţi sunt destul de rare. Până la 20 000 există numai 26 de astfel de perechi. Se numesc perechi Ruth-Aaron. Ca şi numerele prime, cu cât ajungem la numere mai mari, astfel de perechi devin mult mai rare. Iar 5 şi 6 formează cea mai mică pereche. Este foarte dificil să demonstrezi că numărul acestor perechi e infinit. Dar cel mai important lucru e că eu am locul 714 şi tu 715, şi nu invers. Cei tineri trebuie să-i depăşească pe cei dinaintea lor. Aşa e mersul lumii, nu crezi?

— E fantastic! Dar uitaţi-vă acolo, e Tsuyoshi Shinjō!

Radical asculta atent vorbele Profesorului, deşi nu părea să-l intereseze ce însemna numărul locului său.

Cum făcea mereu când era stresat, Profesorul a vorbit tot timpul meciului despre numere. De la repriză la repriză, vocea lui devenea mai puternică, iar freamătul mulţimii n-o putea acoperi.

Primul aruncător era Nakagomi şi a fost întâmpinat cu urale puternice când a intrat pe terenul înalt.

Chiar în acea clipă Profesorul a spus:

— Terenul are înălţimea de 10 inchi, adică 25,4 cm.

Ne-a spus apoi că primii şapte jucători care au lovit pentru Hiroshima aruncaseră toţi cu mâna stângă.

— Dacă aruncătorii sunt stângaci şi prinzătorii sunt tot stângaci, înseamnă o rată de lovire de 0,2568. Dacă şi aruncătorii, şi prinzătorii folosesc mâna dreaptă, rata de lovire este de 0,2649.

Când Nishida de la Hiroshima a atins o bază şi mulţimea a fluierat, Profesorul a comentat:

— Între momentul în care aruncătorul îşi ia avânt şi cel în care loveşte sunt 0,8 secunde. Aruncarea lui Nishida a fost una curbă şi a durat 0,8 secunde pentru a ajunge la jucătorul care prinde, şi apoi 2 minute întregi pentru a fi aruncată de acesta la baza a doua, ceea ce înseamnă că alergătorul a avut la dispoziţie 3,4 secunde pentru a parcurge cei 24 m dintre bazele 1 şi 2. Deci viteza sa de alergare a fost mai mare de 7 m/s, adică 25,2 km/h.

Din fericire, cei din jurul nostru nu au fost deranjaţi de aceste comentarii ale Profesorului. Cei din grupul din stânga noastră se prefăceau, politicoşi, că nu-l aud, iar bărbatul din dreapta a intrat în vorbă cu Profesorul, părând să aprecieze ce spunea.

— Dumneavoastră păreţi să ştiţi mai multe decât comentatorul oficial. Aţi fi un arbitru perfect. Nu încercaţi să vă gândiţi cum ar putea Tigers câştiga meciul? a zis.

Deşi nu cred că înţelegea ceva, bărbatul era foarte atent la ce spunea Profesorul şi din când în când aclama jucătorii. S-a amuzat de calculele făcute de acesta, intuind cumva că în ele se ascundea o anume logică a jocului. Foarte binevoitor, la un moment dat ne-a servit chiar şi cu alune.

Tigers s-au menţinut în frunte şi în a cincea repriză, cu loviturile lui Wada şi Kuji. Soarele apusese şi se făcea răcoare. L-am pus pe Radical să-şi îmbrace hanoracul, iar Profesorului i-am întins pelerina. Apoi am avut grijă să se şteargă pe mâini înainte de a mânca, iar după ce ne-am instalat am constatat cu mirare că se mai jucaseră două reprize. Radical, transfigurat, striga la megafon, iar Profesorul îşi aşezase sandviciul pe genunchi şi aplauda furtunos.

Meciul îl captiva. Unghiul mingii lovite de bâtă îl lăsa mut de uimire. Era cu ochii ţintă la teren, încuviinţând. Mai arunca uneori câte o privire în coşurile cu merinde ale celor din faţa noastră sau la luna care strălucea printre plopii de lângă stadion.

Fanii lui Hanshin păreau să domine locurile din baza a treia. Zona părea îmbrăcată în jersee galbene, şi aclamaţiile pentru Tigers erau îndelungi şi puternice. Chiar dacă suporterii Hiroshimei ar fi vrut să riposteze, n-ar fi avut pentru ce, căci Nakagomi lovea minge după minge.

Suporterii celor de la Tigers izbucneau în urale de fiecare dată când lovea Nakagomi. Iar când lovitura era bună, mulţimea exploda. Nu văzusem niciodată în viaţa mea o mare de oameni care să fie uniţi de aceeaşi bucurie. Până şi Profesorul se relaxase. El, care avea numai două feţe – cea pe care o purta când reflecta şi cea pe care o purta când era întrerupt –, parcă fusese şi el contaminat de urale.

Dar premiul pentru cel mai original mod de a-şi susţine echipa a fost câştigat de un fan al lui Kameyama, care a urmărit meciul atârnat de plasa de protecţie. Avea vreo 25 de ani, purta un jerseu cu Kameyama peste uniforma de serviciu şi avea un tranzistor agăţat la curea. Degetele îi erau legate strâns de plasă şi a stat atârnat acolo tot timpul meciului. Când Kameyama era pe terenul din stânga, ochii tânărului nu s-au dezlipit de el, iar când a apărut în centru, s-a însufleţit imediat. Când Kameyama lovea, îi striga numele încontinuu, cu o voce care trecea de la bucurie la disperare. Pentru a ajunge chiar şi cu câţiva centimetri mai aproape de idolul său, îşi turtise faţa de plasă, iar modelul acesteia i se imprimase pe frunte. A fluierat din răsputeri partea adversă, şi nu s-a plâns când eroul său a ratat. Îşi punea tot sufletul în scandarea unui singur nume: Kameyama.

Privindu-l, toată lumea se întreba ce s-ar fi întâmplat dacă acesta ar fi primit o lovitură. Când în mijlocul reprizei a patra a lovit în terenul stâng, spectatorii din spatele lui s-au ridicat în picioare, ca şi cum se aşteptau să-l vadă prăbuşindu-se mort. Mingea lovită de Kameyama a ţintit între bazele trei şi doi şi a sărit în terenul exterior. Strălucea albă, în contrast cu verdele terenului, şi jucătorii au alergat după ea. Tânărul a scos un ţipăt prelung, apoi s-a izbit de plasă. Următorul jucător era Paciorek, şi susţinerea lui entuziastă s-a manifestat şi în timpul încălzirii.

Prin comparaţie, Profesorul privea meciul cu rezervă şi politeţe. Nu părea să-l intrige faptul că toţi jucătorii erau diferiţi de cei familiari lui din ilustrate. Poate că era prea concentrat să facă legătura între regulile şi statisticile din mintea sa şi jocul de pe teren şi uitase de numele jucătorilor.

— Ce e în geanta aceea mică? l-a întrebat pe Radical.

— E punga cu talc. Îşi dau pe mâini ca să nu alunece.

— Şi de ce tot aleargă prinzătorul spre prima bază?

— Îl dublează pe celălalt, ca să nu le scape.

— Dar ce-i cu suporterii care stau acolo?

— Sunt traducătorii jucătorilor străini.

Profesorul îl asalta pe Radical cu întrebări. Putea să-ţi spună energia cinetică a unei lovituri zburând cu 150 km/h sau relaţia dintre temperatura mingii şi distanţa pe care o va parcurge o lovitură,

dar nu avea nici cea mai mică idee despre ce este o pungă cu talc. Nu mai ţinea mâna lui Radical cu atâta putere, dar stătea aproape de el şi se baza pe el pentru siguranţa sa. A vorbit tot timpul meciului. Din când în când cumpăra câte ceva de la vânzătoarea cea drăguţă sau mesteca alune. Dar nu a încetat să privească în direcţia terenului de încălzire, sperând să-l zărească pe jucătorul cu numărul 28.

Tigers au intrat în a şaptea repriză cu 6-0, şi meciul părea să evolueze rapid. Dar deodată toată atenţia s-a concentrat asupra lui Nakagomi, care în repriza finală a reuşit o lovitură zero, nelăsând nici o şansă adversarilor.

Deşi echipa favorită conducea de ceva vreme, suporterii din spatele bazei a treia erau din ce în ce mai exaltaţi cu fiecare lovitură. Cum ultima lovitură a Tigers a fost una ratată, ici-colo s-au auzit murmure. Dacă echipa ar fi avut mai multe puncte avans, ar mai fi acceptat o ratare, dar tabela de marcaj rămăsese neschimbată din repriza a 5-a. Era deci o competiţie strânsă şi toată lumea era cu ochii pe Nakagomi.

Pe când înainta, cineva din tribune a dat glas gândului pe care-l nutream cu toţii: „Haide, încă trei marcări“. Un murmur de dezaprobare s-a ridicat din partea unde se aflau suporterii echipei adverse, ca şi cum încurajarea lor era cea care ar fi putut asigura o lovitură zero.

Singurul care a comentat a fost Profesorul:

— Şansele să fie o lovitură zero sunt de 0,18 %.

Hiroshima a introdus în teren un nou jucător. Nimeni nu auzise de el, dar oricum nu le păsa. Kakagomi a dat prima lovitură.

Lovită de bâtă, mingea a sărit şi a străbătut cerul albastru al nopţii, descriind o frumoasă parabolă. Era mai albă ca luna, mai frumoasă ca stelele. Toţi ochii erau aţintiţi asupra acelui punct. Dar, într-o clipă, mingea a atins apogeul şi a început coborârea. Frumosul arc a dispărut şi s-a transformat într-un meteorit care se îndrepta spre noi, pe o traiectorie oarbă.

— Feriţi-vă! a strigat Profesorul.

Mingea a atins umărul lui Radical, s-a lovit de cimentul podelei, ricoşând apoi undeva în spatele nostru. M-am întors şi l-am văzut pe Profesor cu braţele desfăcute, cu tot corpul aplecat pentru a-l feri pe Radical de orice pericol. Chiar şi după ce mingea s-a oprit, Profesorul a rămas aşa nemişcat, cu Radical ghemuit sub el.

— Vă rugăm să fiţi atenţi la mingile trimise în afara terenului, ne-a reamintit comentatorul.

— Acum e în regulă, am şuierat.

Coji de alune au căzut de pe mâinile Profesorului.

— O minge de baseball care cântăreşte 141,7 gr şi cade de la o înălţime de 15 m înseamnă… Dacă o minge de fier de 12,1 kg cade, forţa ei e de 85,39 ori mai mare… Profesorul îşi făcea calculele în stilul lui obişnuit, sprijinit pe locurile 714 şi 715.

Între Radical şi Profesor era acum o legătură divină pe care nimeni nu o putea desface, aşa cum şi eu eram legată de Profesor prin numerele 220 şi 284.

Un strigăt s-a auzit pe stadion. A doua lovitură a lui Nakagomi fusese în terenul din dreapta, şi am privit cum mingea se rostogolea pe gazon.

— Kameyama! a gemut din nou omul de pe gard.

Note

10. *Tanka* este poezia clasică japoneză. *Tanka Kaibun* este o poezie care, citită de la coadă la cap, e identică din punctul de vedere al sunetelor şi sensului cu cea iniţială.

11. *Takeyabuyaketa* – „a ars un tufiş“ este o expresie care fie că e citită obişnuit sau de la coadă la cap se pronunţă la fel şi are acelaşi sens.

12. *Toire* este un neologism din japoneză, împrumutat din engleză, pentru toaletă. Citit pe dos este *reito*, care înseamnă „congelat“.

13. Emil Zátopek – alergător cehoslovac de distanţă lungă, câştigător al probei de 10000 m la Olimpiada de la Londra din 1948.

14. În Japonia, lunile mai şi iunie alcătuiesc anotimpul ploios.

15. Diamant – numele terenului de baseball.

6

Când am ajuns în sfârşit la Profesor acasă se făcuse aproape ora zece. Radical era încă entuziasmat de meci, dar de-abia se stăpânea să nu caşte. Iniţial plănuisem ca, după ce-l conducem pe Profesor, să ne întoarcem şi noi imediat acasă, dar, pentru că Profesorul părea mult mai obosit decât mă aşteptasem, am hotărât să stăm cu el până mergea la culcare. Probabil că mulţimea de oameni care se întorceau de la meci cu autobuzul fusese prea mult pentru el. De câte ori, la fiecare mişcare mai bruscă a autobuzului, şirurile de oameni se împingeau în el, părea înspăimântat că bileţelele de pe costum i se vor desprinde.

— Mai avem puţin, îi tot spuneam ca să-l liniştesc, dar nu părea să mă audă.

Tot drumul a stat într-o poziţie nefirească şi incomodă, pentru a evita să se atingă de ceilalţi pasageri.

Ajuns acasă, şi-a zvârlit ciorapii, haina, cravata şi pantalonii pe podea şi apoi s-a băgat direct în pat, în lenjerie, fără să se spele pe dinţi, cum probabil făcea de obicei, nu doar acum, că era obosit. M-am amăgit singură, spunându-mi că desigur s-a spălat pe dinţi rapid, fără să-l vadă nimeni, în cele câteva clipe cât stătuse în baie.

— M-am simţit foarte bine astăzi. Vă mulţumesc pentru tot, a murmurat, închizându-şi ochii.

— Chiar dacă nu le-a ieşit lovitura zero, a zis Radical, aplecându-se pentru a îndrepta pătura Profesorului.

— Dar Enatsu a reuşit o astfel de lovitură, şi nu oricum, ci în prelungiri. Asta s-a întâmplat pe 30 august 1973, când Tigers trebuiau să se califice în finala sezonului, unde să joace cu Giants. Jucau cu Chunichi Dragons, şi Enatsu, la a 11-a lovitură, a marcat şi au câştigat cu 1 la 0. El a realizat singur şi apărarea şi atacul… Dar azi el nu a jucat, nu?

— Nu. Dar data viitoare când cumpărăm bilete vom verifica, pentru a fi siguri că joacă şi el, a zis Radical.

— Dar chiar şi fără el au câştigat şi asta e minunat, nu? am zis eu.

— Da, ai dreptate. Iar scorul de 6-1 e foarte bun, a zis şi Profesorul.

— Au urcat pe poziţia a doua, şi în plus Giants au pierdut în faţa echipei Taiyō. A fost o zi foarte norocoasă pentru ei, nu credeţi?

— Da, aşa e. Dar totul se datorează faptului că m-ai dus la meci. Mulţumesc. Şi acum du-te repede cu mama acasă şi, după ce ajungeţi, ascult-o şi culcă-te imediat. Mâine dimineaţă trebuie să te duci la şcoală, nu?

Pe faţă i s-a aşternut un zâmbet uşor, dar a adormit înainte ca Radical să mai apuce să zică ceva. Pleoapele îi erau roşii, buzele păreau crăpate şi la rădăcina părului au început deodată să-i apară broboane de sudoare. I-am pus palma pe frunte şi mi-am dat seama că ardea.

După un scurt moment de ezitare, am decis să nu mai mergem acasă, ci să rămânem peste noapte cu el. Nu poţi abandona un bolnav şi, în plus, fiind vorba chiar de Profesor, mi-era imposibil să plec. Mi-era mai simplu să rămân şi să-i port de grijă decât să mă frământ în legătură cu prevederile contractului meu sau regulile agenţiei.

Cum era de aşteptat, oricât am căutat prin toată casa, nu am găsit nimic ce putea fi de folos în caz de febră, nici pungi cu gheaţă, nici termometru, nici medicamente antifebrile, nici soluţie pentru gargară, nici vreo reţetă. M-am uitat pe fereastră şi am văzut că în casa principală lumina era încă aprinsă, şi chiar mi s-a părut, pentru o clipă, că întrezăresc o siluetă mişcându-se lângă gardul care despărţea cele două clădiri. Mi-ar fi fost de ajutor să mă pot sfătui cu cumnata lui, dar mi-am amintit imediat de regula conform căreia nu trebuia s-o deranjez în legătură cu problemele din casa Profesorului. Am tras draperia.

Trebuia să mă descurc singură. Am pus nişte cuburi de gheaţă într-o pungă de plastic, am învelit-o într-un prosop şi l-am tamponat pe ceafă, pe spate şi pe pulpe, apoi l-am învelit bine cu o plapumă groasă de iarnă şi m-am dus să-i prepar ceai ca să-l hidratez. Exact asta făceam şi când avea febră Radical.

Pe el l-am culcat pe canapeaua din colţul biroului. Deşi Profesorul o folosea pentru a depozita cărţi, când le-am dat la o parte, s-a dovedit a fi un pat destul de confortabil. Radical a adormit aproape imediat, cu toate că era îngrijorat din cauza Profesorului. Şapca Tigers trona în vârful unui teanc de cărţi de matematică.

— Cum vă simţiţi? Vă doare ceva? Să-mi spuneţi dacă vă e sete, da?

N-a răspuns, şi mi-am dat seama că dormea adânc, iar febra îi scăzuse. Respiraţia era cam precipitată, dar nu părea că suferă, ba chiar avea o expresie liniştită, ca şi cum se cufundase cu totul în lumea viselor. Nici când i-am schimbat punga cu gheaţă şi l-am şters de sudoare nu s-a mişcat şi nu a deschis ochii.

Fără costumul acoperit de bileţele, trupul lui părea extrem de slab şi fragil, chiar şi pentru vârsta lui. Pielea albicioasă de pe braţe, pulpe şi pântec atârna zbârcită şi lipsită de elasticitate. Unghiile păreau îmbătrânite. Oricât te străduiai, nu găseai nici o urmă de vitalitate în trupul lui. Mi-am amintit de cuvintele unui matematician cu nume greu de reţinut, despre care-mi vorbise cândva Profesorul: „Dumnezeu există, pentru că matematica este absolută şi lipsită de contradicţii. Dar şi diavolul există, pentru că nu putem demonstra contrariul“.

Şi dacă e adevărat, atunci cu siguranţă forţa vitală din trupul Profesorului fusese suptă de diavolul cifrelor.

Târziu în noapte l-am pipăit din nou şi mi-am dat seama că febra începuse iarăşi să-i crească. Respiraţia îi era fierbinte, valuri de transpiraţie îi scăldau trupul, iar pungile de gheaţă se topeau imediat. M-a cuprins îngrijorarea. Mă întrebam dacă n-ar fi mai bine să alerg la farmacie. Fără îndoială, totul fusese provocat de faptul că-l dusesem pe stadion, în mijlocul unei mulţimi de oameni. Dacă febra avea să-i afecteze şi mai mult creierul? Până la urmă mi-am zis că dacă doarme aşa de liniştit, înseamnă că se simte bine.

M-am înfăşurat în păturica pe care o luasem cu noi pe stadion şi m-am întins pe jos, lângă patul lui. Lumina lunii pătrundea printr-o deschizătură a draperiei şi se întindea de-a lungul podelei. Mi se părea că trecuse o veşnicie de când fusesem la meci.

La stânga mea dormea Profesorul, iar la dreapta Radical. Am închis ochii şi am ascultat sunetele din jurul meu – sforăitul uşor al Profesorului, fâşâitul aşternutului, apa care se topea în punga cu gheaţă, vorbele bolborosite în somn de Radical, scârţâitul canapelei. Aceste sunete m-au făcut să mă liniştesc şi să uit de febra Profesorului, şi în curând m-am cufundat în somn.

A doua zi dimineaţă, Radical a plecat la şcoală înainte ca Profesorul să se trezească. A luat megafonul cu Tigers pentru a-l înapoia prietenului său şi a trecut pe acasă să-şi ia manualele. Când m-am dus să văd ce face Profesorul, mi-am dat seama că nu mai era îmbujorat de febră şi respira regulat şi liniştit, dar părea la fel de adâncit în somn ca şi cu o seară înainte. Începeam să mă întreb dacă e normal să doarmă atât de mult. L-am atins pe frunte. Pentru că nu reacţiona, am rulat plapuma şi l-am gâdilat uşor pe gât, pe piept, sub braţ, pe burtă. Nimic. I-am suflat în ureche. Nici o reacţie. Doar pupilele păreau să se mişte uşor sub pleoapele grele.

Primul semn clar că Profesorul nu avea să doarmă la nesfârşit a fost pe la amiază, pe când trebăluiam prin bucătărie. Din birou s-a auzit un zgomot şi când m-am dus să văd ce se întâmplă, Profesorul stătea pe marginea patului, cu capul plecat, îmbrăcat ca de obicei în costumul său plin de bileţele.

— Nu trebuie să vă ridicaţi din pat! Aveţi febră şi trebuie să vă odihniţi, i-am spus.

A ridicat privirea spre mine pentru o clipă şi, fără să zică nimic, s-a uitat iar în jos. Ochii îi erau împovăraţi de somn, părul în dezordine, iar cravata îi era legată strâmb.

— Haideţi să scoatem costumul şi să vă dau schimburi noi. Aţi transpirat foarte rău astă-noapte. Mai târziu mă duc să vă cumpăr o pijama. O să pun şi aşternuturi curate şi vă veţi simţi mult mai bine. V-a obosit rău meciul de ieri. Trei ore a fost prea mult pentru dumneavoastră. Îmi pare nespus de rău că am insistat să mergeţi cu noi. Dar va fi bine acum. Dacă staţi în pat la căldură şi mâncaţi lucruri hrănitoare, o să vă înzdrăveniţi repede. Aşa procedez şi când are febră Radical. Mai întâi ar trebui să gustaţi ceva. Să vă aduc puţin suc de mere?

Înainte s-apuc să termin, Profesorul m-a împins deoparte şi mi-a întors spatele.

Atunci mi-am dat seama că făcusem o mare greşeală, o greşeală pe care cineva cu experienţă nu ar fi trebuit s-o facă. Profesorul uitase că fusese la meci cu o zi înainte şi bineînţeles că nu-şi mai amintea nici cine sunt eu. Stătea pe pat, cu capul în piept. Spinarea părea şi mai încovoiată decât cu o zi înainte. Trupul său istovit era încordat şi imobil, iar mintea înceţoşată. Pasiunea care-l anima când rezolva probleme parcă dispăruse, ca şi expresia afectuoasă care-i cuprindea chipul când îl vedea pe Radical, de parcă viaţa i se scursese din tot trupul.

Deodată mi-am dat seama că plângea înăbuşit. La început n-am ştiut de unde venea acel sunet şi ce era. Semăna cu sunetul unei cutii muzicale stricate, aruncată în vreun colţ al camerei. Plângea altfel decât atunci când se tăiase Radical la deget. Plângea încet, în taină, ca pentru a se auzi numai el singur.

Şi-a aruncat ochii pe bileţelul cel mai vizibil de pe costum, pe care, dacă avea haina pe el, nu-l putea rata. Era bileţelul cel mai important: „Memoria mea nu durează decât 80 de minute“.

M-am aşezat pe marginea patului, neştiind ce aş fi putut face pentru el. Greşeala mea nu era doar greşeala cuiva lipsit de experienţă, ci una fatală.

În fiecare dimineaţă când se trezea şi se îmbrăca, bileţelul de pe haină, pe care-l scrisese cu mâna lui, îi amintea de handicapul său. Îi amintea că visele pe care le credea ale nopţii ce tocmai trecuse

erau de fapt visele unei nopţi îndepărtate din trecut, când memoria lui se oprise. Ziua dinainte era înghiţită în negura timpului ca şi cum nu existase niciodată. În propria lui conştiinţă, el, cel care-l apărase pe Radical de minge cu o seară înainte, nu mai exista.

Niciodată până acum nu-mi putusem imagina ce însemna pentru el să realizeze zi de zi, imediat ce se trezea, acest crud adevăr despre memoria sa, singur, acolo pe marginea patului.

— Eu sunt menajera dumneavoastră, i-am spus când s-a liniştit puţin. Sunt aici ca să vă ajut.

Profesorul m-a privit cu ochii plutind în lacrimi.

— Diseară va veni şi fiul meu. Îi spunem Radical pentru că are creştetul capului plat. Dumneavoastră i-aţi dat această poreclă, am continuat şi i-am indicat desenul cu chipul meu prins pe mâneca hainei, bucurându-mă din suflet că nu se pierduse în timpul călătoriei cu autobuzul.

— Când e ziua ta? m-a întrebat.

Din cauza febrei, vocea îi tremura, dar m-am bucurat să-l aud că spune ceva şi nu mai plânge.

— 20 februarie, am răspuns. Adică 220. Formează o pereche de numere prietene cu 284.

A continuat să facă febră mare trei zile la rând, timp în care a dormit aproape fără întrerupere. Nu se plângea de durere, nu cerea nimic, doar zăcea.

Nu se trezea nici când se făcea ora de masă şi nu se atingea de gustările pe care i le lăsam lângă pat. Aşa că a trebuit să-l hrănesc eu, cu linguriţa, ca pe un bebeluş. Îl ridicam în şezut şi îl ciupeam de obraji, iar când deschidea în sfârşit gura, introduceam repede linguriţa. Dar nici aşa nu putea termina o farfurie întreagă de supă. Cam după ce mânca jumătate, simţea nevoia să se întindă din nou.

Până la urmă s-a făcut bine fără să mergem la spital. Pentru că ceea ce îi cauzase febra fusese mersul în oraş, am considerat că cel mai potrivit mod de a-l îngriji era să-l ţin liniştit, în casă. Din punctul meu de vedere, febra fusese reacţia lui de apărare la contactul brusc cu exteriorul. De altfel, ar fi fost imposibil să-l trezesc, să-l fac să se îmbrace şi să se încalţe şi să meargă până la spital.

Când se întorcea Radical de la şcoală, primul lucru pe care-l făcea era să se ducă la el în birou. Stătea în picioare lângă patul Profesorului, privindu-l cum doarme. Nu pleca de acolo până nu-i spuneam că Profesorul trebuie să se odihnească în linişte şi-l chemam în bucătărie să-şi facă lecţiile.

În a patra dimineaţă, Profesorului a început să-i scadă febra şi apoi s-a refăcut perfect. A început să doarmă mai puţin şi, în acelaşi timp, i-a revenit şi pofta de mâncare. În curând a putut veni să stea la masă, iar apoi să-şi înnoade fără greş cravata. Şi apoi a început să se aşeze din nou pe fotoliul său din sufragerie şi să citească din cărţile de matematică. A reluat şi rezolvarea problemelor din revistele de specialitate. A reînceput să se zburlească la mine dacă-l întrerupeam din lucru şi, seara, când venea Radical de la şcoală, să-l întâmpine voios. Ca mai înainte, rezolvau împreună tema la matematică şi îl mângâia din tot sufletul pe creştet. Lucrurile reveniseră la normal.

La puţin timp după ce Profesorul a început să se simtă mai bine, directorul agenţiei m-a convocat de urgenţă în biroul lui. De obicei, noi, menajerele, nu mergeam la agenţie decât pentru şedinţele fixe de evaluare, şi dacă te chema din senin directorul era un semn rău. Era fie vorba de plângeri ale clienţilor şi urma să fii admonestată cu severitate, sau cineva cerea o scrisoare oficială de scuze, ori, şi mai rău, erai nevoită să plăteşti o amendă pentru diferite daune care ţi se imputau. Oricum, nu putea fi vorba decât de ceva grav. Doar că Profesorul, din cauza memoriei sale limitate, era imposibil să poată face o plângere, iar cumnata sa nu avea de ce să fie supărată pentru că îmi respectasem

angajamentul de a nu o deranja. Aşa că mi-am spus că poate directorul mă chema pentru că voia să verifice dacă mă descurcam cu acest client care se dovedise dificil.

— E grav! a fost primul cuvânt al directorului şi mi-am dat seama că mă amăgisem degeaba. Ai o plângere, a continuat frecându-şi fruntea cu o expresie tulburată.

— Ce fel de plângere? am îngăimat.

Mai avusesem şi în trecut câteva plângeri din partea clienţilor. Directorul se lămurise însă imediat că nu era vina mea, ci era vorba de o neînţelegere sau de o pretenţie exagerată a clientului. Îmi spunea doar să am mai multă grijă şi cu asta se rezolva tot. De data aceasta însă, se pare că lucrurile luaseră o întorsătură neaşteptată.

— Nu te face că nu ştii despre ce-i vorba! Doar ai rămas peste noapte la client acasă şi asta este o greşeală foarte mare!

— N-am greşit cu nimic. Cine a putut lansa astfel de acuzaţii nedemne? E foarte nedrept! am ripostat eu.

— Nu contează cine a spus asta. Realitatea e că ai stat acolo peste noapte, recunoşti?

Am încuviinţat.

— Regulamentul cere să anunţi agenţia dacă e nevoie să lucrezi peste program, iar dacă intervine o urgenţă, trebuie să primeşti permisiunea scrisă a clientului prin care acceptă să fii plătită pentru orele suplimentare. Şi, oricum, trebuie apoi să depui la agenţie un raport despre incident. Cunoşti regulamentul, nu?

— Da.

— Ei bine, greşeala ta e că l-ai încălcat. Nu e deci vorba de acuzaţii false.

— Dar nu am avut intenţia să stau peste program. Am fost doar îngrijorată de starea clientului şi poate că am exagerat puţin.

— Dacă nu e vorba de stat peste program, atunci cum numeşti ce-ai făcut? Dacă nu ai stat peste program, faptul că ai petrecut noaptea în casa unui bărbat este şi mai grav şi e normal să apară acuzaţii.

— Dar se simţea rău! A făcut brusc temperatură şi nu-l puteam lăsa singur. Am greşit că nu am respectat regulile şi îmi cer scuze, dar, ca menajeră, nu am greşit. Am făcut exact ce-mi impune datoria într-un astfel de caz.

— Şi despre fiul tău ce ai de zis? m-a întrebat netezind fişa Profesorului cu arătătorul. Am făcut o mare excepţie doar pentru tine. Ştii că nu am permis niciodată cuiva să meargă cu copilul la lucru, dar pentru că părea că este dorinţa clientului şi era vorba de o situaţie dificilă, am acceptat. Dar celelalte menajere au început să mă tachineze imediat că ţi-am făcut numai ţie astfel de favoruri. Trebuia deci să fii absolut impecabilă.

— Îmi cer scuze. Am fost neglijentă. Dar, credeţi-mă, apreciez mult faptul că mi-aţi permis să merg cu fiul meu.

— Voi da slujba asta altcuiva.

Am încercat să mă împotrivesc.

— Nu mai ai ce căuta acolo. Azi îţi iei zi liberă şi mâine te duci la un interviu pentru o nouă slujbă.

A întors fişa Profesorului pe verso şi a adăugat a zecea stea.

— Staţi puţin, vă rog. Cine vrea să mă concedieze? Profesorul?

— Nu, cumnata sa.

— Dar nu m-am mai întâlnit cu ea din ziua interviului şi nu am făcut nimic care s-o supere. M-a pus să mă angajez că n-o voi deranja cu problemele Profesorului şi m-am ţinut de cuvânt. Ştiu că ea mă plăteşte, dar habar nu are ce se întâmplă în casa Profesorului. Cum ar putea deci să mă concedieze?

— Ştie foarte bine că ai rămas acolo peste noapte!

— Ne-a spionat?

— Are tot dreptul să te verifice cât eşti la muncă.

Mi-am amintit că în noaptea cu pricina zărisem o umbră în dreptul porţii.

— Profesorul este bolnav şi are nevoie de îngrijiri speciale. Trebuie să mă duc azi la el, altfel starea lui se va înrăutăţi. Probabil s-a trezit şi e singur, cu bileţelele lui.

— Sunt destule alte menajere care se pot ocupa de el, mi-a retezat-o directorul.

A tras sertarul de la birou şi a pus fişa la loc.

— Nu mai avem ce discuta. Nu te mai duci acolo.

Şi aşa am ajuns să-mi părăsesc slujba de la Profesor.

Noii mei angajatori erau un cuplu care avea o firmă de consultanţă pentru impozite. Dura peste o oră şi jumătate cu trenul şi autobuzul să ajung la ei, şi de multe ori trebuia să stau până la nouă seara. Uneori nu făceau diferenţa între îndatoririle mele în casa lor şi ceea ce-mi cereau să fac pentru companie. Femeia, mai ales, era tare răutăcioasă. Şi, mai rău decât orice, Radical redevenise un copil cu „cheia de gât“. Acesta fusese modul în care directorul alesese să mă pedepsească.

Când eşti menajeră, te obişnuieşti cu gândul că poţi să schimbi angajatorii în orice clipă, şi acest lucru era cu atât mai valabil la agenţia Akebono. Nevoile clienţilor se schimbă şi e aproape imposibil de realizat o combinaţie ideală între client şi menajeră. Şi cu cât stai mai mult într-un loc, cu atât şansele să apară conflicte sunt mai mari.

Unii dintre angajatorii mei mi-au organizat mici petreceri de adio înainte de a-i părăsi. De vreo două ori am primit şi câte un mic cadou de despărţire de la copiii lor, ceea ce m-a impresionat până la lacrimi. Dar, de cele mai multe ori, o slujbă se termina cu un simplu salut. Uneori primeam după o vreme şi o factură pentru diverse stricăciuni – veselă, mobilă sau haine.

Încercam să nu pun la suflet, indiferent cum se terminau lucrurile. Până la urmă nu era nimic personal, nu aveam de ce să mă simt tristă sau jignită. Pentru angajatori eram una dintre multele menajere, nu cineva de care aveau să-şi amintească. Şi eu îi uitam, imediat ce mă angajam în altă parte. Şi eram prea ocupată să învăţ regulile noilor clienţi pentru a mai avea timp de sentimentalisme.

Cu Profesorul însă lucrurile stăteau altfel. Şi ceea ce mă întrista cel mai tare era faptul că nu avea să-şi amintească niciodată că am fost acolo, la el. Nu putea s-o întrebe pe cumnata lui de ce am plecat şi nici ce mai face Radical. Şi nu-şi putea aminti de noi aşa cum eram când el admira luceafărul din fotoliu sau se oprea din rezolvat o problemă de matematică. Numai gândul la aceste lucruri mă întrista. Eram tristă, dar şi furioasă pe mine pentru că făcusem o greşeală ce nu mai putea fi reparată.

Noua mea slujbă nu cerea efort intelectual, dar era foarte solicitantă fizic. Trebuia să spăl cinci maşini de import elegante, să şterg toate scările de la cele patru etaje ale clădirii, să gătesc pentru

zece persoane. Mi-era greu să mă concentrez, pentru că undeva, în mintea mea, încă mă gândeam la Profesor. Şi mi-l imaginam fără să vreau aşa cum fusese în timpul bolii, stând pe marginea patului, adus de spate. Pentru că mă frământa acest gând, am făcut mici greşeli la lucru şi stăpâna casei îmi făcea zile amare.

Nu ştiam cine mă înlocuise la Profesor, dar speram să fie cineva care să semene cât de cât cu mine, ca să corespundă cu desenul de pe bileţelul lui. Oare o întreba despre numărul de telefon şi cel de la pantofi, ca apoi să se lanseze într-o discuţie despre misterele matematicii? Trebuie să recunosc că mi-aş fi dorit ca asta să nu se întâmple. Când mă gândeam la aceste lucruri, plăcerea pe care o simţeam faţă de descoperirile matematice făcute împreună se estompa, deşi ştiam de la el că numerele au existenţa lor proprie de totdeauna şi nu sunt influenţate de schimbările din lume.

Uneori îmi imaginam că noua menajeră nu se descurca cu felul de a fi al Profesorului, iar directorul îşi dădea seama că eram singura care putea face acea treabă. Dar mă străduiam să alung astfel de visuri. Era în zadar să mă gândesc că nu s-ar putea descurca fără mine. Erau doar atâtea alte menajere potrivite pentru această slujbă, după cum spusese şi directorul.

Radical mă întreba deseori de ce nu mai mergem la Profesor.

— S-a schimbat situaţia, îi spuneam.

— Care situaţie?

— E mai complicat.

El tăcea, dar simţeam ceva dezaprobator în cuvintele lui.

La o săptămână după ce am plecat de la Profesor, Yufune de la Tigers a reuşit o lovitură zero împotriva celor de la Hiroshima Carp. Radical şi cu mine am renunţat la baie şi, după cină, am ascultat meciul la radio. Era 6–0 la finalul celei de-a opta reprize, la fel ca la meciul cu Nakagomi. Când Carp a pierdut puncte, zgomotul de pe stadion şi vocea comentatorului au explodat, dar eu şi Radical am rămas tăcuţi. Radical m-a privit. Amândurora meciul ne trezea amintiri. Ne înţelegeam unul pe altul şi nu mai era nevoie de alte cuvinte.

Apoi Shoda a sărit pe teren şi strigătul spectatorilor a acoperit glasul comentatorului. Când s-a auzit din nou, striga încontinuu: „*Out*, *out*, *out*“.

— A reuşit, a zis Radical.

Am încuviinţat.

„Este a 58-a lovitură zero din istoria Ligii“, se ambalase comentatorul. Şi prima pentru Tigers în nouăsprezece ani, de la cea a lui Enatsu, din 1973.

Nu eram siguri dacă ne bucuram sau nu de realizarea lui Yufune. Tigers câştigaseră şi să reuşesti o lovitură zero era ceva extraordinar. Dar pe noi ne cuprinsese un fel de tristeţe. Entuziasmul comentatorului ne-a reamintit de meciul din 2 iunie şi de cât de mult trecuse de când profesorul stătea fericit pe locul 714. Şi nu mă puteam împiedica să mă gândesc că lovitura aceea din a noua repriză, când mingea ieşise din teren şi-l lovise pe Radical, fusese un semn rău.

— Hai la culcare! Mâine trebuie să mergi la şcoală, am spus.

Radical a mormăit ceva şi a oprit radioul.

Mingea aceea a marcat sfârşitul lui Nakagomi. Însă după febra Profesorului şi concedierea mea au urmat şi alte ghinioane. Desigur, nu toate se datorau acelei lovituri, dar eu aşa simţeam atunci, că de la acea lovitură toate lucrurile începuseră să meargă prost.

Într-o zi, pe drumul spre serviciu am fost abordată de o femeie ciudată care m-a păcălit să-i dau bani. Nu era o hoaţă de buzunare. I-am dat banii cu bună ştiinţă, deci nu puteam merge la poliţie. Practica un fel de cerşit foarte eficace. A venit drept la mine, a întins mâna şi, fără nici o introducere, a zis: „Bani!“. Femeia avea în jur de 30 de ani, era bine făcută, palidă şi, în afară de faptul că purta o pelerină de primăvară în toiul verii, nu era nimic ciudat în aspectul ei. Era prea bine îmbrăcată ca să fie cerşetoare şi nici nebună nu părea. Era calmă, ca şi cum te-ar fi întrebat drumul. Sau mai degrabă s-a comportat ca şi cum eu am oprit-o s-o întreb drumul.

— Bani, a zis din nou.

Am scos o bancnotă şi i-am pus-o în palmă. Nu ştiu de ce am făcut asta. De ce un om sărac, ca mine, i-ar da cuiva străin bani, fără să fie ameninţat cu o armă? Dar am făcut-o, şi ea, după ce a pus bancnota în buzunar, a plecat la fel de liniştită cum venise, exact când autobuzul se apropia de staţie.

Pe drum spre firmă m-am tot întrebat la ce aveau să-i servească banii mei. Erau ei destinaţi hranei copiilor ei flămânzi? Sau cumpăra alimente pentru părinţii săi în vârstă? Sau erau pentru a nu înnebuni şi a se sinucide împreună cu toţi ai ei? Dar oricât încercam să mă conving că avea într-adevăr nevoie de acei bani, mă simţeam furioasă pentru cele întâmplate. Nu faptul că pierdusem nişte bani mă supăra, ci impresia pe care mi-o lăsase, că ea îmi făcuse mie o favoare.

Peste câteva zile, am mers cu Radical la cimitir să punem flori la mormântul mamei, cu ocazia comemorării morţii sale. În tufişul des din spatele mormântului am găsit un pui de căprioară mort. Corpul intrase în putrefacţie, dar pe spate îi atârnau fâşii de blană tărcată. Picioarele îi erau îndoite înăuntru, ca şi cum se luptase să se ridice până la sfârşit. Organele i se lichefiaseră, ochii erau nişte găuri negre, botul îi era despicat, dezvelindu-i dinţii mici.

Radical l-a găsit. A scos un strigăt scurt, apoi a rămas împietrit, fără să mai poată face altceva decât să mă cheme.

Probabil venise alergând de pe munte şi se izbise de piatra funerară, murind pe loc. Când m-am uitat mai atent, am văzut mici urme de sânge şi piele pe mormânt.

— Ce-ar trebui să facem? a întrebat Radical.

— Nimic. Trebuie să-l lăsam aici.

Ne-am rugat mai mult pentru el decât pentru mama. Ne-am rugat ca acel mic suflet să poată merge cu ea în călătoria ei.

A doua zi, am găsit un articol despre tatăl lui Radical în ziarul local. Se pare că primise un premiu pentru cercetare de la o fundaţie. Era un articol scurt, cu poza neclară a unui om cu zece ani mai îmbătrânit decât atunci când îl cunoscusem, dar nu era nici o îndoială că el era.

Am închis ziarul, l-am făcut ghem şi l-am aruncat la coş. Apoi m-am gândit mai bine, l-am îndreptat la loc şi-am decupat articolul. Arăta ca un mic gunoi.

Şi ce-i cu asta? mi-am zis. Nu e mare lucru. Tatăl lui Radical a câştigat un premiu. O zi norocoasă. Atât, mi-am răspuns tot eu. Am împăturit articolul şi l-am aşezat în cutia în care ţineam ombilicul lui Radical.

7

De câte ori vedeam undeva numere prime, mă gândeam la Profesor. Şi acestea se găseau pretutindeni în jurul meu, în viaţa de zi cu zi. Erau pe etichetele cu preţuri de la magazine, la uşile caselor, lângă sonerie, pe tabelele care afişau programul autobuzelor, în data de expirare de pe vreun pachet de şuncă, pe testele lui Radical… şi toate aceste numere care îşi îndeplineau credincioase rolul în lumea aceasta ascundeau de fapt în mod admirabil secretul lor de numere prime.

Bineînţeles că nu puteam să-mi dau întotdeauna seama pe loc dacă era vorba de un număr prim sau nu. Datorită deselor mele discuţii cu Profesorul, pe cele de până la 100 le intuiam oarecum, dar dacă dădeam peste un număr mai mare de 100, trebuia să-l împart cu diferite numere pentru a testa dacă e divizibil sau nu. De multe ori se întâmpla ca un număr care părea divizibil să se dovedească până la urmă a fi prim, sau să găsesc divizori pentru un număr despre care, la prima vedere, aş fi băgat mâna în foc că e prim.

Luând exemplul Profesorului, am început să port tot timpul cu mine un creion şi un carneţel în buzunarul de la şorţ. În felul acesta puteam face calcule oricând aveam o clipă de răgaz. De exemplu, într-o zi, pe când curăţam frigiderul din bucătăria consultanţilor de impozite, mi-a sărit în ochi un număr scris pe partea interioară a uşii frigiderului – 2311, numărul seriei de producţie. Mi se părea un număr interesant şi am lăsat la o parte mopul şi detergentul, mi-am scos carneţelul şi am început să verific dacă poate fi împărţit. Am luat la rând 3, apoi 7, apoi 11. Degeaba. La împărţire rămânea 1, la fiecare dintre ele. Apoi am încercat cu 13, 17, 19, dar nici unul nu era divizor al lui 2311. Nu-l puteam diviza, iar indivizibilitatea lui mi se părea diabolică. De câte ori aveam senzaţia că am găsit un divizor, părea că îmi scapă, dar imediat mă apucam iar să caut până oboseam. Mi se întâmpla deseori asta cu numerele prime.

De îndată ce am dovedit că 2311 era prim, am băgat la loc carneţelul şi m-am reapucat de curăţat. Parcă acum acest frigider care poseda un număr de serie prim îmi devenise drag. Părea atât de curajos şi nobil, fără să fie arogant.

Altă dată, pe când ştergeam parchetul la firmă, am dat peste numărul 341. Era numărul unui formular de impozite de culoare albastră, care căzuse sub birou. Poate e un număr prim, mi-am zis, şi mopul meu s-a oprit brusc. Formularul era acoperit de praf pentru că zăcuse mult timp sub birou, dar numărul 341 se vedea bine. Avea un farmec aparte şi mi-am dat seama că era potrivit pentru a se afla printre numerele favorite ale Profesorului.

Angajaţii plecaseră şi biroul era cufundat în semiîntuneric. M-am apucat să calculez cu pasiune. Nu-mi stabilisem un sistem propriu de a găsi divizori, ci mă bazam mai mult pe intuiţie. Profesorul mă învăţase o metodă inventată de Eratostene[16], care fusese şeful bibliotecii din Alexandria în Egiptul Antic, dar era complicată şi o uitasem. Dar pentru că Profesorul considera că intuiţia e foarte importantă în matematică, m-am gândit că ar fi fost de acord cu metoda mea.

Până la urmă am constatat că 341 nu era un număr prim. L-am împărţit încă o dată la 11 şi am obţinut o operaţie frumoasă: 341 : 11 = 31.

Eram desigur încântată când descopeream că un număr este prim. Dar nu eram dezamăgită dacă se întâmpla să nu fie. Chiar dacă intuiţia mea dădea uneori greş, tot aveam ceva de învăţat din asta. Faptul că produsul celor două numere prime 11 şi 31 era un număr pseudoprim precum 341 a fost o descoperire care m-a făcut să mă întreb dacă există o metodă de a identifica aceste pseudoprime atât de asemănătoare cu numerele prime veritabile.

Am pus formularul pe birou, am clătit mopul în apa tulbure din găleată, apoi l-am stors cu hotărâre. Faptul că demonstram că un număr este sau nu prim nu schimba cu nimic realitatea. Indiferent de numărul său de serie, frigiderul nu făcea altceva decât să răcească, iar persoana care completase formularul 341 îşi bătea în continuare capul cu diferite taxe şi impozite. Descoperirile mele nu aduceau nimic bun, ba poate chiar înrăutăţeau lucrurile. Îngheţata se putea topi în frigider, nu terminasem de spălat podeaua, iar angajatorii mei aveau să fie cu siguranţă nemulţumiţi. Dar indiferent de asta, nimeni nu putea nega că 2311 era prim, iar 341 nu.

Mi-am amintit că Profesorul îmi spusese cândva: „Ordinea matematică e frumoasă tocmai pentru că nu e de folos în viaţa de zi cu zi. Viaţa nu devine mai simplă şi nici nu te vei îmbogăţi numai pentru că ştii ceva despre numerele prime. Desigur, există şi multe descoperiri matematice care, oricât de abstracte ar părea, au aplicaţii practice. Cercetarea asupra elipselor a făcut posibilă determinarea orbitei planetelor şi Einstein a folosit geometria neeuclidiană pentru a descrie forma universului. Chiar şi numerele prime au fost folosite în timpul războiului pentru a crea coduri secrete pentru diferite acţiuni. Acesta e un exemplu trist. Dar astfel de utilizări nu constituie scopul matematicii. Singurul scop al matematicii este descoperirea Adevărului“.

Profesorul rostea întotdeauna cuvântul Adevăr cu aceeaşi gravitate ca atunci când evoca numerele prime.

— Încearcă să trasezi o linie dreaptă chiar aici, îmi zisese odată, la cină.

Folosind unul din beţişoarele de mâncat drept riglă, am trasat o linie cu creionul pe spatele unui pliant. (Întotdeauna foloseam pliantele cu reclame pentru exerciţiile noastre matematice.)

— E bine. Se vede că ştii care este definiţia unei linii drepte. Dar gândeşte-te puţin. Linia pe care ai trasat-o are un punct iniţial şi unul final. Deci este de fapt doar un segment de linie, cea mai mică distanţă care uneşte două puncte. În realitate, o linie dreaptă nu are capăt. Se întinde la infinit, în ambele direcţii. Dar o foaie de hârtie este desigur limitată. Şi capacităţile noastre sunt limitate şi de aceea folosim provizoriu acest segment, stabilind convenţional că reprezintă linia adevărată. În plus, oricât de bine ai ascuţi creionul, vârful său are o anumită grosime şi, în consecinţă, linia pe care ai trasat-o are o anumită lăţime, adică o suprafaţă. O linie reală e de fapt unidimensională. Prin urmare, e de fapt imposibil să trasezi o linie adevărată pe o foaie reală de hârtie.

Fără să vreau, am examinat vârful creionului.

— Şi atunci te întrebi în mod firesc unde se găseşte o linie adevărată, iar răspunsul este că numai aici, a zis arătând în dreptul inimii, la fel ca atunci când ne învăţase despre numerele imaginare. Adevărurile eterne sunt invizibile şi nu au legătură nici cu lucrurile materiale, nici cu fenomenele naturale şi nici măcar cu emoţiile noastre. Matematica este singura care le poate exprima şi ni le poate revela, şi nimeni şi nimic nu-i poate sta în cale.

În acel moment când, flămândă şi copleşită de griji pentru fiul meu, continuam să spăl podeaua, mi-am dat seama câtă nevoie aveam să ştiu că acel Adevăr etern şi suprem pe care-l descrisese Profesorul există. Aveam nevoie de sentimentul liniştitor că lumea aceea nevăzută o sprijină cumva pe cea reală. Linia dreaptă adevărată, fără lăţime şi suprafaţă, întinzându-se demnă prin întuneric către infinit mi-a transmis deodată un sentiment de pace. Scrutam întunericul aşa cum îmi spusese Profesorul, „cu ochii larg deschişi“.

Tocmai mă întorsesem de la cumpărături şi mă pregăteam să gătesc cina pentru noii angajatori, când am primit un telefon de la secretara agenţiei.

— Du-te acum, imediat, acasă la matematicianul acela unde ai lucrat înainte. Se pare că fiul tău a cauzat neplăceri acolo. Nu ştiu exact despre ce e vorba, dar du-te imediat acolo! Aşa a zis directorul.

Aş fi vrut s-o întreb ce e cu fiul meu, dar mi-a închis.

Primul lucru care mi-a venit în minte a fost mingea trimisă afară din teren care-l atinsese pe Radical şi părea să ne poarte ghinion. Lanţul întâmplărilor nefaste nu se sfârşise, ba chiar părea că-l urmăreşte pe Radical şi-l loveşte mai rău. Profesorul avusese dreptate când îmi spusese că nu trebuie să laşi niciodată copilul singur.

Poate că se înecase cu gogoaşa pe care i-o pusesem în pachetul de prânz. Sau dacă se curentase încercând să pună radioul în priză? M-au copleşit cele mai negre presimţiri şi am început să tremur de spaimă. N-am fost în stare să-i explic angajatoarei ce se întâmplase şi am plecat în fugă la Profesor, urmărită de privirile lor dezaprobatoare.

Nu trecuse nici o lună de când nu mai lucram la Profesor, dar locul mi se părea străin. Soneria stricată, mobila veche şi grădina neîngrijită erau la fel ca înainte, dar din clipa când am păşit înăuntru am avut un sentiment rău.

Totuşi am răsuflat uşurată pentru o clipă, pentru că Radical nu părea să fi păţit ceva. Nu se sufocase şi nici nu se electrocutase, ci stătea la masă lângă Profesor, cu ghiozdanul la picioare.

Sentimentul rău era legat de prezenţa văduvei, cumnata Profesorului. Stătea de partea cealaltă a mesei, iar lângă ea se afla o femeie de vârstă medie pe care nu o cunoşteam. Era probabil menajera care fusese angajată în locul meu. Pentru mine, camera aceea era doar spaţiul Profesorului, al meu şi al lui Radical, iar prezenţa neavenită a acestor două intruse în spaţiul nostru mi se părea că tensionează atmosfera.

Deşi spaima legată de Radical îmi trecuse, am început să mă întreb cu nelinişte ce căuta el acolo. Văduva stătea la masă şi era îmbrăcată la fel de elegant ca în ziua interviului meu. Şi, la fel ca atunci, îşi ţinea strâns bastonul cu mâna stângă.

Radical nu m-a privit. Stătea docil lângă Profesor, care părea cufundat în gânduri. Privea cu încordare undeva în depărtare, fără să bage în seamă pe vreunul din noi.

— Îmi pare rău că a trebuit să te chem de la lucru. Ia loc, te rog, a zis văduva arătându-mi un scaun.

De-abia îmi trăgeam sufletul şi nu puteam vorbi, pentru că alergasem de la staţia de autobuz până aici.

— Stai jos, a zis din nou. Şi tu adu nişte ceai!

Cealaltă femeie s-a ridicat şi s-a dus la bucătărie. Nu ştiu dacă era de la agenţia noastră.

Deşi vorbele văduvei erau politicoase, simţeam că e supărată şi tulburată, după felul în care îşi muşca nervoasă buzele şi în care strângea cu degetele marginea mesei. Neştiind ce aş putea să spun, m-am aşezat, aşa cum mi se spusese.

A urmat un moment de tăcere.

— Voi… a izbucnit ea înfigându-şi unghiile în faţa de masă. Ce urmăriţi de fapt, tu şi fiul tău?

Am inspirat adânc înainte de a răspunde.

— Fiul meu v-a jignit cu ceva?

Radical avea privirile aţintite în pământ şi mototolea fără milă între degete şapca Tigers pe care o ţinea pe genunchi.

— Eu sunt cea care pune întrebările! Poţi să-mi spui de ce era nevoie ca fiul tău să vină aşa deodată la cumnatul meu, deşi tu nu mai eşti angajată aici?

Din cauza nervozităţii cu care lovea masa, oja de pe unghiile sale perfect îngrijite s-a crăpat.

— Dar n-am făcut nimic rău, a început Radical, fără să ridice privirea.

— Ce să caute aici copilul menajerei care a fost concediată? l-a întrerupt văduva.

Deşi pronunţase de mai multe ori cuvântul copil, referindu-se la Radical, nu s-a ostenit să-i privească nici pe el, nici pe Profesor. Se purta ca şi cum ei nici nu erau acolo.

— Nu există un motiv anume… Cred că a vrut doar să-l viziteze pe domnul profesor, am zis fără să-mi dau încă seama ce se întâmplase de fapt.

— Am împrumutat de la bibliotecă *Povestea lui Lou Gehrig* şi voiam s-o citim împreună, a zis Radical ridicând în sfârşit privirea.

— Ce pot vorbi un copil de 10 ani şi un bătrân de 60? a continuat văduva fără să dea vreo atenţie spuselor lui Radical.

— Îmi cer scuze că fiul meu a venit aici fără să-mi spună şi că v-a deranjat. E vina mea că nu l-am supravegheat îndeajuns. Vă rog să mă iertaţi.

— Nu asta e problema. Vreau să ştiu de ce o menajeră care nu mai lucrează aici îşi trimite fiul în vizită la cumnatul meu. Ce vreţi de la el?

Nu se auzea nimic altceva în afară de unghiile ei care loveau masa.

— Poftiţi? Cred că la mijloc e o neînţelegere. Fiul meu e doar un copil de 10 ani. A simţit nevoia să-şi vadă prietenul. A găsit o carte interesantă şi voia s-o citească împreună cu Profesorul. Nu este un motiv suficient?

— Ba da, este, şi nu vreau să spun că băiatul ar fi avut gânduri ascunse. Te întreb ce urmăreşti tu, de l-ai trimis aici?

— Nu urmăresc absolut nimic, doresc doar ca fiul meu să fie fericit.

— Şi de ce îl implici pe cumnatul meu în asta? L-ai scos seara în oraş, ai stat peste program la el ca să-l îngrijeşti… Eu nu-mi amintesc să-ţi fi cerut aşa ceva.

Menajera a adus ceaiul. Ne-a servit pe fiecare cu multă grijă, fără să scoată o vorbă şi fără să facă vreun zgomot. Era clar că nu avea să-mi ia apărarea. Se vedea că vrea să se ferească de orice necaz după cât de repede s-a întors la bucătărie.

— Îmi dau seama că v-am produs neplăceri, dar pot să vă asigur că nu a fost nimic plănuit. A fost pur şi simplu ceva spontan.

— E vorba de bani, nu-i aşa?

— Bani? Cum puteţi să insinuaţi aşa ceva, şi încă în faţa copilului? Vă rog să vă retrageţi cuvintele! aproape că i-am răcnit în urechi, şocată la auzul cuvântului „bani“.

— Nu văd nici un alt motiv pentru care ai face atâtea pentru cumnatul meu.

— Dar e absurd!

— Ai fost concediată. Deci nici eu, nici cumnatul meu nu mai avem nici o legătură cu tine!

— Cum puteţi să spuneţi asta?

— Mă scuzaţi, a zis menajera din uşă. Eu am să plec.

Îşi scosese şorţul şi îşi pusese geanta pe umăr. A dispărut la fel de tăcută ca atunci când servise ceaiul. Am privit-o cum iese pe uşă.

Profesorul părea din ce în ce mai adâncit în gândurile sale, iar şapca lui Radical era mototolită de n-o mai puteai recunoaşte. Am tras aer în piept şi am zis:

— Am făcut toate aceste lucruri pentru că suntem prieteni. E o crimă să-ţi vizitezi un prieten?

— Cine e prieten cu cine, mai exact?

— Eu şi fiul meu cu Profesorul.

— Cred că te amăgeşti singură, a zis ea dând din cap. Cumnatul meu nu mai are nimic. Tot ce a moştenit de la părinţi a folosit pentru studiile lui de matematică. Dar apoi n-a câştigat nimic de pe urma matematicii. Nu mai are nici măcar un yen.

— Şi ce legătură are asta cu mine?

— Păi, el nu are prieteni, nu înţelegi? N-a venit nimeni să-l viziteze vreodată.

— Atunci Radical şi cu mine suntem primii lui prieteni, am zis.

În acea clipă, Profesorul s-a ridicat brusc.

— Nu e drept! Lasă copilul în pace!

Apoi a scos o bucăţică de hârtie din buzunar şi a scris ceva pe ea. A pus-o pe masă şi a părăsit încăperea. Făcuse aceste gesturi cu hotărâre, ca şi cum ştiuse de la început că acesta era singurul mod corect de a proceda într-o astfel de situaţie. În atitudinea lui nu era nici urmă de enervare sau ezitare, ci o linişte şi siguranţă absolută.

Toţi trei am privit peticul de hârtie în tăcere, fără să ne mişcăm. Scrisese un singur rând, o singură fomulă simplă.

„$e^{\pi i} + 1 = 0$“

Am rămas cu toţii cufundaţi în tăcere. Degetele văduvei s-au oprit din bătut. Încetul cu încetul din privirea ei au dispărut suspiciunea, răceala şi dispreţul. Am ştiut atunci că şi ea era sensibilă la fumuseţea matematicii.

La foarte puţin timp de la această întâmplare, am primit o notificare de la agenţie prin care mi se cerea să-mi reiau slujba la Profesor. Motivul pentru care s-a întâmplat aşa nu e clar. Nu ştiu dacă văduva şi-a schimbat pur şi simplu părerea în urma acelei întâmplări sau nu a fost mulţumită de noua menajeră şi agenţia nu i-a putut face altă ofertă. Cert e că Profesorul avea acum 11 stele albastre pe fişa sa. N-am avut cum să aflu nici dacă acuzaţia nedreaptă care mi se făcuse fusese elucidată.

Oricât mă gândesc la acea întâmplare, atitudinea văduvei rămâne un mare mister pentru mine. E greu de înţeles felul în care s-a plâns de mine la agenţie şi m-a concediat, ca şi reacţia exagerată faţă de vizita pe care Radical i-a făcut-o Profesorului.

Sunt convinsă că atunci, seara, după meciul de baseball, ea a fost cea care ne-a spionat din grădină. Dar imaginându-mi cum trebuie să-şi fi târât piciorul beteag ca să se ascundă printre tufişuri, cu toiagul strâns în mână, m-a cuprins mila şi am uitat de supărare.

Am început să cred că problema banilor fusese numai un pretext pentru a deschide discuţia şi că de fapt era foarte posibil să fie geloasă pe mine. Ea ţinea în felul ei la Profesor de ani de zile, iar eu eram o intrusă a cărei prezenţă o deranja. Iar motivul pentru care îmi interzisese să iau legătura cu ea nu se datora faptului că nu voia să mai aibă de-a face cu el, ci dorinţei ei de a păstra relaţia lor nealterată.

Am reînceput lucrul la Profesor pe 7 iulie, de sărbătoarea Tanabata[17]. Când m-a întâmpinat la uşă, bileţelele de pe costumul său mi-au amintit de fâşiile colorate de hârtie pe care în această zi copiii îşi scriu dorinţele şi le agaţă de crengile tinere de bambus. Printre ele, la marginea mânecii se zărea şi bileţelul cu portretul meu şi semnul pentru radical.

— Ce greutate ai avut la naştere?

Obiceiul de a pune întrebări legate de cifre imediat ce deschidea uşa nu se schimbase. Întrebarea însă era nouă.

Pentru că nu ştiam, i-am zis greutatea lui Radical, 3,217 gr.

— 2 ridicat la puterea 3,217 minus 1 dă un număr prim special, a zis.

Apoi a dispărut în birou murmurând.

În ultima lună, Tigers jucaseră bine şi reuşiseră să ajungă din nou în finale. După lovitura zero al lui Yufune, aruncătorul se ambiţionase. Dar de la sfârşitul lui iunie lucrurile au început să meargă din nou prost. Au pierdut de şase ori la rând şi Giants i-au întrecut, ajungând pe poziţia a doua. Tigers au căzut pe a treia.

Menajera care mă înlocuise părea să fi fost foarte ordonată. Eu mă străduisem mereu să nu-l deranjez pe Profesor şi aproape că nu mă atingeam de cărţile din biroul lui. În schimb, ea le luase pe toate şi le aşezase pe rafturi, iar pe cele care nu încăpuseră le pusese pe fotoliu sau le înghesuise sub canapea. În râvna ei, nu ţinuse seama decât de dimensiunea cărţilor. Era clar că datorită eforturilor ei încăperea părea mult mai curată, dar ordinea ştiută numai de Profesor care domnise în cameră ani de-a rândul fusese iremediabil distrusă.

Mi-am amintit de cutia de prăjituri în care se aflau ilustratele cu jucători de baseball şi m-am dus s-o caut. Mi-a fost frică că nu mai e acolo, dar am găsit-o aproape de locul unde o pusesem. Servea drept suport pentru nişte cărţi, dar ilustratele dinăuntru erau în regulă.

Tigers puteau să câştige sau nu, biroul putea fi curat sau nu, dar Profesorul rămăsese neschimbat. Nici două zile nu trecuseră de când reveniserăm, că ordinea menţinută de menajeră a dispărut. Biroul a revenit la starea lui obişnuită de haos. Păstrasem bileţelul pe care-l scrisese Profesorul în ziua când cumnata sa mă convocase pentru a-mi cere lămuriri. Nu mă văzuse când îl luasem. Îl ţineam la adăpost în portofelul meu, lângă o fotografie cu Radical.

M-am dus la bibliotecă din dorinţa de a afla mai multe despre formula scrisă pe bileţel. Dacă-l întrebam, fără îndoială că Profesorul mi-ar fi explicat, dar am simţit că aş înţelege mai bine dacă m-aş strădui să aflu singură. Mi-am dat seama că, de când îl cunoşteam pe Profesor, începusem să percep numerele intuitiv, aşa cum învăţasem muzica sau cititul. Iar acum intuiţia îmi spunea că această formulă era demnă de multă atenţie.

Ultima dată fusesem la bibliotecă să caut nişte cărţi despre dinozauri pentru un proiect pe care îl avusese de făcut Radical în ultima vacanţă de vară.

Secţia de matematică se afla în capăt şi era pustie şi liniştită.

Faţă de cărţile Profesorului, ale căror coperte rupte, pagini îngălbenite şi pătate şi cotoare dezlipite arătau cât de des fuseseră folosite, cărţile de matematică de la bibliotecă erau impecabile şi puse într-o ordine perfectă, încât îţi venea greu să le atingi. Erau printre ele unele pe care probabil că nimeni nu avea să le deschidă vreodată.

Am scos biletul cu formula din portofel.

„$e^{\pi i} + 1 = 0$“

Scrisul său de mână era inconfundabil. Forme rotunde, linii unduioase. Nu era un scris grăbit sau neglijent. Se vedea că tratase cu grijă simbolurile şi linia clară, închisă a zeroului. Scrisă astfel, cu simboluri mărunte, formula părea aproape neînsemnată, aşa cum stătea acolo în mijlocul paginii.

După ce am studiat-o mai atent, formula mi s-a părut mai degrabă stranie. Deşi o puteam compara cu alte câteva formule, aria unui dreptunghi este egală cu produsul dintre lăţime şi lungime, sau pătratul ipotenuzei unui triunghi drept este egal cu suma pătratelor celorlalte două laturi, aceasta părea neechilibrată. Erau doar două numere, 1 şi 0, şi o singură operaţie de adunare. Dacă ecuaţia în sine era clară, primul ei element era cam complicat.

Nu ştiam de unde să încep pentru a înţelege această ecuaţie, simplă în aparenţă. Am luat prima carte şi am început să o răsfoiesc. Nu ştiam nimic sigur în afara faptului că toate erau cărţi de matematică. Uitându-mă prin ele, mi se părea că depăşeau înţelegerea omenească. Paginile întregi cu calcule complexe şi misterioase cuprindeau probabil misterele universului copiate din caietul lui Dumnezeu.

Îmi imaginam cum Creatorul universului stătea undeva, într-un colţ îndepărtat al Cerului, ţesând o dantelă atât de fină încât şi cea mai slabă lumină putea să treacă prin ea. Dantela se întindea la infinit în toate părţile, legănându-se încet în briza cosmică. Îţi doreai cu disperare să o atingi, să o ţii în lumină, să o atingi de pieptul tău. Şi nu cerem nimic altceva decât să fim în stare să recreăm modelul, să-l ţesem din nou, cu numere, într-un fel în propria noastră limbă. Să facem ca şi cel mai mic fragment să fie al nostru, să-l ducem cu noi înapoi pe Pământ.

Am dat peste o carte despre ultima teoremă a lui Fermat. Fiind o istorie a problemei, şi nu un tratat de matematică, era mai uşor de urmărit. Ştiam că teorema a rămas nerezolvată de secole, dar nu o văzusem scrisă niciodată.

„Pentru orice numere naturale mai mari de 3 nu există x, y, z, astfel încât $x^n + y^n = z^n$.“

Doar despre asta era vorba? La prima vedere exista un număr infinit de soluţii. Dacă n = 2, se obţine minunata teoremă a lui Pitagora. Însemna că, dacă se adăuga 1 la n, ordinea se strica în mod irevocabil?

Răsfoind cartea, am aflat că Fermat nu scrisese asta sub forma unei lucrări publicate, ci o însemnase pe marginea altui document şi nu lăsase o dovadă, nemaiavând loc pe hârtie. De atunci, nenumăraţi matematicieni geniali încercaseră să rezolve această ghicitoare matematică splendidă, fără nici un succes. Părea trist că însemnarea unui om îi chinuia pe matematicieni de mai mult de trei secole.

M-a impresionat ţesătura delicată a numerelor. Oricât de grijuliu ai fi atins un fir, o singură clipă de neatenţie te putea face să te împotmoleşti, fără nici un indiciu despre ce aveai de făcut mai departe. În anii de studiu, Profesorul învăţase să descurce mai multe fire ale dantelei. Speram că undeva, în mintea lui, îşi amintea modelul complicat.

În capitolul 7 se arăta că ultima teoremă a lui Fermat nu era doar o ghicitoare pentru pasionaţii de matematică, ci influenţase decisiv bazele teoriei numerelor. Şi aici am găsit o referire la formula Profesorului. Pe când răsfoiam la întâmplare paginile, în faţa ochilor mi-a apărut o linie singuratică. Am pus bileţelul desupra cărţii şi am comparat cele două formule. Nu era nici o îndoială, aveam acolo formula lui Euler.

Acum ştiam cum se numeşte, dar mai trebuia să aflu şi ce însemna, ceea ce era mult mai dificil. Am stat printre rafturi şi am citit paginile de mai multe ori. Când eram confuză sau stresată, făceam cum mă sfătuise Profesorul, adică citeam cu voce tare. Din fericire, eram tot singură în secţiunea de matematică, aşa că nu deranjam pe nimeni.

Ştiam ce înseamnă π. E o constantă matematică, raţia dintre circumferinţa cercului şi diametrul său. Profesorul mă învăţase şi ce este *i*. Reprezenta numărul imaginar care s-ar fi obţinut prin extragerea rădăcinii pătrate din –1. Însă *e* îmi punea probleme. Bănuiam că este, ca şi π, un număr iraţional nerepetat, una dintre cele mai importante constante din matematică.

Alt termen care părea foarte important era *logaritm*. Învăţasem că logaritmul este puterea la care trebuie să ridici un număr, numit bază, pentru a obţine numărul în cauză. De exemplu, dacă baza este 10, logaritmul lui 100 este 2: 100 = 102 or log10100.

Sistemul zecimal foloseşte măsuri ale căror unităţi sunt puteri ale lui 10. 10 este numit şi logaritmul comun. Dar am descoperit că şi logaritmi cu baza *e* au un rol extrem de important. Sunt numiţi logaritmi naturali. *e* la ce putere dă un anumit număr? Acesta poartă numele de index. Altfel spus, *e* este baza logaritmilor naturali. Conform calculului lui Euler e = 271828182845904 5235536028… şi aşa mai departe. Calculul în sine era mai simplu decât explicaţia.

$$e = 1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{1\times2\times3} + \frac{1}{1\times2\times3\times4} + \frac{1}{1\times2\times3\times4\times5} + \cdots$$

Dar simplitatea calculului parcă adâncea şi mai mult enigma lui *e*. De fapt, ce era „natural“ în acest „logaritm natural“?

Nu era nefiresc să iei un astfel de număr care nu poate fi exprimat decât printr-un simbol ca bază? Acest micuţ *e* părea să se extindă la infinit, întrecând şi cea mai mare foaie de hârtie. Era ceva la fel de aleatoriu şi haotic ca un şir de furnici sau cuburile cu litere ale unui copil, dar avea propria sa logică interioară.

Poate că, de fapt, nu era nici un caiet al lui Dumnezeu, ci în întregul univers se aflau două feluri de fiinţe – un număr de fiinţe special înzestrate, care puteau înţelege o parte din această ordine, şi noi toţi ceilalţi, care de-abia puteam aprecia descoperirile lor.

Volumul era foarte mare şi greu şi a trebuit să-mi odihnesc braţele o clipă înainte de a răsfoi mai departe. Mă interesa Leonhard Euler, probabil cel mai mare matematician din secolul al optsprezecelea. Tot ce ştiam despre el era această formulă, dar privind-o era ca şi cum mă aflam în

prezenţa lui. Folosind un concept esenţialmente nenatural, descoperise legătura naturală dintre numere care păreau complet independente.

Dacă aduni 1 la *e* la puterea πi obţii 0: eπi +1 = 0.

M-am uitat din nou pe bileţelul Profesorului. Un număr care se mişca în cerc, la infinit, şi o altă formă vagă care nu-şi revela adevărata natură trasau acum o scurtă şi elegantă traiectorie către un singur punct. Deşi nu era nici un cerc, π apăruse de undeva, pentru a-şi da mâna cu *e*. Erau acolo, îndreptaţi unul către altul şi fiinţei umane îi revenea doar să adauge un 1, iar lumea se schimba brusc. Totul ducea la nimic, la 0.

Formula lui Euler strălucea ca o stea pe cerul întunecat sau ca un vers scrijelit pe peretele unei peşteri întunecate. Am strecurat biletul Profesorului în portofel, impresionată în mod straniu de frumuseţea acelor simboluri. În timp ce coboram scările bibliotecii, m-am întors şi-am privit în urmă. Secţiunea cu rafturile cu cărţi de matematică era pustie şi plină de linişte, ca de obicei. Nimeni nu părea să bănuiască ce comori se ascundeau acolo.

A doua zi m-am dus din nou la bibliotecă să caut altceva, ce mă frământa de multă vreme. Când am găsit volumul legat cu ediţiile ziarului local din 1975, l-am citit pagină cu pagină. Articolul pe care-l căutam se găsea în ediţia din 24 septembrie.

„Pe 23 septembrie, la ora 16:10, pe drumul naţional… un camion aparţinând unei companii de transport locale a depăşit linia continuă, provocând o coliziune cu un autoturism… Şoferul autoturismului, profesor de matematică, a fost rănit la cap şi este într-o situaţie critică. Cumnata sa, care se afla pe scaunul din dreapta, este de asemenea rănită grav, cu un picior rupt. Şoferul camionului a suferit numai răni uşoare şi este chestionat de poliţie, care presupune că a adormit la volan.“

Am închis volumul, amintindu-mi sunetul bastonului văduvei.

Încă am bileţelul Profesorului, deşi fotografia cu Radical s-a decolorat de mult. Formula lui Euler mă relaxează, e ca o amintire încă foarte preţioasă.

Nu încetez să mă întreb de ce Profesorul a scris această formulă în acel moment. Scriind această singură ecuaţie şi arătându-ne-o a pus capăt disputei dintre mine şi cumnata sa. Şi, ca o consecinţă, eu am fost reangajată ca menajera sa, iar el a putut să-şi ducă mai departe prietenia cu Radical. Se gândise la acest rezultat dinainte? Sau, în confuzia sa, scrisese această formulă la întâmplare? Nu aveam răspuns.

Dar un lucru rămânea sigur, şi anume dragostea Profesorului faţă de Radical. Temându-se că Radical se va simţi vinovat pentru situaţia creată, Profesorul îi venise în ajutor în singurul mod în care o putea face. Nici acum, după atâţia ani, nu găsesc cuvinte să descriu cât de mult iubea Profesorul copiii. Pot spune doar că această dragoste era la fel de adevărată şi eternă ca şi formula lui Euler.

Profesorul dădea prioritate tuturor nevoilor fiului meu. Căuta mereu să-l protejeze. Şi a veghea asupra lui era cea mai mare bucurie a sa. Iar Radical aprecia mult această grijă. Nu a ignorat şi nici nu a considerat că este normal să fie răsfăţat aşa. Întotdeauna şi-a dat seama că e un lucru de care

trebuie să fie conştient şi pentru care trebuie să fie recunoscător. Iar eu nu puteam decât să mă minunez de maturitatea de care dădea dovadă.

Dacă atunci când le puneam mâncarea în farfurii se întâmpla ca porţia Profesorului să fie mai mare decât a lui Radical, mă dojenea imediat – era ceva de la sine înţeles că cea mai mare bucată de carne sau peşte, sau cea mai mare felie de pepene galben i se cuvenea celui mai tânăr. Chiar şi atunci când era foarte ocupat cu o problemă de matematică, îi acorda lui Radical un timp nelimitat. Era întotdeauna bucuros când Radical punea o întrebare, indiferent de temă. Şi considera că întrebările pe care le pun copiii sunt mult mai importante decât cele ale adulţilor. Iubea întrebările inteligente pentru răspunsurile lor inteligente.

Profesorul se interesa şi de starea fizică al lui Radical, purtându-i cu adevărat de grijă. Observa imediat un coş sau firele de păr care îi apăreau. Nu era nevoie să îl atingă, le simţea nu ştiu cum şi venea să-mi spună discret despre ele. Mi-aduc aminte cum îmi şoptea la ureche în timp ce făceam treabă la bucătărie: „Crezi că trebuie să facem ceva cu acel coş?“ Murmura de parcă se apropia sfârşitul lumii. „Copiii au un metabolism rapid. Cine ştie ce complicaţie poate face.“ Era foarte grijuliu când venea vorba de sănătatea lui Radical.

— Bine. Îl voi înţepa cu un ac, am zis, suficient de neatentă încât să-i provoc furia.

— Dacă se infectează?

— Voi dezinfecta întâi acul deasupra focului de la aragaz, ziceam tachinându-l.

Nu i-o arătam, dar preocuparea lui pentru Radical mă încânta.

— Nici vorbă. Nu toţi microbii pot fi ucişi aşa. Şi nu mă slăbea până nu-l duceam pe Radical la doctor.

Îl trata pe Radical cum trata numerele prime. Acestea erau pentru el baza pe care se sprijineau toate celelalte numere naturale. Iar copiii erau temelia a tot ce merita să existe în lumea adulţilor.

Încă mai scot uneori bileţelul din portofel şi-l privesc. Mai ales în nopţile albe sau în serile când mă simt singură, îmi vine să plâng, gândindu-mă la cei dragi pe care i-am pierdut. Atunci îmi plec capul cu recunoştinţă în faţa acestei ecuaţii simple.

Note

16. Eratostene (cca 276 î. Hr. - cca 195 î. Hr.) – învăţat grec care a inventat o metodă de găsire a numerelor prime, a afirmat că Pământul e rotund şi a estimat circumferinţa acestuia.

17. Tanabata este festivalul stelelor şi are loc pe 7 iulie. Marchează singura noapte din an când stelele Altair (Păstorul) şi Vega (Ţesătoarea) se întâlnesc pe cer. Este momentul când copiii îşi scriu dorinţele pe hârtiuţe colorate şi le agaţă de crengile de bambus.

8

În ziua de Tanabata, Tigers pierduseră cu 0 la 1 în faţa celor de la Taiyo, aceasta fiind a şaptea înfrângere la rând.

Eu mi-am reintrat repede în ritmul normal de lucru, după pauza de o lună. Afecţiunea de care suferea Profesorul era ceva regretabil, dar faptul că uita imediat ce se întâmpla a fost în folosul meu. Din mintea lui dispăruse cu desăvârşire neînţelegerea pe care o avusesem cu cumnata sa.

M-am apucat să mut bileţelele pe costumul de vară, fiind atentă să păstrez locul fiecăreia. Pe cele care se rupseseră sau se şterseseră le-am rescris.

„În plicul al doilea de sub sertarul de la birou…“

„*Teoria funcţiilor*, la paginile 315-372 şi *Comentarii ale funcţiilor hiperbolice*, volumul IV, capitolul 1“

„Medicamentul aflat în ceainicul din colţul din stânga cum deschizi uşa dulapului de vase se ia după fiecare masă“

„Lângă oglinda cea mare din baie, lame de schimb pentru aparatul de ras“

„De mulţumit lui √ pentru prăjitură“

Erau şi bileţele care nu mai erau valabile (de exemplu, prăjitura în cauză, făcută de Radical la ora de Gospodărie, îi fusese adusă cu o lună în urmă). Nu am aruncat însă nici unul, ci le-am mutat pe costumul de vară pe toate, cu aceeaşi grijă.

Citind aceste bileţele mi-am dat seama cât efort depunea de fapt în viaţa de zi cu zi, deşi nu lăsa să se vadă nimic. Înţelegeam şi de ce nu voia să lase să se vadă acel efort. De aceea, am încercat să mut bileţelele repede şi eficient, fără să le privesc îndelung, cu curiozitate. Când am terminat de mutat toate bileţelele, costumul de vară, gata de îmbrăcat în orice moment, arăta bine.

Profesorul era preocupat să rezolve o problemă mult mai dificilă decât cele de până acum. Era problema pentru rezolvarea căreia *Journal of Mathematics* oferea cel mai mare premiu în bani de când se înfiinţase. Profesorului nu-i păsa deloc de bani, ci era atras pur şi simplu de cât era de interesantă problema. Premiile câştigate până acum şi trimise de redacţie sub formă de bonuri poştale zăceau nedesfăcute la intrare, lângă telefon sau pe masă. L-am întrebat dacă să le desfac şi să merg la poştă să ridic banii, dar mi-a răspuns monosilabic, aşa că până la urmă nu am avut ce să fac şi i le-am trimis văduvei prin intermediul agenţiei.

Doar uitându-mă la Profesor şi îmi puteam da seama cât de dificilă era problema. Intensitatea procesului de gândire părea să fi atins paroxismul. Când se închidea în birou nu se mai auzea nimic care să-i trădeze prezenţa şi uneori mă temeam ca nu cumva corpul său să se topească de-a binelea de atâta concentrare. Dar, în astfel de clipe, pe neaşteptate, se întâmpla ca în liniştea adâncă să se audă

fuga creionului pe hârtie. Zgomotul de creion ascuţit mă liniştea. Pentru că era dovada minimă că Profesorul trăieşte şi progresează cu rezolvarea problemei.

Mă întrebam uneori cu mirare cum poate să se gândească fără încetare la o singură problemă de matematică, când, de fapt, primul lucru după ce se trezea dimineaţa era să conştientizeze boala periculoasă de care suferea. Dar Profesorul fusese preocupat numai de matematică şi nu făcuse decât asta, chiar şi înainte de a avea accidentul din 1975. În majoritatea timpului stătea aşezat în faţa biroului şi se concentra asupra problemei din faţa lui. Pentru a compensa ştergerea din memorie a rezultatelor la care ajunsese cu o zi înainte, se baza doar pe un caiet cu notiţe de la facultate şi pe bileţelele care îi acopereau tot trupul, care-l făceau să arate ca un cocon.

În timp ce pregăteam cina şi mă gândeam la toate astea, a apărut pe neaşteptate Profesorul. Când se concentra, nu interacţiona deloc cu mine şi nici măcar nu mă privea în ochi. M-a mirat foarte tare că nu auzisem nici scârţâitul uşii biroului, nici zgomotul paşilor lui.

Mă gândeam că dacă-l abordez, s-ar putea să se înfurie, de aceea am continuat să scot seminţele ardeilor şi să curăţ ceapa, fără să zic nimic, doar privindu-l din când în când pe furiş.

Profesorul s-a aşezat la masa care despărţea bucătăria de sufragerie şi, cu braţele încrucişate, se uita fix la mâinile mele. M-am intimidat şi mi-era greu să continui treaba. Am luat ouă din frigider şi m-am pregătit să le prepar.

— Doriţi ceva? nu m-am putut abţine să întreb.

— Nu, continuă-ţi treaba, a zis el cu o voce atât de blândă, că m-am liniştit. Apoi a continuat: Îmi place să te privesc când găteşti.

Am spart ouăle şi le-am pus în castron, apoi le-am amestecat cu beţişoarele. În adâncul urechilor mi-a răsunat ca un ecou: „Îmi place să te privesc“. Ca pentru a linişti acel ecou, m-am concentrat asupra amestecatului ouălor şi am încercat să nu mă mai gândesc la nimic. Am continuat să amestec mecanic şi după ce mirodeniile se încorporaseră, şi după ce s-au topit cocoloaşele. Nu puteam înţelege ce-l făcuse pe Profesor să spună acele cuvinte. Singurul lucru la care mă puteam gândi era că problema prea grea îl făcuse să o ia razna. Am simţit o moleşeală a mâinilor şi m-am oprit.

— Acum ce urmează? a zis cu voce liniştită Profesorul.

— Acum… păi… a, da… voi pune la prăjit fileul de porc.

Tulburată de apariţia Profesorului, inversasem ordinea operaţiilor.

— Dar ouăle nu le prăjeşti?

— Ba da, dar trebuie întâi să le las să stea puţin. Aşa capătă un gust mai bun.

Radical se dusese în parc, la joacă. Asfinţitul învăluia copacii din grădină în lumini şi umbre. Nu era nici o boare de vânt şi draperia de la fereastra pe care o lăsasem deschisă nici măcar nu se clintea. Profesorul m-a privit cu acea privire pe care o avea atunci când se gândea la matematică. Erau nişte ochi a căror pupilă neagră era atât de densă că părea străvezie, sprâncenele îi tremurau la fiecare respiraţie şi, deşi punctul la care privea era aproape, păreau că privesc undeva mult mai departe. Am dat fileul de porc prin făină şi l-am aşezat în tigaie.

— De ce e nevoie să muţi carnea aşa?

— Pentru că puterea focului diferă la mijloc, faţă de marginile tigăii. Pentru a se prăji uniform trebuie, din când în când, să le schimb poziţia.

— Am înţeles. Îşi dau una alteia locul ca să nu ocupe una singură mereu locul cel mai bun.

Prin comparaţie cu dificultatea problemei pe care o rezolva, modul de a prăji carnea mi se părea o problemă minoră, dar el a încuviinţat ca şi cum făcuse o mare şi unică descoperire. Aroma plăcută de carne prăjită plutea în încăpere.

În continuare am tocat ardeiul şi ceapa şi am făcut salată, am preparat un sos cu ulei de măsline şi am prăjit ouăle. Aveam intenţia să amestec în taină morcovul ras în sos, dar, simţindu-mă privită, nu am putut face asta.

Profesorul nu mai vorbea. Şi-a ţinut respiraţia când am decupat lămâia în formă de floare, iar când oţetul şi uleiul amestecate au devenit albe ca laptele, s-a aplecat spre ele, apoi, când am pus pe masă ochiurile aburinde, a respirat adânc.

— Voiam să vă întreb, ce vi se pare interesant? Nu e vorba decât de mâncare, am îndrăznit eu din nou.

— Îmi place să te privesc cum găteşti, a repetat el aceleaşi cuvinte de mai devreme.

Apoi, descrucişând braţele, a privit pe fereastră şi, după ce a verificat poziţia luceafărului, s-a întors în biroul lui. A dispărut fără zgomot, aşa cum şi apăruse. Razele soarelui la apus i s-au reflectat pe spate.

M-am uitat ba la mâncarea pe care tocmai o terminasem, ba la mâinile mele. Soteul de file de porc pe care-l ornasem cu lămâie, salata de crudităţi, ochiurile de un galben molatic. Le-am privit una câte una. Erau toate obişnuite, dar păreau foarte gustoase. Erau bucatele care aveau să ne bucure la sfârşitul acestei zile. Apoi mi-am mai privit încă o dată palmele. M-a inundat o mulţumire prostească, ca şi cum făcusem o treabă la fel de importantă ca demonstraţia ultimei teoreme a lui Fermat.

A venit anotimpul ploios, *tsuyu*, copiii au intrat în vacanţă şi au început Jocurile Olimpice de la Barcelona. Profesorul încă se chinuia cu problema. Aşteptam cu nerăbdare ziua când avea să-mi ceară să trimit prin poştă demonstraţia către *Journal of Mathematics*, dar acea zi părea să nu mai vină.

Erau zile toride. În casă nu era aer condiţionat şi nici nu avea o aerisire bună, dar înduram fără să ne plângem. Nu ne puteam însă compara cu Profesorul, a cărui răbdare întrecea orice limite. Chiar dacă la amiază temperatura trecea de 35 de grade, el se închidea în birou şi petrecea toată ziua aplecat peste birou, îmbrăcat în costum. Parcă îi era teamă că, dacă şi-l scoate, va pierde toate demonstraţiile pe care reuşise să le facă până atunci. Caietul pe care se prelingea sudoarea se înmuiase şi se mototolise, iar la încheieturi îi apăruseră iritaţii dureroase. Am încercat să-i duc un ventilator, să-l hidratez, să-l îndemn să bea mai mult ceai de grâu, dar toate acestea păreau că-l deranjează şi, până la urmă, mă gonea din birou.

De când intrase în vacanţă, Radical venea împreună cu mine în fiecare dimineaţă. Pentru că avusese loc şi acel incident, m-am gândit că nu e prea bine ca Radical să tot intre şi să iasă astfel, dar Profesorul a fost de neînduplecat. Deşi, în afară de matematică, părea aerian în ceea ce privea viaţa cotidiană, nu ştiu cum de ştia că vacanţa la şcoala primară e lungă şi nu renunţa la ideea conform căreia copilul trebuie să fie mereu sub atenta supraveghere a mamei.

Dar Radical nu stătea locului şi se ducea mereu în parc să joace baseball cu prietenii şi nu-şi făcea lecţiile, iar după-masa se ducea să înoate la bazinul de la şcoală.

Profesorul a finalizat demonstraţia problemei într-o vineri, pe 31 iulie. Nu părea nici prea entuziasmat, nici nu-şi trăda oboseala, doar mi-a înmânat liniştit manuscrisul. Pentru că a doua zi era

sâmbătă, am vrut neapărat să prind poşta din acea zi şi am alergat într-un suflet la oficiu. Când am văzut aplicată pe plic ştampila de recomandată şi am văzut că funcţionarul expediază plicul, m-am simţit deodată extrem de fericită. La întoarcere m-am abătut puţin pe la cumpărături. Am cumpărat lenjerie de schimb pentru Profesor, săpun aromat, îngheţată şi jeleu.

Când am ajuns acasă, Profesorul revenise la starea iniţială. Nu mai ştia însă cine sunt. M-am uitat la ceas şi am văzut că lipsisem doar 70 de minute.

Până acum nu se mai întâmplase niciodată ca mecanismul Profesorului să măsoare greşit. Calculatorul din capul său măsura 80 de minute mai exact decât cel mai precis ceas.

Am scuturat ceasul de la mână şi l-am dus la ureche să văd dacă merge bine.

— Ce greutate aveai când te-ai născut? m-a întrebat el.

În august, Radical a plecat într-o scurtă tabără de 5 zile. A aşteptat cu nerăbdare să meargă în această tabără în care erau acceptaţi copii de la 10 ani în sus. Nu mi s-a părut trist, deşi era prima dată când pleca de lângă mine. În locul de adunare de unde pleca autocarul, părinţi şi copii se lamentau la despărţire, şi aerul era plin de ultimele mici sfaturile pe care mamele le dădeau copiilor.

Ca şi ele, aveam şi eu destule să-i spun – să-şi pună hanoracul dacă e frig, să aibă grijă să nu piardă asigurarea. El nu părea însă deloc dornic să asculte şi, când a sosit autocarul, a fost primul care s-a urcat. La sfârşit mi-a făcut cu mâna de la geam, mai mult din politeţe.

În prima seară când Radical a lipsit, nu prea-mi venea să mă întorc în apartamentul pustiu, şi chiar după ce am terminat de strâns după cină, mi-am mai făcut de lucru.

— Să vă curăţ nişte fructe? l-am întrebat pe Profesor, care stătea tolănit în fotoliu.

S-a întors spre mine.

— Dacă nu te deranjează.

Deşi părea să mai fie până să apună soarele, norii s-au adunat deodată şi în grădina interioară s-au amestecat întunericul şi lumina asfinţitului, îmbrăcându-i într-un veşmânt mov-deschis. A început să bată şi vântul. Am tăiat un pepene galben şi i-am întins o bucată Profesorului, apoi m-am aşezat alături de fotoliul lui.

— Mănâncă şi tu!

— Mulţumesc, nu vă faceţi griji pentru mine!

Profesorul a zdrobit pulpa cu dosul furculiţei şi a început să mănânce stropind peste tot cu zeamă.

În lipsa lui Radical, nimeni nu dădea drumul la radio şi era linişte. Nu se auzea nici un zgomot, nici din clădirea principală. Am avut impresia că se aude un sunet de greier *semi*, dar a fost imediat înghiţit de linişte.

— De ce nu guşti şi tu puţin? a zis împingând spre mine ultima bucată.

— Nu e nevoie, mulţumesc. Vă rog s-o mâncaţi dumneavoastră, am zis ştergându-i cu batista buzele pline de zeamă.

— Şi azi a fost foarte cald.

— Da.

— Să vă ungeţi cu crema pentru iritaţii care se află în baie.

— Da, dacă nu voi uita…

— Se pare că mâine va fi chiar mai cald.

— Ne tot plângem de căldură, dar acum trece şi vara.

Pe nesimţite copacii s-au cufundat în umbră şi s-a lăsat întunericul. Ultimele pete slabe de lumină care mai stăruiseră în depărtare s-au topit în beznă. În depărtare s-a auzit un tunet.

— A, tună, am zis amândoi într-un glas.

Şi chiar atunci a început să plouă. Era o ploaie cu stropi mari ca nişte boabe pe care le puteai desluşi bine. Zgomotul stropilor pe acoperiş a răsunat în toată încăperea. Pe când încercam să închid fereastra, Profesorul mi-a spus:

— Las-o deschisă. Vine un aer plăcut!

De fiecare dată când draperia se înfoia de vânt, ploaia intra în casă şi ne uda picioarele goale. Ne răcorea şi era foarte plăcut, cum spusese. Nu mai era nici urmă de lumină afară şi numai becul de deasupra chiuvetei, pe care uitasem să-l sting, lumina slab grădina. Păsărelele ascunse între ramuri zburaseră, crenguţele încâlcite atârnau, tot ce vedeai în jur era cuprins de ploaie. Mirosea a pământ care se topeşte. Tunetul părea să se apropie tot mai tare.

M-am gândit la Radical. Oare descoperise pelerina de ploaie pe care i-o pusesem în bagaj? Poate că trebuia să-i mai fi dat o pereche de tenişi de schimb. Oare nu mănâncă prea mult de bucurie? Dacă se culcă cu părul ud şi răceşte?

— O ploua şi la munte? am zis.

— Probabil. E deja întuneric şi nu se mai vede. Ar cam trebui să-mi schimb ochelarii.

— La munte poate că şi tună, şi fulgeră, nu?

— De ce te preocupă atât ce se întâmplă la munte?

— Pentru că fiul meu e în tabără acolo.

— Fiul tău?

— Da. Are 10 ani. E isteţ şi îi place baseballul. Dumneavoastră i-aţi dat porecla de Radical. Pentru că are creştetul capului plat.

I-am dat explicaţiile pe care i le mai repetasem de atâtea ori. Făcusem cu Radical înţelegerea să nu ne arătăm niciodată plictisiţi atunci când oboseam pentru că trebuia să repetăm aceleaşi răspunsuri de câte ori Profesorul punea aceleaşi întrebări.

— A, ai un copil? E bine!

De câte ori venea vorba de Radical, chipul Profesorului se înviora. Şi lucrul acesta se repeta mereu.

— E minunat pentru un copil să meargă vara în tabără. E simbolul sănătăţii şi păcii.

Profesorul s-a întins relaxat pe o pernă. Respiraţia lui avea încă aromă de pepene galben.

Cerul a fost străbătut de un fulger şi s-a auzit un tunet mult mai puternic decât cel dinainte. Doar lumina aceea a străbătut cerul fără să-i pese de ploaie şi de întuneric. A fost un fulger care şi după ce s-a stins tot ne stăruia în priviri.

— Ăsta de-acum precis a căzut, am zis.

Profesorul a murmurat ceva în semn de aprobare, dar nu a răspuns.

A început să curgă apă şi pe podea. I-am suflecat pantalonii ca să nu se ude. Şi-a ferit picioarele ca şi cum îl gâdilasem.

— Pentru că fulgerul cade în locuri înalte, e mai periculos la munte decât la şes.

Credeam că, în calitatea lui de om de ştiinţă, ştia mai multe lucruri decât mine despre fulger, dar se pare că mă înşelasem.

— Haloul luceafărului abia se desluşeşte astăzi. Se zice că în astfel de zile, de obicei, se strică vremea.

Răspunsul său se îndepărta mult de la obiectivitatea şi precizia matematicii.

Pe când vorbeam aşa, ploaia s-a înteţit şi nu dădea semne să înceteze. Fulgerele au continuat, iar tunetele făceau să se zgâlţâie geamurile.

— Îmi fac griji pentru Radical.

— Nu mai ştiu în ce carte scrie că cel mai greu pentru părinţi este faptul că îşi fac mereu griji pentru copii.

— Dacă i s-a udat tot bagajul şi nu mai are lucruri de schimb? Mai sunt încă patru zile de stat.

— E doar o ploaie trecătoare. Mâine dimineaţă, dacă iese soarele şi se face cald, se vor usca toate imediat.

— Dacă îl fulgeră pe Radical, ce mă fac?

— E foarte mică probabilitatea.

— Dacă e atras de şapca lui cu Tigers… Cum are capul aşa de plat. Doar ştiţi! E exact ca semnul pentru radical. E o formă unică, cum numai lui i-a fost dat să aibă. N-ar fi de mirare să-l lovească fulgerul.

— Ba dimpotrivă, un cap mai ascuţit e mai degrabă în pericol să fie trăsnit.

Profesorul, care de obicei se îngrijora atât de mult în privinţa lui Radical, era acum cel care mă liniştea pe mine.

A venit o rafală de vânt şi copacii au gemut. Cu cât se înteţea furtuna, cu atât în depărtare era mai linişte. La etajul doi al casei principale era lumină.

— Parcă am un gol în inimă când Radical nu e aici, am zis.

— Un gol este echivalent cu 0, nu? a zis Profesorul, mai degrabă decât să întrebe. Adică acum, în interiorul tău, există un 0. Asta înseamnă.

— Da, probabil aşa ceva, am zis neavând încotro.

— Nu crezi că persoana care a descoperit noţiunea de 0 trebuie să fi fost un mare om?

— 0 nu a existat de la început?

— Adică de când?

— De când a apărut omul, nu?

— Adică crezi că 0 exista deja când a apărut omul, precum florile şi stelele? Crezi că omul a putut lua în palmă această frumuseţe, aşa, fără nici o strădanie? Greşeşti! Ar trebui să fii mai recunoscătoare faţă de progresul omenirii. Oricât ai fi de recunoscătoare, tot nu e de ajuns.

Profesorul s-a îndreptat în scaun şi şi-a trecut mâna prin păr. Părea tulburat.

Pentru că ameninţa să cadă mătreaţă în farfuria de pepene, am strecurat-o în grabă sub scaun.

— Şi cine e cel care a descoperit noţiunea de 0?

— Un matematician indian al cărui nume nu se cunoaşte. Vechii greci considerau că nu e nevoie să numeri ceva care nu e nimic. Şi pentru că nu e nimic, considerau că nu poate fi exprimat printr-un număr. Deci a fost nevoie ca cineva să treacă cu mintea de această observaţie logică şi să imagineze cum poţi exprima nimic cu un număr. Acest matematician indian necunoscut a făcut ca nonexistenţa să existe. Ceva absolut extraordinar, nu?

— Ba da, am încuviinţat, deşi nu vedeam cum ar fi putut acest matematician să mă liniştească în legătură cu Radical. Dar ştiam de-acum că orice-l pasiona pe Profesor trebuia să aibă un sens anume.

— Deci un mare matematician indian a descoperit cifra zero din caietul lui Dumnezeu şi datorită lui putem astăzi să citim mai multe pagini din el, nu-i aşa?

— Exact, a râs el.

Şi-a scos un carneţel şi un creion din buzunar, cum îl văzusem făcând de atâtea ori. Gestul era extrem de elegant.

— Priveşte aici! Datorită lui 0 putem diferenţia următoarele două numere, 38 şi 308. A sprijinit carneţelul pe braţul fotoliului pentru a scrie. Apoi a tras două linii subţiri sub 0. 38 e format din trei de 10 şi un 8. 308 este de trei ori 100, nici un 10 şi un 8. Locul lui 10 e gol, şi 0 e cel care ne indică asta. Vezi?

— Da.

— Hai să ne imaginăm că avem o riglă, o riglă de lemn de 30 cm. Cum va fi marcat tot spaţiul la stânga?

— Cu 0.

— Exact. Deci 0 e la stânga. O riglă începe la 0. Tot ce ai de făcut e să fixezi ce ai de măsurat la zero, iar rigla face restul. Dacă fixezi la 1, poţi măsura corect. Deci 0 e cel care ne ajută să putem folosi şi rigla.

Continua să plouă. Se auzea o alarmă, iar tunetul a întretăiat-o.

— Cel mai important lucru nu este că reprezintă un semn sau o măsură, ci că este un număr real el însuşi. Este numărul cu 1 mai mic decât 1, cel mai mic număr natural. Contrar a ceea ce credeau grecii, el nu strică regulile socotitului, ba dimpotrivă, le dă chiar mai multă ordine. Imaginează-ţi o pasăre pe creanga unui copac, cântând cu o voce clară, înaltă. Are un cioc mic şi penaj colorat. O priveşti fix, încântată. Dar la cea mai mică răsuflare a ta, zboară, lăsând creanga goală şi câteva frunze uscate tremurând în vânt.

Profesorul a arătat către grădina întunecată, ca şi cum pasărea chiar zburase acolo. Umbrele păreau mai dense şi mai lungi în ploaie.

— Da, 1 – 1 = 0. O ecuaţie încântătoare, nu crezi?

S-a întors spre mine. Un tunet puternic a străbătut camera şi lumina din casa principală s-a stins pentru o clipă. L-am apucat de mânecă.

— Nu te teme, mi-a zis prinzându-mi mâna. Semnul pentru radical e solid. Adăposteşte toate numerele.

Nu mai e nevoie să spun că Radical s-a întors sănătos din tabără. I-a adus Profesorului o mică figurină reprezentând un iepuraş dormind, pe care o confecţionase din crengi şi ghinde. Profesorul a pus-o pe birou şi i-a ataşat la bază un bileţel: „Un cadou de la √—, fiul menajerei“.

L-am întrebat dacă furtuna din prima zi le făcuse probleme, dar mi-a răspuns că nu fusese nici o furtună. Singurul necaz provocat de fulger fusese asupra unui copac de ginko de la un altar şintoist din apropierea casei Profesorului.

Căldura s-a reinstalat şi sunetul greierilor *semi* odată cu ea. Draperiile şi podeaua se uscaseră deja a doua zi.

Radical s-a concentrat asupra echipei Tigers. Sperase că vor fi pe primul loc la întoarcerea sa. Dar asta nu se întâmplase şi ajunseseră pe locul 4, după ce pierduseră în faţa celor de la Swallows.

— I-aţi încurajat cât am fost plecat?

— Desigur, a zis Profesorul.

Radical părea înclinat să creadă că nenorocul echipei sale venea din faptul că Profesorul o neglijase.

— Dar nici nu ştiţi să porniţi radioul!

— Mi-a arătat mama ta cum să fac.

— Da?

— Da, şi chiar mi-a fixat frecvenţa.

— Dar ei nu câştigă doar dacă stai şi asculţi.

— Ştiu, şi chiar i-am încurajat. Am vorbit tot timpul cu radioul. M-am rugat ca Enatsu să lovească bine în fiecare repriză.

Profesorul a făcut tot ce putea spre a-l convinge pe Radical.

Ne-am reluat obiceiul de a sta seara în bucătărie, ascultând la radio. Receptorul fixat deasupra raftului de vase mergea foarte bine de când Profesorul îl dusese la reparat. Iar întreruperile care se produceau uneori erau mai degrabă din cauza poziţiei proaste a dependinţei, decât a radioului.

Lăsam volumul foarte încet până începea meciul. Aproape că nu se distingea printre sunetele cotidiene – zgomotele din bucătărie când pregăteam cina, motocicletele de pe stradă, ceea ce-şi spunea singur Profesorul sau căscatul lui Radical. Doar dacă făceam linişte puteam auzi muzica – un vechi cântec al cărui nume nu-l ştiam.

Profesorul citea în fotoliu, lângă fereastră. Radical stătea la masă notând ceva pe caiet. Titlul iniţial, *Forme cubice cu coeficienţi numere întregi*, nr. 11, fusese înlocuit cu *Notiţe despre Tigers*, scris de mână. Profesorul îi dăruise un caiet de-al lui care nu-i mai trebuia ca să-şi însemneze lucruri despre Tigers. Primele trei pagini erau acoperite cu ecuaţii stranii, iar ultimele, cu informaţii la fel de misterioase despre performanţele lui Nakada sau media loviturilor lui Shinjo.

Eu pregăteam aluatul pentru pâine în bucătărie. Hotărâserăm să facem pâine de casă, ceea ce nu mai făcuserăm de mult. Aveam să mâncăm la cină pâine cu caşcaval, şuncă şi legume.

Se lăsase seara, dar aerul era încă înăbuşitor, de parcă frunzele emanau căldura pe care o absorbiseră de-a lungul zilei lungi şi arzătoare. O boare fierbinte a venit de afară. Zorelele pe care Radical le adusese de la şcoală se închiseseră, iar cicadele se odihneau pe trunchiul celui mai mare copac din grădină, un bătrân *paulownia*.

Aluatul proaspăt era subţire şi moale. Masa şi podeaua erau pline de făină, ca şi fruntea de pe care îmi ştersesem sudoarea cu mânecile pline de făină.

— Domnule Profesor! a zis Radical, cu creionul îndreptat spre foaie.

Pentru că era cald, purta un maiou şi pantaloni scurţi. Se întorsese de la piscină şi avea încă părul ud.

— Da, a zis Profesorul ridicându-şi privirea. Ochelarii îi căzuseră pe nas.

— Ce înseamnă baze totale?

— E numărul de baze pe care un jucător le obţine la o lovitură. Deci una pentru o single, două pentru o dublă, trei pentru o triplă.

— Şi patru pentru un tur complet.

— Da, a zis Profesorul încântat de entuziasmul lui Radical.

— N-ar trebui să-l deranjezi pe domnul Profesor când lucrează, am zis împărţind aluatul în bucăţi şi formând chiflele.

— Ştiu, a zis Radical.

Cerul era senin, fără urmă de nor. Razele soarelui pătrundeau prin frunzişul bătrânului copac *paulownia*.

Radical îşi număra bazele degetelor, iar eu am pornit cuptorul. Muzica de la radio s-a întrerupt, dar apoi a revenit.

— Dar ce fac cu… a zis iar Radical.

— Ce faci cu ce? l-am întrerupt.

— Nu pe tine te întreb. Domnule Profesor, cum se calculează loviturile?

— Înmulţeşti numărul de jocuri cu 3,1 şi laşi deoparte tot ce vine după virgulă.

— Deci aproximez la 4 sau la 5, a zis Radical.

— Da. Ia să văd.

Şi-a închis cartea şi s-a apropiat de Radical. Bileţelele de pe haină au foşnit puternic. Şi-a pus o mână pe birou şi pe cealaltă pe umărul lui Radical. Umbrele lor se suprapuneau, iar picioarele lui Radical se legănau sub scaun. Am introdus chiflele în cuptor.

În curând, la radio s-a anunţat începutul meciului. Radical a dat mai tare.

— Să câştige, să câştige, să câştige! a repetat el incantaţia zilnică.

— Crezi că va începe Enatsu? a întrebat Profesorul scoţându-şi ochelarii.

Pe când ascultam, mi-am amintit movila din centrul terenului, rotunjită cu grijă într-o masă neagră, rece, aşteptând începutul jocului.

— Azi va lovi pentru Tigers…

Strigăte şi aplauze au acoperit glasul crainicului. Mirosul de pâine coaptă a umplut încăperea, în timp ce tocmai ne imaginam urma lăsată de aruncător pe zgură.

9

Într-o zi, spre sfârşitul vacanţei de vară, am observat că falca Profesorului se umflase rău din cauza unei măsele. Era exact ziua când Tigers se întorceau din turneul de vară pe care-l câştigaseră cu 10 la 6, ajungând pe locul al doilea în clasamentul general, cu doar două puncte şi jumătate în urma echipei Yakult, care conducea clasamentul.

Profesorul nu spusese nimănui nimic despre măsea şi încercase zile în şir să rabde în tăcere durerea. M-am gândit că, dacă ar fi acordat propriei stări de sănătate măcar o zecime din preocuparea pe care o avea faţă de sănătatea lui Radical, nu s-ar fi ajuns la starea gravă de acum – obrazul stâng era umflat atât de rău, că abia mai putea deschide gura.

S-a dovedit a fi mult mai simplu pentru mine să-l conving să mergem la dentist decât fusese să-l duc la frizer sau la meciul de baseball. Din cauza durerii nu mai avea obişnuita lui forţă de a se opune, iar obrazul umflat nu-i permitea să-şi exprime obiecţiile şi argumentele. Şi-a scos tricoul de casă şi şi-a pus o cămaşă, s-a încălţat, şi tot drumul a fost tăcut şi supus. Mergea încovoiat sub umbrela de soare pe care i-o ţineam deasupra capului, ca şi cum voia să-şi protejeze măseaua care-l durea.

— Trebuie neapărat să mă aştepţi aici până termin, mi-a zis de nenumărate ori pe când stăteam în sala de aşteptare. Pronunţa cuvintele cu greutate. Apoi, parcă îndoindu-se că l-am auzit şi că poate avea încredere în mine, a tot repetat acest lucru din cinci în cinci minute, cât ne-am aşteptat rândul.

— Să nu cumva să pleci să te plimbi, cât sunt înăuntru. Trebuie să stai chiar aici pe scaun şi să mă aştepţi. Ai înţeles?

— Desigur. Nu mă mişc de aici.

Sperând că-i alin puţin durerea, l-am mângâiat pe spate. Ceilalţi pacienţi care aşteptau evitau să ne privească, încercând să ignore prezenţa noastră. Dar de-acum ştiam exact cum trebuia să acţionez în astfel de situaţii jenante. Trebuia să mă port cât mai natural cu Profesorul şi mai ales cu aceeaşi fermitate, care se găsea în teorema lui Pitagora sau în formula lui Euler.

— Promiţi? a întrebat el.

— Sigur, nu vă faceţi nici o grijă. Voi sta aici şi vă voi aştepta, oricât de mult ar dura.

Deşi ştiam că nu-l puteam linişti în totalitate, i-am tot repetat aceste cuvinte. Până când uşa de la cabinet s-a închis, a tot întors capul să verifice dacă eram într-adevăr acolo.

Intervenţia a durat mult mai mult decât mă aşteptasem. Alţi pacienţi care fuseseră chemaţi după el ieşiseră, plătiseră şi plecau acasă, iar el tot nu apărea. Dentistul avea probabil de furcă cu un pacient ca el, care nu-şi îngrijea deloc dantura şi nu se spăla pe dinţi şi, în plus, nu era nici cooperant. Mă ridicam din când în când de pe scaun şi încercam să privesc prin geamul de la recepţie, dar nu puteam vedea decât ceafa Profesorului.

Când a ieşit, în sfârşit, din cabinet, era într-o dispoziţie mai proastă decât înainte. Părea stors de puteri şi faţa îi era leoarcă de sudoare. Îşi trăgea nasul şi schiţa o expresie nervoasă cu buzele încă amorţite de la anestezie.

— Cum vă simţiţi? A fost obositor, nu-i aşa? am zis şi m-am ridicat cu intenţia de a-l sprijini, dar el mi-a îndepărtat brusc mâna şi a trecut pe lângă mine, fără ca măcar să-mi arunce o privire.

— Ce s-a întâmplat? am strigat, dar Profesorul părea că nu mă aude. Şi-a scos pantofii de interior, s-a încălţat, clătinându-se, cu cei de stradă, şi a părăsit clinica. Am plătit factura în grabă şi m-am repezit după el, fără să mai am răgazul să discut despre următoarea programare.

Când l-am ajuns din urmă, tocmai traversa o intersecţie aglomerată. Părea să ştie drumul către casă, dar mergea pe mijlocul străzii, printre maşini, fără să acorde nici o atenţie semafoarelor. M-am mirat că poate să meargă atât de repede. Întreaga lui fiinţă exprima nemulţumire şi iritare.

— Aşteptaţi puţin! am strigat, ca să-l fac să se oprească, dar asta nu mi-a atras decât privirile intrigate ale trecătorilor.

Soarele de miez de vară ardea necruţător şi căldura era aproape insuportabilă.

Am început să mă enervez. Chiar dacă tratamentul măselei fusese dureros, nu era un motiv să se supere atât de rău. Dacă am fi amânat să mergem la dentist, starea sa s-ar fi înrăutăţit. Până la urmă tot ar fi trebuit să se trateze. Chiar şi Radical se comporta mai bine când mergea la dentist. Mi-am dat deodată seama că ar fi fost bine să-l iau pe Radical cu noi. În prezenţa unui copil, Profesorul s-ar fi purtat probabil mai matur. Of, şi să se poarte astfel cu mine, după ce îmi ţinusem promisiunea de a-l aştepta până la sfârşit…

În cele din urmă, deşi ştiam că e crud să fac asta, m-am hotărât să-l las să se descurce singur măcar puţin. Mi-am încetinit dinadins mersul şi nu l-am mai urmărit. El şi-a continuat drumul grăbit, ignorând claxoanele şi stâlpii de telegraf de care aproape se izbea, ca şi cum nu conta decât să ajungă acasă cât mai repede. Deşi se pieptănase înainte de a pleca de acasă, acum părul i se făcuse vâlvoi, iar costumul îi era mototolit. Cum se îndepărta, statura sa părea părea chiar mai mică decât de obicei, şi la un moment dat chiar mi s-a părut că se pierde în lumina asfinţitului. Noroc cu bileţelele de pe costum care, strălucind în lumină, mă ajutau să nu-l pierd din priviri. Erau ca nişte semnale luminoase pline de mister care indicau locul unde se afla Profesorul.

La un moment dat, m-a străfulgerat un gând şi mâna mi-a încremenit pe mânerul umbrelei. M-am uitat la ceas. Am calculat cât stătuse Profesorul în cabinet. 10, 20, 30 de minute… bifam intervalele îngrijorată.

Atunci am luat-o la fugă după el, încercând să nu-mi pierd sandalele, cu ochii aţintiţi la bileţelele strălucitoare prinse de costum. Tocmai dispăreau după un colţ, cufundându-se în umbrele oraşului.

* * *

În timp ce Profesorul făcea o baie, m-am apucat să pun în ordine numerele din *Journal of Mathematics*. Deşi era interesat de problemele de matematică pe care le propunea revista, părea că, după ce se uita pe paginile în care apăreau acestea, arunca revistele la întâmplare prin birou, fără să se mai atingă de ele. Le-am adunat şi le-am aşezat în teancuri, în ordine cronologică. Mai întâi însă, am verificat cuprinsul şi le-am pus separat pe cele în care se menţiona numele Profesorului şi apărea rezolvarea sa care fusese premiată. Acestea erau destul de numeroase. Numele câştigătorilor erau

scrise cu litere îngroşate şi erau încadrate de un chenar deosebit, aşa că se observau uşor. Numele Profesorului mi se părea strălucitor şi mândru. Iar demonstraţiile, deşi tipărite, îşi pierdeau farmecul şi personalitatea pe care le aveau în varianta scrisă de mâna lui, căpătând parcă mai multă autoritate, iar logica lor era impunătoare chiar şi pentru mine, care nu înţelegeam mare lucru din ele.

Poate pentru că fusese închis multă vreme, în birou era mult mai cald decât în restul casei. Pe când aşezam revistele în care nu apărea numele Profesorului în cutii de carton, am rememorat ce se întâmplase la dentist şi am calculat din nou timpul. Greşisem pentru că, fiind în aceeaşi clădire, nu calculasem separat timpul petrecut de Profesor în sala de aşteptare şi pe cel petrecut în cabinet. Când erai împreună cu el trebuia să ai tot timpul în minte faptul că memoria lui nu dura mai mult de 80 de minute.

Dar, oricât am socotit, reieşea că nu stătuse în cabinetul dentistului mai mult de o oră.

Am încercat să mă liniştesc, zicându-mi că Profesorul era şi el om, şi, chiar dacă avea precizia unui matematician, nu înseamna că ciclul memoriei sale de 80 de minute era infailibil. Probabil că era şi el influenţat de situaţiile şi oamenii cu care intra în contact, ca şi de propria dispoziţie. N-ar fi fost exclus ca ceasul său interior s-o fi luat razna, tocmai pentru că, în acea zi, îl durea rău măseaua şi, în plus, era extrem de neliniştit că nişte necunoscuţi îi umblau în gură.

Teancul de reviste care conţineau demonstraţiile Profesorului îmi ajungea până la brâu. Pentru mine, toate aceste demonstraţii ale lui, ascunse ici-colo ca nişte pietre preţioase în revistele acelea, aparent impersonale, erau extrem de importante. Am aşezat teancul cu multă grijă, astfel ca volumele să stea perfect unul peste altul. Ele reprezentau energia şi munca de ani de zile pe care Profesorul le dedicase matematicii şi constituiau dovada vie că abilităţile lui intelectuale nu fuseseră distruse de accidentul acela nefericit.

— Ce faci?

Terminase cu spălatul în baie şi apăruse pe neaşteptate în birou. Buzele îi erau încă imobile de la anestezic, dar falca i se dezumflase. Părea că durerea îi mai trecuse şi era mult mai binedispus. M-am uitat pe furiş la ceasul de perete şi am calculat că nu stătuse la baie mai mult de o jumătate de oră.

— Aranjam revistele, i-am răspuns.

— Mulţumesc, dar sunt mult prea multe. Ştiu că sunt grele, dar pot să te rog să le duci undeva şi să le arunci?

— Cum să fac aşa ceva? Nu le putem arunca.

— De ce?

— Pentru că ele conţin demonstraţiile dumneavoastră, munca dumneavoastră. Toate lucrurile pe care le-aţi realizat, am zis.

M-a privit puţin derutat, fără să spună nimic. Se spălase pe cap şi picături de apă i se scurgeau din păr prelingându-se pe bileţelele de pe haină.

Greierii, care ţârâiseră toată dimineaţa, tăcuseră acum brusc şi grădina era învăluită în razele orbitoare ale soarelui de vară. Dar dacă priveai cu atenţie, în depărtare, dincolo de munţi, se întrezăreau pe cer urme de nori groşi care păreau să vestească toamna. Erau exact în locul unde urma să răsară luceafărul.

La puţin timp după ce Radical a început noul semestru, a sosit o scrisoare de la *Journal of Mathematics* prin care ne anunţau că demonstraţia aceea la care lucrase Profesorul toată vara

câştigase premiul întâi.

După cum m-am aşteptat, Profesorul nu s-a bucurat deloc. A aruncat o scurtă privire scrisorii şi, fără să zică nimic, a aruncat-o indiferent pe birou.

— E cel mai consistent premiu din istoria *Janaruobu*[18], i-am atras atenţia. Pentru că mă temeam să nu greşesc numele străin al revistei, îi spuneam prescurtat *Janaruobu*.

Profesorul a scos un oftat scurt, fără să vădească nici un interes.

— Nu vă amintiţi cât de mult aţi lucrat la această demonstraţie? Săptămâni la rândul nici nu aţi avut timp să mâncaţi şi să dormiţi cum trebuie. Aţi asudat la propriu pentru a reuşi, iar dovada cea mai bună sunt urmele de transpiraţie de pe costumul dumneavoastră.

Eram conştientă că uitase tot ce era legat de acea problemă, dar voiam cu orice preţ să-l conving de eforturile pe care le făcuse.

— Eu nu pot să uit! Am şi acum în faţa ochilor plicul gros şi greu pe care mi l-aţi dat să-l duc la poştă. Îmi amintesc şi cât de mândră am fost de dumneavoastră când l-am înmânat la ghişeu.

— A, da?

Orice spuneam, reacţia lui era aceeaşi.

M-am gândit că poate toţi matematicienii au tendinţa să-şi subestimeze importanţa realizărilor. Sau poate era doar ceva legat de firea Profesorului. Nu se poate ca matematicienii să nu aibă şi ei ambiţia de a deveni cunoscuţi în domeniul lor şi de a se bucura de popularitate. Profesorul însă probabil că se gândea mai mult la problema sa de memorie decât la faptul că, poate, revoluţionase matematica.

În orice caz, spre mirarea mea, orice problemă de matematică, odată rezolvată, îi devenea indiferentă. Din clipa în care obiectul preocupării sale căpăta forma unui Adevăr, îl lăsa tăcut la o parte şi nu mai revenea la el, fără să-i mai pese de pasiunea cu care-l privise până atunci. După ce era încredinţat că demonstraţia era completă, pleca pur şi simplu mai departe, în căutarea altor provocări.

Şi asta se întâmpla nu numai în ceea ce priveşte numerele. Nici atunci când l-a cărat pe Radical la spital, nici atunci când l-a ferit de minge la meci nu a considerat că făcuse ceva important şi a acceptat cu reticienţă mulţumirile noastre. Şi asta nu pentru că era încăpăţânat sau nepăsător, ci pentru că nu pricepea ce anume făcuse ca să merite aceste mulţumiri.

— Trebuie să sărbătorim victoria dumneavoastră, i-am spus.

— Dar nu e nimic demn de a fi sărbătorit.

— Când cineva munceşte din greu şi obţine cel mai important premiu, prietenii lui sărbătoresc împreună cu el şi bucuria tuturor e cu atât mai mare.

— Dar ce mare lucru? Nu e un lucru de care să mă bucur în mod special. N-am făcut decât să trag cu ochiul în caietul lui Dumnezeu şi să aştern pe hârtie ceva din ce-am văzut acolo.

— Oricum, tot vom sărbători. Chiar dacă dumneavoastră nu sunteţi bucuros, Radical şi cu mine ne bucurăm mult şi vrem să sărbătorim.

Din momentul în care am pronunţat numele lui Radical, atitudinea Profesorului s-a schimbat. Am profitat şi am adăugat:

— Şi dacă tot vorbim de Radical, e în curând şi ziua lui de naştere. E născut pe 11. Am putea să sărbătorim în acelaşi timp ziua lui şi victoria dumneavoastră. Sunt sigură că asta l-ar încânta nespus.

— Ce vârstă împlineşte Radical?

Stratagema mea dăduse roade. Devenea din ce în ce mai interesat.

— 11 ani.

— 11? S-a ridicat şi a clipit des, apoi şi-a trecut mâna prin păr revărsând pe masă o ploaie de mătreaţă.

— Exact. 11.

— 11 este un număr deosebit. Este un număr prim deosebit de frumos. Era numărul pe care-l purta Maruyama[19]. E minunat, nu crezi?

Nu prea vedeam ce-ar putea fi aşa de minunat. Cum oricine are o zi de naştere o dată pe an, acest lucru nu se poate compara cu o demonstraţie matematică fără precedent, care a câştigat cel mai mare premiu. Dar am tăcut, bineînţeles, şi am încuviinţat.

— Perfect! Vom sărbători. Copiii trebuie sărbătoriţi cât mai mult. Nimic nu-i face mai fericiţi ca tortul, lumânările aprinse şi aplauzele noastre. E simplu, nu?

— Desigur, am zis.

Am luat o carioca şi am trasat în jurul datei de 11 din calendar un cerc mare, astfel încât chiar şi un om distrat ca Profesorul să o poată vedea. El, la rândul lui, a confecţionat un nou bileţel – „Vineri, 11 septembrie, sărbătorim a 11-a aniversare a lui Radical“ – pe care şi l-a agăţat pe mânecă, în micul spaţiu de sub cel mai important bileţel, legat de memoria sa.

— Perfect! a zis privind satisfăcut noul bilet de pe haină.

M-am sfătuit cu Radical şi am stabilit ca la petrecere să-i oferim Profesorului drept cadou o ilustrată cu jucători de baseball. Pe când Profesorul moţăia în fotoliul lui din sufragerie, i-am arătat pe ascuns lui Radical cutia în care-şi ţinea colecţia de ilustrate. A fost fascinat. Uitând că Profesorul nu trebuia să ne surprindă, s-a aşezat pe podea şi a examinat fiecare ilustrată în parte, exclamând încântat la cel mai mic detaliu.

— Ai grijă, te rog! Colecţia e comoara Profesorului şi nu trebuie să pătezi sau să îndoi vreo ilustrată! i-am spus îngrijorată, dar el nu părea să mă audă.

Era prima dată în viaţa lui când avea ocazia să vadă de aproape ilustratele. Ştia că unii colegi de-ai lui colecţionau astfel de ilustrate, dar părea că evită în mod intenţionat să afle mai multe despre ele. Nu era genul de copil care să-i ceară mamei sale bani pentru un asemenea lucru minor, mai ales că era obişnuit să se gândească în primul rând la lucrurile de care aveam nevoie amândoi.

Dar, după ce a văzut colecţia Profesorului, nu s-a mai putut opune pasiunii care-l cuprinsese. Prin acele ilustrate descoperea o altă lume a baseballului, care exercita asupra lui o altfel de fascinaţie decât jocul real. Vedea că meciurile de pe teren şi de la radio erau imortalizate în aceste mici ilustrate ca nişte iconiţe de îngeri păzitori. Un moment-cheie surprins de cameră, recordurile extraordinare notate pe verso, scene fascinante imortalizate, formatul de mic dreptunghi care-ţi încăpea în palmă, suportul de plastic care strălucea în lumină… tot ce avea legătură cu ilustratele îl vrăjise iremediabil. Şi această colecţie căpăta şi mai multă valoare pentru că fusese alcătuită cu dragoste chiar de Profesor.

„Uită-te la Enatsu din poza asta! Se vede până şi sudoarea de pe faţa lui.“

„A… uite-l şi pe Bacque. Ce braţe lungi are!“

„Şi asta ! E specială! Uite, dacă o ţii în lumină, e ca o poză 3D în care Enatsu se vede ca în realitate!“

Îmi explica entuziasmat fiecare descoperire şi se aştepta ca eu să-i împărtăşesc entuziasmul.

— Hai, c-ai văzut destul. Acum pune-le la loc, te rog! Auzisem scârţâitul fotoliului Profesorului, semn că poate se trezise. O să-l rugăm să ţi le arate altădată pe îndelete. Dar ai grijă, să le pui exact în ordinea în care erau. Le-a aranjat într-un mod anume.

Nici n-am apucat bine să rostesc aceste vorbe, că Radical, poate din cauza emoţiei sau a faptului că era mai grea decât crezuse, a scăpat cutia pe jos. A făcut un zgomot destul de puternic, dar pentru că ilustratele erau aşezate fără spaţii libere între ele, nu s-au împrăştiat din cauza impactului. Numai câteva, în special dintre cele cu jucătorii din baza a doua, s-au risipit pe podea.

Speriaţi, le-am adunat imediat. Din fericire, nici una nu se îndoise la colţuri şi nici suporturile de plastic nu se zgâriaseră. Profesorul le aranjase însă atât de bine, încât ni se părea că oricât de puţin se mişcaseră, stricasem oarecum ordinea lor iniţială. Şi lucrul acesta ne îngrijora din ce în ce mai mult.

Profesorul urma să se trezească din clipă în clipă. Deşi ştiam că, dacă Radical l-ar fi rugat, i-ar fi arătat imediat colecţia, şi n-ar fi fost nevoie să ne uităm la ea pe ascuns, totuşi, nu ştiu de ce, ezitam să vorbesc cu Profesorul despre asta. Şi acum, din cauza reticenţei mele, îi stricasem colecţia. Aveam o idee fixă că, poate, exact ca un băieţel care îşi ascunde colecţiile, ca pe un secret numai al lui, şi Profesorul ţinea ca ilustratele sale să nu fie văzute de nimeni.

— Ăsta e Shirasaka, şi, pentru că numele lui începe cu *shi*[20], ar trebui să urmeze după Kamata Minoru.

— Mamă, numele ăsta cum se citeşte?

— Hondō Yasuji. Deci trebuie pus mai la sfârşit.

— Îl ştii pe acest jucător?

— Nu, dar dacă s-a făcut o ilustrată cu el, înseamnă că a fost important. Dar lasă întrebările, trebuie să ne grăbim.

În timp ce aranjam concentraţi ilustratele la loc, încercând să restabilim ordinea iniţială, am descoperit că de fapt cutia mai avea un compartiment, aflat dedesubtul celui în care erau aranjate ilustratele. Puneam la loc ilustrata cu Motoyashiki Kingo şi am simţit că peretele cutiei era mai lung decât ilustrata.

— Aşteaptă un pic, i-am zis lui Radical şi mi-am strecurat degetul în spaţiul liber de lângă secţiunea cu jucătorii de baza a doua. Căzuse. Nu era nici o îndoială, cutia avea un fund fals.

— Ce faci? m-a întrebat Radical contrariat.

— O să-ţi arăt imediat.

Reticenţa de a cerceta colecţia a pierit ca prin farmec. L-am pus pe Radical să-mi aducă o riglă de pe masă şi am introdus-o uşor sub teancul de ilustrate.

— Uite, e ceva acolo. Dacă le ţin aşa ridicate, poţi să-l scoţi?

— Cred că da. Mâna lui Radical a alunecat în deschizătura îngustă şi a extras imediat conţinutul compartimentului ascuns.

Era o lucrare de matematică. Era dactilografiată în engleză şi părea legată la tipografia unei universităţi, pentru că pe pagină iniţială se vedea o ştampilă oficială. Avea vreo sută de pagini şi arăta ca o demonstraţie matematică. Numele Profesorului era scris în stil gotic, iar data era 1957.

— E o problemă pe care a rezolvat-o Profesorul?

— Aşa se pare.
— Dar de ce-o fi ascuns-o aici? a întrebat Radical, plin de curiozitate.

Imediat am socotit în minte: 1992-1957. Deci Profesorul avea atunci 29 de ani. Din camera vecină nu se mai auzea scârţâitul fotoliului.

Ţinând încă în mână ilustratele cu Motoyashiki, am început să răsfoiesc lucrarea. Mi-am dat imediat seama că fusese păstrată cu aceeaşi grijă deosebită ca şi ilustratele. Se vedea că hârtia e învechită şi scrisul şters pe alocuri, dar alte urme de deteriorare nu existau. Nici pete, nici îndoituri, exact ca în cazul ilustratelor. Textul scris la maşină era aproape fără greşeală. Foile erau legate perfect una peste alta, iar hârtia de foarte bună calitate era încă mătăsoasă la pipăit. Nici comoara cea mai de preţ a unui rege vestit nu putea fi mai bine ascunsă şi conservată.

Am mânuit teza cu cea mai mare grijă, luând exemplu de la cei care-o mânuiseră cu la fel de multă grijă în trecut şi alarmată de faptul că Radical scăpase înainte cutia pe jos. Deşi zăcuse presată ani de zile pe fundul unei cutii, teza Profesorului nu-şi pierduse demnitatea – nici mirosul uşor de prăjituri, nici teancul de ilustrate nu i-o puteau ştirbi.

Singurul lucru pe care l-am putut descifra pe prima pagină a fost un titlu: „Capitolul 1“. Răsfoind-o o vreme, am dat peste numele Artin şi mi-am amintit de conjectura lui Artin, pe care Profesorul mi-o explicase scriind cu un beţişor pe pământ, în ziua când ne întorseserăm de la frizer. Mi-am amintit apoi de formula legată de numărul perfect 28 despre care îl întrebasem şi cum petalele de cireş căzuseră dansând pe pământ, acoperind uşor ecuaţiile scrijelite de el.

Chiar în acel moment, dintre foi a căzut o fotografie alb-negru. Radical a ridicat-o. Era o poză făcută pe malul unui râu. Pe pajiştea acoperită de trifoi şedea Profesorul. Stătea relaxat, cu picioarele întinse şi clipea în lumina strălucitoare a soarelui. Era tânăr şi chipeş. Costumul semăna cu cel pe care-l purta acum, dar, bineînţeles, nu era acoperit de bileţele. Şi toată fiinţa lui parcă radia de inteligenţă.

Lângă el era o femeie. Privea cu timiditate spre el, şi de sub fusta lungă şi foarte largă de-abia i se zăreau vârfurile pantofilor. Deşi trupurile lor nu se atingeau, mi-am dat seama că era ceva între ei. Şi, în ciuda anilor care trecuseră, am ştiut cu siguranţă că acea femeie era cumnata lui.

În afară de numele Profesorului şi „Capitolul 1“, mai era un rând pe care l-am putut descifra. Era scris în japoneză chiar în susul coperţii: *Pentru N, cu eternă dragoste. Să nu mă uiţi niciodată.*

Când am început să căutăm cadoul la care ne gândiserăm pentru Profesor, am constatat că nu era deloc uşor de găsit o ilustrată cu Enatsu. Problema era că Profesorul avea toate ilustratele de pe vremea când Enatsu juca la Tigers, adică până în 1975. Ilustratele în format nou, de după 1975, vorbeau de transferul lui şi îl înfăţişau pe Enatsu purtând uniforma echipelor Nankai sau Hiroshima.

Pentru început am cumpărat o revistă despre ilustrate cu jucători de baseball (habar nu avusesem până atunci că există aşa ceva) şi ne-am informat ce tipuri de ilustrate existau, care erau preţurile şi de unde puteau fi cumpărate. Am citit şi despre istoricul acestor ilustrate, preocupările colecţionarilor, cum trebuiau păstrate şi alte lucruri. Şi, la sfârşitul săptămânii, am făcut un tur al tuturor magazinelor din apropiere care apăreau în lista de la sfârşitul revistei. Dar căutările noastre nu au avut succes.

Aceste magazine erau situate în vechi clădiri de birouri, alături de case de amanet, agenţii private de detectivi sau locuri unde ţi se ghicea viitorul. De cum păşeai în lifturile vechi te cuprindea

întristarea, dar în momentul în care ajungeam la magazinul respectiv, Radical era în al nouălea cer, de parcă pătrundea în lumea misterioasă a cutiei Profesorului.

În primul moment, lua la rând toate ilustratele, dar după aceea ne concentram numai asupra celor cu Yutaka Enatsu. După cum era de aşteptat, în toate magazinele, spaţiul dedicat lui era dintre cele mai mari. Magazinele îşi aranjau ilustratele după criterii asemănătoare cu ale Profesorului – după echipe, după perioade, după poziţii. Dar Enatsu avea un loc separat, alături de alţi jucători celebri precum Sadaharu Ō sau Shigeo Nagashima.

Ne apropiam de secţiunea lui Enatsu iar eu o luam dintr-un capăt, şi Radical din celălalt, verificând toate ilustratele cu Enatsu din fiecare magazin. Cu fiecare ilustrată pe care o verificam, speranţa de a găsi ceea ce căutam creştea. Era o operaţiune care cerea răbdare şi energie, ca şi cum ai fi umblat printr-o pădure întunecată fără să ai busolă. Dar nu ne-am dat bătuţi şi, cu timpul, ne-am perfecţionat metodele de căutare, reuşind să verificăm şirurile de ilustrate cu o viteză din ce în ce mai mare.

Mai întâi, ridicam cartonul între degetul mare şi arătător şi verificam dacă era din cele pe care le văzusem la Profesor. În acest caz îl puneam imediat la loc, dar dacă era unul care ni se părea diferit, verificam dacă îndeplinea condiţiile pe care le stabiliserăm. Am tot repetat această operaţie ore în şir.

Dar ce se găsea în general erau fie din cele pe care Profesorul le avea deja, fie din cele în care Enatsu era deja transferat la altă echipă şi purta altă uniformă. Ne-am dat seama şi că ilustratele alb-negru din colecţia sa erau rare şi destul de scumpe. Nu era uşor de găsit o ilustrată demnă de colecţia sa. Degetele noastre se întâlneau la mijlocul rândurilor pentru a constata că nu găsiserăm nici de data aceasta ceea ce căutam şi oftau dezamăgiţi.

Chiar dacă frunzăream ilustratele mult timp, iar în final nu cumpăram nimic, angajaţii nu se uitau urât la noi. Când le spuneam ce căutăm, ne arătau tot ce aveau. Şi, când ne vedeau dezamăgiţi, ne îndemnau să mai căutăm şi să nu renunţăm, să nu ne pierdem speranţa. La ultimul magazin de pe lista noastră, după ce a ascultat ce voiam, proprietarul ne-a spus că ar trebui să căutăm ilustrate folosite ca premii de o companie de bomboane prin anul 1985. Compania punea mereu ilustrate în pungile cu bomboane, dar, când şi-a serbat a 50-a aniversare, a comandat o serie de ilustrate premium. Era anul în care Tigers câştigaseră campionatul, şi jucătorii acestei echipe erau în mod special bine reprezentaţi.

— Ce sunt ilustratele premium? a întrebat Radical.

— Au făcut de diferite tipuri. Unele cu semnătura originală a jucătorului pe ele, unele cu holograme, altele cu aşchii de bâte reale încorporate în ele. Pentru că Enatsu se retrăsese deja, au reeditat ilustrata cu mănuşa. Am avut una, dar s-a vândut imediat. Sunt nemaipomenit de populare.

— Ce e ilustrata cu mănuşa? a vrut iar Radical să afle.

— Tăiau o mănuşă şi ataşau ilustratei fâşii de piele.

— De la o mănuşă folosită de Enatsu.

— Desigur. Federaţia japoneză a ilustratelor sportive le-a certificat, deci sunt originale. Nu au scos multe exemplare, şi sunt greu de găsit, dar nu renunţaţi. Trebuie să se mai găsească pe undeva. Dacă aflu ceva, vă telefonez. Pentru că, trebuie să recunosc, şi eu sunt fan Enatsu.

I-a dat lui Radical şapca pe spate şi l-a mângâiat pe cap, exact ca Profesorul.

Se apropia ziua petrecerii. Mă gândeam să căutăm un alt cadou, dar Radical nici nu voia să audă. Era hotărât să găsească ilustrata.

— Nu putem renunţa tocmai acum! a insistat.

Nu aveam nici o îndoială că primul lui gând era să-i facă o bucurie Profesorului, dar era totodată adevărat că se lăsase şi el prins de febra colecţionarului şi se vedea ca un căutător al acelei ilustrate speciale, care trebuie să se fi aflat undeva acolo, în lumea mare.

Şi Profesorul părea să se pregătească pentru petrecere, în stilul lui. Verifica data din calendar de câte ori intra în bucătărie. Se apropia şi urmărea cercul pe care-l făcusem pentru a marca ziua de 11, pipăind bileţelul de pe haină. Îşi amintea că plănuim o petrecere, dar uitase cu siguranţă de mult succesul lui din *Janaruobu*.

Profesorul n-a aflat niciodată că umblasem în cutia lui. Pe mine mă marcase dedicaţia de pe lucrare: *Pentru N, cu eternă dragoste. Să nu mă uiţi niciodată*. Dedicaţia era scrisă chiar de Profesor, pentru care cuvântul „etern“ însemna mult mai mult decât înseamnă pentru noi, ceilalţi. Etern, aşa cum sunt teoremele din matematică…

Radical m-a readus la realitate.

— Mamă, pune rigla acolo, ca să pot băga teza la loc.

Mi-a luat-o din mână şi a pus-o la loc pe fundul cutiei, cu mare grijă să nu deranjeze sau să trateze cu lipsă de respect secretul Profesorului.

Într-un minut, toate ilustratele erau la locul lor şi nu se putea ghici că cineva atinsese vreodată cutia. Aceasta nu suferise nici o stricăciune, iar marginile cartoanelor erau aliniate perfect. Şi totuşi era ceva diferit. Acum, ştiind despre teză şi dedicaţia ei, cutia nu mai era doar un simplu depozit de ilustrate. Era un fel de altar al amintirilor Profesorului. Am pus-o cu grijă pe raftul ei.

Nu mă prea aşteptam să iasă ceva din sugestia proprietarului, dar într-un fel am fost dezamăgită că nu ne-a sunat. Radical a făcut un ultim efort, trimiţând o carte poştală la rubrica intitulată „Coloana cititorului“ din revistă şi întrebând la colegii lui şi fraţii mai mari ai acestora. Pentru că nu voiam să ne găsim în situaţia de a nu avea ce să-i oferim, am făcut singură aranjamente pentru alt cadou. M-am gândit la creioane şi carneţele, cartonaşe pentru notat, o cămaşă nouă. De fapt, erau foarte puţine lucruri de care Profesorul avea nevoie. Era greu să aleg, mai ales că nu mă puteam sfătui cu Radical.

M-am hotărât să-i iau pantofi. Avea nevoie de o pereche nouă, pe care să poată să-i poarte oriunde şi oricând. I-am cumpărat şi i-am ascuns în fundul şifonierului, cum făceam cu cadourile lui Radical când era mic. În caz că găseam şi ilustrata, aveam să pun pantofii în raftul de încălţăminte fără să zic nimic.

Într-un final, o rază de soare a apărut dintr-un loc neaşteptat. M-am dus la agenţie să-mi ridica plata şi vorbeam cu alte menajere despre asta. Pentru că era şi directorul, nu am menţionat că era vorba de Profesor, ci am spus că fiul meu era pasionat de ilustrate şi nu le găseam pe cele dorite. Dintr-odată, una dintre ele a zis că mama ei are un magazin mic şi că văzuse că aceasta ţinea într-un colţ ce mai rămăsese din stocurile vechi, nişte ilustrate de pe vremea pungilor cu bomboane.

Primul lucru care mi-a atras atenţia a fost faptul că mama ei închisese magazinul în 1985. Comandase bomboane pentru o excursie a seniorilor şi, în comandă, veniseră şi ciocolatele cu ilustrate. Gândindu-se că pentru seniori nu erau importante, desprinsese plicurile negre cu surprizele

ataşate de fiecare cutie şi avusese inţenţia să le doneze unui club de copii, dar se internase în acelaşi an şi închisese de tot magazinul. Şi astfel ilustratele speciale zăcuseră în umbră atâţia ani.

M-am dus la ea acasă direct de la agenţie şi am plecat de acolo cu o cutie prăfuită. Am vrut să i le plătesc, dar a refuzat. Le-am luat mulţumindu-i, fără să am curajul să-i spun că ele valorau mult mai mult decât ciocolata cu care veniseră atunci.

Odată ajunşi acasă, ne-am pus pe treabă. Eu tăiam plicurile, iar Radical scotea ilustratele şi le verifica. Era ceva mecanic şi acţionam rapid. Ne pricepeam acum destul de bine la ilustrate, iar Radical putea recunoaşte diferitele tipuri doar printr-o simplă pipăire.

Oshita, Hiramatsu, Nakanishi, Kinugasa, Boomer, Oishi, Kakefu, Harimoto, Nagaike, Horiuchi, Arito, Bass, Akiyama, Kadota, Inao, Kobayashi, Fukumoto… Jucătorii apăreau unul după altul. Aşa cum ne spusese proprietarul acelui magazin, unele aveau poze în relief, altele autografe originale, iar unele erau chiar aurite. Radical nu a mai comentat la fiecare dintre ele. Parcă presimţea că aveam să ne atingem scopul dacă ne concentram mai mult. În jurul meu se strânsese o grămăjoară de plicuri negre, iar teancul de ilustrate scoase de acolo de Radical se împrăştiau între noi.

De câte ori introduceam mâna în cutie şi scoteam o ilustrată se degaja un anumit miros, amestecat cu cel de ciocolată. După ce verificasem cam jumătate din cutie, îmi cam pierdusem speranţa.

Erau prea mulţi jucători de baseball. Ceea ce nu era deloc ciudat, dacă ţinem seama că fiecare echipă are nouă jucători pe teren, şi erau multe echipe care erau împărţite în liga centrală şi liga Pacific, iar istoria baseballului în Japonia trecea de 50 de ani. Ştiam că Enatsu fusese un mare jucător, dar mai erau şi alţii, Sawamura, Kaneda, Egawa, fiecare cu fanii lui. Deci, chiar şi cu acest teanc imens în faţa noastră, era greu de presupus că vom da peste ceea ce căutam. Deşi nu mai speram, mă gândeam că poate măcar efortul pe care-l făceam avea să-l satisfacă pe Radical. Doar aveam şi un alt cadou destul de bun în şifonier. Nu erau nişte pantofi prea moderni, dar modelul era bun, păreau comozi şi costaseră mult mai mult decât o ilustrată. Eram sigură că Profesorul s-ar fi bucurat de ei.

— O… Radical a emis o exclamaţie, ca aceea pe care-o scoţi când găseşti soluţia la un rebus complicat.

Exclamaţia fusese aşa de liniştită şi de reţinută, că mi-a trebuit ceva vreme să-mi dau seama că ilustrata pe care o avea în mână era cea pe care o căutam. Se holba la ea, ca şi cum voia să-l păstreze pe Enatsu pentru el. Am rămas amândoi tăcuţi, în timp ce îmi arăta cartoanele conţinând o bucăţică din mănuşa lui Enatsu. Era ediţia limitată din 1985.

Note

18. *Janaruobu* este pronunţia japoneză pentru *Journal of*, prima parte din numele *Journal of Mathematics*.
19. Maruyama – jucător de baseball.
20. În sistemul silabic japonez hiragana, semnul *shi* urmează după *ka*.

10

A fost o petrecere minunată, iar pentru mine a fost şi cea mai memorabilă dintre toate petrecerile la care am participat în viaţa mea.

Nu a fost nici luxoasă, nici extravagantă, iar în acest sens s-a asemănat cu prima aniversare a lui Radical din căminul pentru mame singure, cu sărbătoarea Shichi-go-san[21] pe care o petreceam doar eu cu el sau cu Crăciunurile petrecute împreună cu mama. Nu ştiu de fapt dacă acele evenimente puteau fi numite petreceri, dar pot spune că a unsprezecea aniversare a lui Radical a fost specială, şi asta s-a datorat faptului că am petrecut-o împreună cu Profesorul. Mai mult, acea seară era ultima în care aveam să ne aflăm împreună cu Profesorul în casa lui.

Am aşteptat să se întoarcă Radical de la şcoală şi apoi ne-am unit cu toţii forţele pentru a face pregătirile pentru aniversare. Eu am pregătit mâncarea, Radical a frecat podelele şi în acelaşi timp m-a ajutat cu nimicurile care mai trebuiau puse la punct, iar Profesorul a călcat faţa de masă.

Profesorul nu şi-a uitat promisiunea. Imediat după ce a verificat faptul că sunt mama lui Radical şi menajera sa, a zis:

— Astăzi este 11, nu? şi a indicat cercul cu care marcasem pe calendar această zi. Şi, ca şi cum dorea să fie lăudat pentru că nu uitase, a smuls şi a mototolit bileţelul pe care-l avea prins în piept.

Nu avusesem intenţia să-l pun să calce faţa de masă. Având în vedere cât era de neîndemânatic, era mai sigur dacă-i ceream chiar lui Radical să facă asta. Voiam ca el să stea ca de obicei liniştit în fotoliu. Dar Profesorul a insistat că trebuie să ajute şi el cu ceva.

— Cum aş putea eu, om în toată firea, să stau să lenevesc, când un copil aşa de mic munceşte atât de mult?

Mă aşteptam să spună asta, dar m-am mirat nespus când a zis că va călca chiar el faţa de masă, şi, în plus, a adus el singur un fier de călcat şi o faţă de masă. În primul rând, m-am mirat că Profesorul ştia de existenţa fierului de călcat în debara, iar când a scos din fundul dulapului şi faţa de masă, am avut senzaţia că asist la un spectacol de iluzionism. Trecuse mai mult de jumătate de an de când lucram la el şi abia acum aflam că în această casă există o faţă de masă.

— Primul lucru pe care-l faci când pregăteşti o petrecere este să întinzi o faţă de masă impecabil de curată şi strălucitoare. Nu eşti de acord? Eu mă pricep de minune la călcat!

Privind faţa de masă mototolită, nu m-am putut împiedica să mă întreb cât amar de vreme zăcuse uitată.

A trecut căldura, aerul a devenit respirabil, iar silueta casei principale, ca şi culoarea frunzelor copacilor erau diferite de cele din toiul verii. Deşi lumina zilei mai stăruia pe ici-colo, pe cer se iviseră vag luceafărul şi luna, iar norii îşi schimbau uşor forma. Întunericul învăluia treptat trunchiurile copacilor, dar era încă lumină. Se apropia seara, momentul cel mai drag nouă.

Profesorul a sprijinit cutia fierului de călcat de braţul fotoliului şi s-a apucat imediat de treabă. Era atent la tot, de la modul cum trăgea firul la cum a apăsat pe buton şi a reglat temperatura. A întins faţa de masă şi apoi, ca un adevărat matematician, a împărţit-o în mai multe părţi şi s-a apucat s-o netezească pe fiecare.

A stropit de două ori cu apă, a pus mâna pe talpă ca să se asigure că nu e prea fierbinte şi a început să calce prima bucată. A prins bine mânerul în mână şi, cu atenţie să nu strice materialul, dar, în acelaşi timp, într-un ritm destul de alert, făcea să alunece fierul pe suprafaţa pânzei. Cu fruntea încruntată, cu nasul lui mic cu nările umflate, privea cu atenţie dacă cutele se întind după cum voia el. Era şi amabilitate, şi hotărâre, şi multă dragoste în mişcările lui. Fierul se mişca după voia lui. De la prima mişcare a menţinut viteza şi unghiul potrivit pentru a obţine cel mai bun rezultat. Problema demonstraţiilor elegante care-l obseda pe Profesor prinsese viaţă pe acea învechită scândură de călcat.

Şi eu, şi fiul meu a trebuit să recunoaştem că pentru această treabă nu exista persoană mai potrivită decât Profesorul, mai ales că faţa de masă avea o broderie fină.

Fiecare avea rolul său. Aproape auzeam respiraţia celorlalţi şi simţeam cum treptat treaba se apropia de sfârşit, iar acest lucru ne umplea de o bucurie inexprimabilă. Mirosul de carne friptă în cuptor, picăturile de apă care se scurgeau din pânză, aburul care se înălţa din fierul de călcat, toate acestea se topiseră într-o singură adiere care ne învăluia.

— Astăzi Tigers joacă cu Yakult, a zis Radical care era cel mai vorbăreţ.

— Dacă va câştiga…

— Are oare şanse să câştige?

După ce am gustat supa, am deschis cuptorul şi am zis:

— E aproape gata.

Profesorul a spus cu o voce fermă:

— E semn că azi vor câştiga! Priviţi acolo! În zilele când sub luceafăr nu se vede nimic, se întâmplă un lucru bun.

— Ei! N-or fi făcut calcule speciale ca să cadă aşa. E doar o coincidenţă, nu?

— Un ăţnedicnioc o road e?

— Nu-i corect să faceţi vrăji citind cuvintele pe dos.

Oricât l-a grăbit Radical, Profesorul nu a schimbat ritmul şi a călcat toate părţile până la capăt. Radical s-a strecurat sub masă şi a şters şi picioarele scaunelor şi partea de dedesubt a mesei, locuri unde de obicei nu reuşeam să facem curat. Eu m-am uitat în dulapul de vase pentru a găsi o farfurie potrivită pentru friptura de vită. Aruncând o privire în grădina interioară, mi-am dat seama că se întuneca.

La sfârşit, când tocmai ne pregăteam să ne aşezăm la masă şi să începem petrecerea, ne-am dat seama că făcuserăm o mică omisiune – lipseau lumânările. Nu era mare lucru. Şi putea fi chiar ignorată sau remediată oricând. Şi nici unul dintre noi nu putea fi făcut vinovat pentru ea. Dacă era să dăm vina pe cineva, acela era băiatul de la cofetăria din zona comercială care lucra cu jumătate de normă. El uitase să ne pună lumânările în cutia cu tortul.

Pentru că tortul nu era atât de mare ca să putem pune 11 lumânări, comandasem o lumânare mai groasă şi una mai subţire, dar, când am scos cutia cu tortul din frigider, nu le-am mai găsit nicăieri.

— Nu se poate ca tortul lui Radical să nu aibă lumânări. Suflatul în lumânări e cel care aduce noroc!

Profesorul părea mai preocupat decât Radical de lipsa lumânărilor şi era clar că se neliniştise puţin, dar petrecerea nu era pusă în pericol. Toţi trei eram mulţumiţi de cum ieşiseră pregătirile la care muncisem şi eram cuprinşi de bucurie la gândul delicateselor şi cadourilor care aveau să urmeze.

— Dau o fugă până la cofetărie să le iau, am zis pregătindu-mă să-mi scot şorţul, dar Radical m-a oprit spunând:

— Mă duc eu. Eu alerg cel mai repede.

Şi înainte de a termina aceste cuvinte a şi ieşit pe uşă.

Cofetăria nu era departe şi era încă lumină, deci nu era nici o problemă. Am închis cutia cu tortul şi am dus-o la loc în frigider. Ne-am aşezat şi eu, şi profesorul la masă şi am aşteptat întoarcerea lui Radical.

Faţa de masă era minunat călcată. Cutele numeroase dispăruseră toate, iar ochiurile croşetate se vedeau bine, transformând masa comună într-una elegantă. Ierburile de câmp al căror nume nu-l ştiam puse în sticla de iaurt luminau plăcut încăperea. Iar tacâmurile aranjate cum se cuvine arătau chiar foarte bine, în ciuda faptului că nu erau din acelaşi set.

Iar bucatele erau numai una şi una. Cremă de creveţi, friptură de vită, piure de cartofi, salată de spanac cu şuncă, supă cremă de fasole verde, punci de fructe. Toate erau mâncărurile preferate ale lui Radical şi nici una nu conţinea morcovii pe care nu-i suferea Profesorul. Nu erau sosuri deosebite sau preparate sofisticate, erau mâncăruri simple, din ingrediente proaspete. Dar aveau o aromă deosebit de îmbietoare.

Eu şi Profesorul ne uitam unul la altul şi, neştiind ce să facem, ne zâmbeam. Profesorul îşi dregea vocea şi îşi aranja gulerul costumului ca pentru a fi gata în orice moment de petrecere.

În mijlocul mesei, exact în dreptul locului unde urma să stea Radical, era un spaţiu gol. Era locul unde urma să punem tortul. Ne uitam amândoi la acest loc.

— Întârzie cam mult, a murmurat Profesorul, stăpânindu-şi un căscat.

— Nici vorbă, am zis eu.

M-am mirat puţin că, uitându-se la ceas, Profesorul a vorbit despre timp.

— Încă nu a trecut destul timp.

— A, da?

Pentru a-l face să nu se mai gândească la asta, am dat drumul la radio. Tocmai începuse meciul între Tigers şi Yakult. Privirile noastre s-au îndreptat din nou către locul tortului.

— Cât a trecut de când a plecat?

— 12 minute.

— Nu e prea mult?

— Nu, e-n regulă. Nu trebuie să vă faceţi griji.

De când lucram la Profesor, rostisem de nenumărate ori aceste cuvinte liniştitoare: „E-n regulă. Nu trebuie să vă faceţi griji“. Şi la frizer, şi la spital când îşi făcuse ecografie, şi în autobuzul cu care ne întorceam de la meciul de baseball. Uneori îi spuneam aceste vorbe, mângâindu-l uşor pe spate sau

pe braţ. Dar oare l-am putut eu linişti măcar o dată? Durerea lui se afla în altă parte şi aveam impresia că nu îl mângâiam acolo unde avea nevoie.

— Se va întoarce îndată. E-n regulă.

Nu puteam să rostesc însă decât aceste cuvinte.

Pe măsură ce se întuneca, neliniştea Profesorului creştea. Odată la 30 de secunde, îşi privea ceasul şi îşi aranja gulerul. Din cauza acestor mişcări, mai multe bileţele s-au desprins şi au căzut, dar el nu părea că bagă de seamă.

S-au auzit ţipete de încurajare la radio. Paciorek lovise o bază la începutul primei reprize şi Tigers marcaseră.

— Cât timp a trecut?

Intervalele la care punea această întrebare erau tot mai scurte.

— Sigur s-a întâmplat ceva. Întârzie prea mult.

Picioarele scaunului au scrâşnit pe podea, în timp ce el se tot fâţâia înainte şi-napoi.

— Bine. Mă duc după el. E totul în regulă, nu trebuie să vă faceţi griji.

M-am întâlnit cu Radical la ieşirea din cartierul comercial. Se întâmplase ceva, după cum bănuise Profesorul. Radical ajunsese după ce cofetăria de unde luasem tortul se închisese. Dar Radical rezolvase cu isteţime problema. De partea cealaltă a gării mai era o cofetărie. S-a dus acolo, a explicat ce se întâmplase şi a primit lumânări. Ne-am întors în fugă acasă la Profesor.

Ne-a fost imediat limpede amândurora că era ceva schimbat la masa pregătită pentru petrecere. Florile din sticla de iaurt erau proaspete, la radio se transmitea faptul că Tigers conduce, farfuriile erau frumos aranjate pentru a primi bucatele, şi totuşi nu era masa pe care o lăsasem înainte să plecăm. În timpul cât fusesem după cele două lumânări se pierduse ceva… Tortul lui Radical zăcea distrus, în locul destinat, la care privisem eu şi Profesorul cu puţin timp înainte.

Profesorul stătea în picioare, ţinând în mâini cutia goală a tortului. Jumătate din spinarea sa părea cufundată în întuneric.

— Am vrut să-l pregătesc. Să putem începe imediat ce vă întoarceţi, a murmurat ca şi cum vorbea cu cutia goală. Îmi cer scuze. Ce-aş putea să spun? N-am cum să mai repar ce-am făcut. Uite în ce hal e tortul!

Ne-am apropiat imediat amândoi de Profesor şi am făcut tot ce-am crezut că e mai potrivit pentru a-l consola. Radical a luat cutia goală din mâinile lui şi a pus-o pe scaun cu nepăsare, ca şi cum ar fi spus că acolo nu se aflase nimic important. Eu am dat mai încet radioul şi am aprins lumina din sufragerie.

— Cum nu se poate face nimic? Exageraţi. Nu e nici o problemă. Nu e ceva pentru care să merite să vă întristaţi.

M-am apucat imediat să-l repar. Nu e bine să oftezi şi să te lamentezi în astfel de cazuri. Trebuia să aduc lucrurile la starea iniţială imediat şi cu voioşie, pentru a nu-i da timp să se gândească la nimic rău.

Se părea că tortul alunecase într-o parte, pe diagonală, şi jumătate era distrus, dar cealaltă jumătate îşi păstrase din fericire forma. Chiar şi mesajul şi numele lui Radical şi al Profesorului, pe care le scrisesem cu cremă de ciocolată, rămăseseră intacte. Am tăiat partea bună în trei şi, cu latul cuţitului, am rearanjat frişca, căpşunile şi iepuraşul din gelatină care căzuseră, precum şi îngeraşul din zahăr,

reuşind să refac forma. Apoi am aşezat lumânările pe bucata de tort pe care i-o pusesem în farfurie lui Radical. Eu şi Radical i-am spus Profesorului:

— Uitaţi, am pus până şi lumânările!

Radical s-a uitat la Profesor.

— Acum pot să suflu în ele.

— Gustul e şi el acelaşi.

— Da, deci nu s-a produs nici o pagubă.

Am încercat să-i repetăm cât de mic era necazul, cât de neînsemnată era vina lui, dar el ne-a ascultat fără să scoată un cuvânt.

Eu mi-am făcut mai multe probleme pentru faţa de masă decât pentru tort. În ochiurile din dantelă se strânsese cremă şi grăsime de la frişcă, şi oricât am frecat cu cârpa nu s-a luat. De câte ori ştergeam, simţeam un miros dulceag, dezgustător. Modelul pe care-l călcase cu sârg Profesorul, acel model care conţinea semnele secrete ale naşterii universului, fusese irosit. Ceea ce era iremediabil distrus nu era tortul, ci faţa de masă.

Am ascuns petele de pe faţa de masă cu farfuria de friptură, am pus supa la încălzit şi am pregătit chibrituri pentru a aprinde lumânările. La radio se anunţa că în a treia rundă Yakult preluase conducerea. Ca pentru a o avea la îndemână, Radical şi-a pus în buzunar ilustrata cu funda galbenă.

— Ia uitaţi. E exact ca la început. Profesore, vă rog să luaţi loc.

L-am luat de mână. El şi-a ridicat pentru prima dată privirea şi s-a uitat la Radical, care stătea alături. A murmurat:

— Câţi ani ai? Şi a început să-l mângâie pe creştet. Cum te cheamă? O, în capul acesta se ascunde cu siguranţă o minte isteaţă. E ca semnul radical care adăposteşte orice număr, asigurându-i un statut clar.

Notă

21. Shichi-go-san – vizita la sanctuarul shintō a copiilor de 7, 5 şi 3 ani, care are loc de obicei pe 15 noiembrie.

11

În ziarul din 24 iunie 1993 a apărut un articol în care scria că Andrew Wiles, un profesor englez de la Universitatea Princeton, reuşise să demonstreze ultima teoremă a lui Fermat. Pe una dintre pagini erau puse una lângă alta două fotografii mari, una a lui Wiles, puţin chel, îmbrăcat lejer cu un pulover larg, şi cealaltă a lui Pierre de Fermat, în roba pompoasă a învăţaţilor de secol XVII. Contrastul izbitor dintre înfăţişările celor doi sugera într-un mod aproape comic cât de mult timp trebuise să treacă pentru a putea fi dezlegată ghicitoarea lui Fermat. Izbânda lui Wiles era prezentată ca un succes important al minţii omeneşti şi un moment de cotitură în domeniul matematicii. Se menţiona şi faptul că la baza demonstraţiei lui Wiles stătuse conjectura descoperită de doi matematicieni japonezi, Yukata Taniyama şi Goro Shimura, cunoscută cu numele de conjectura Taniyama-Shimura.

Când am terminat de citit articolul, am început să mă gândesc la Profesor şi am făcut acelaşi gest pe care-l făceam de câte ori îmi aminteam de el. Am scos din portofel bucăţica de hârtie mototolită pe care îmi scrisese formula lui Euler, $e^{\pi i} + 1 = 0$.

O purtam întotdeauna la mine şi mă simţeam liniştită când o atingeam, ca pe un testament preţios, nemuritor.

Tigers nu a reuşit să câştige în sezonul din 1992. Ar fi putut avea o şansă dacă i-ar fi învins pe cei de la Yakult în ultimele două meciuri, dar au pierdut cu 2 la 5 în octombrie şi s-au clasat pe locul doi la sfârşitul sezonului.

Radical a plâns de supărare, dar peste ani a ajuns să considere că, de fapt, fusese mare lucru că Tigers ajunseseră atunci în finale. Pentru că de atunci încolo au intrat într-o perioadă proastă, plasându-se ba pe locul cinci, ba pe locul şase. Au schimbat mai mulţi manageri. Shinjō a plecat în America, iar Minoru Maruyama a murit.

Mi se pare că momentul de cotitură pentru Tigers a fost acea finală din 11 septembrie 1992. Dacă ar fi câştigat atunci, ar fi terminat sezonul pe primul loc şi nu ar fi intrat într-o atât de lungă perioadă de declin.

În acea seară, după ce am terminat petrecerea şi am făcut ordine, ne-am dus acasă şi am dat imediat drumul la radio. Era ultima repriză, cu un scor strâns de 3 la 3. Meciul a continuat până noaptea târziu. Radical a adormit în curând, dar eu am ascultat până la capăt.

Pe la sfârşitul reprizei a noua au fost două *mingi out*. A lovit Yagi şi tabela de marcaj a înregistrat puncte pentru Tigers, dar apoi arbitrul a considerat că mingea a atins baza. Tigers a contestat decizia arbitrului şi meciul a fost întrerupt pentru 37 de minute, iar când s-a reluat era deja zece şi jumătate. Până la urmă, cei de la Tigers au ratat şansa de a termina frumos şi au intrat în prelungiri în acea atmosferă tensionată.

În timp ce ascultam, în minte îmi stăruia încă silueta Profesorului de care tocmai ne despărţiserăm. Am scos iar hârtiuţa cu formula lui Euler, am despăturit-o şi am privit-o îndelung.

Lăsasem uşa de la camera lui Radical crăpată pentru a-l putea auzi. Vedeam mănuşa de baseball primită de la Profesor aşezată cu grijă lângă perna lui. Era o mănuşă de baseball originală, din piele, certificată de liga juniorilor, iar Radical fusese absolut încântat de ea.

După ce Radical a suflat în lumânări în aplauzele noastre, am aprins din nou lumina şi Profesorul a observat bileţelele care-i căzuseră de pe haină sub masă. A fost momentul perfect pentru că exact primul bileţel pe care l-a ridicat era cel pe care îşi notase locul unde pusese cadoul lui Radical. Astfel, Profesorul, încă confuz, a reuşit să revină la realitate, iar Radical şi-a putut primi cadoul.

Mi-am dat imediat seama că Profesorul nu era obişnuit să înmâneze cadouri. A adus cadoul parcă temându-se că Radical nu-l va accepta. Şi nici când acesta, cuprins de fericire, i-a sărit de gât să-l sărute pe obraji nu a ştiut cum să reacţioneze.

Radical nu şi-ar mai fi scos mănuşa toată seara, nici măcar la masă, şi ar fi tot pipăit-o cu mâna dreaptă pentru a fi sigur de ea, dacă nu interveneam eu cu fermitate.

Peste o vreme, am aflat de la văduvă că ea fusese cea care cumpărase mănuşa de la un magazin cu articole de sport. Profesorul îi dăduse instrucţiuni clare că trebuie să fie o mănuşă foarte frumoasă şi rezistentă.

În timpul cinei, Radical şi cu mine ne-am purtat foarte firesc. Chiar dacă Profesorul avea probabil să uite cine suntem în mai puţin de zece minute, acesta nu era neapărat un motiv de nelinişte. Am început petrecerea, exact aşa cum plănuisem. Aveam deja experienţă în privinţa modului în care trebuia să ne raportăm la problema Profesorului. Stabiliserăm reguli de comportament, astfel încât să nu fim luaţi prin surprindere şi să-l punem pe Profesor în încurcătură, şi reuşeam să facem faţă oricărei situaţii. Trebuia să ne descurcăm şi acum, aplicând regulile cu care eram obişnuiţi.

Şi totuşi în acea seară simţeam că ceva se schimbase şi, parcă între noi, exact în locul de pe masă destinat tortului, căzuse cu zgomot o nelinişte pe care nu o puteam ignora. Chiar şi Radical, cu toată bucuria pentru cadoul primit, părea neliniştit. Nu ne puteam simţi relaxaţi ca la început, la fel cum, oricât de bine încercasem să reaşez frişca de pe tortul distrus, nu-l puteam face de fapt să pară intact. Şi, deşi încercam să-mi spun că totul era în regulă, neliniştea mea creştea din ce în ce mai tare.

Şi totuşi asta nu ne-a stricat petrecerea. Un astfel de mic incident nu putea afecta respectul nostru pentru erudiţia Profesorului şi nici dragostea lui profundă pentru Radical. De aceea am râs, am mâncat după pofta inimii şi am vorbit cu plăcere despre numere prime, Enatsu şi echipa Tigers.

Profesorul era încântat să serbeze aniversarea de 11 ani a unui băiat de şcoală primară. Dădea acestei aniversări o importanţă deosebită şi, datorită lui, mi-am dat şi eu seama cât era de preţioasă pentru mine ziua în care se născuse Radical.

Gândindu-mă la petrecerea noastră, mi-am plimbat degetul pe formula lui Euler, având grijă să nu murdăresc liniile fine de creion. Simţeam cu vârful degetelor rotunjimea elegantă a picioarelor lui π, siguranţa şi puterea punctului lui *i*, fermitatea lui 0.

Meciul continua şi Tigers au mai ratat câteva ocazii. Am urmărit reprizele doisprezece, treisprezece şi paisprezece, gândindu-mă că, de fapt, ar fi trebuit să se termine după repriza a noua. Se străduiau în zadar şi nu au reuşit să mai câştige un punct. Se apropia miezul nopţii şi era lună plină.

Deşi se fâstâcea când trebuia să ofere cadouri, Profesorul era un maestru în a le primi. Expresia de pe chipul său când Radical i-a dăruit ilustrata cu Enatsu nu o vom putea uita niciodată, nici unul din

noi. Felul în care ne-a mulţumit răsplătea înzecit efortul pe care-l făcuserăm pentru a găsi ilustrata. Ne era recunoscător din toată inima, pentru că se considera o persoană neimportantă pentru care noi făcuserăm un lucru deosebit… Aşa cum se pleca în faţa matematicii, s-a plecat cu recunoştinţă în faţa noastră.

A desfăcut panglica şi a privit o clipă ilustrata. Apoi şi-a ridicat privirea şi a încercat de câteva ori să zică ceva, însă buzele i-au tremurat. Atunci a strâns ilustrata la piept cu mult drag, ca şi cum l-ar fi îmbrăţişat pe Radical.

Tigers nu au reuşit să câştige. Prelungirile s-au terminat cu scor egal, 3-3. Meciul durase 6 ore şi 26 de minute.

În duminica următoare, la două zile după petrecere, văduva ne-a sunat să ne spună că l-a internat pe Profesor într-o clinică specială.

— O, e ceva atât de neaşteptat! am zis.

— De fapt, am plănuit asta mai de mult, dar am aşteptat să se elibereze un loc.

— Sper că nu faptul că am stat iar peste program la petrecere v-a determinat să faceţi asta.

— Nu, nici vorbă, a spus cu calm. Nu vă pot reproşa nimic. Am înţeles că pentru cumnatul meu e important să petreacă o ultimă seară cu singurii lui prieteni. Dar cred că v-aţi dat şi voi seama că starea lui s-a agravat.

Am tăcut, neştiind ce puteam zice.

— Memoria lui de 80 minute, ca o casetă, s-a stricat de tot. Nu mai poate reţine nimic nou. Nici măcar un minut. Tot ce s-a întâmplat după 1975 nu mai există.

— Pot să merg să-l îngrijesc şi la spital, am zis.

— Nu e nevoie. Au grijă de el acolo. Şi, în afară de asta, mai sunt şi eu. Cumnatul meu nu-şi mai poate aminti de voi, dar pe mine nu mă poate uita niciodată.

Clinica unde era internat se afla la vreo 40 de minute de mers cu autobuzul. Era construită în spatele unui aeroport dezafectat şi de la fereastra salonului de vizită se vedeau crăpăturile pistelor şi buruienile crescute pe acoperişul unui hambar şi, dincolo de ele, o fâşie de mare. În zilele senine, valurile străluceau în soare ca o bandă de lumină de-a lungul orizontului.

Eu şi Radical îl vizitam cam o dată pe lună. Duminica dimineaţa pregăteam un coş cu sandviciuri şi luam autobuzul. Întâi stăteam de vorbă cu Profesorul în sala de vizite, apoi ieşeam pe terasă pentru picnic. Când vremea era bună, Profesorul şi Radical jucau baseball pe peluza din faţa terasei. Apoi luam o gustare şi iar stăteam de vorbă. Puţin înainte de ora două luam autobuzul de întoarcere.

Deseori o găseam acolo şi pe văduvă. De obicei, ne lăsa singuri cu Profesorul să putem vorbi în voie, iar ea se ducea să-i cumpere cele trebuincioase. Uneori însă ni se alătura şi chiar ne aducea dulciuri. Avea conştiinţa faptului că este singura persoană de care îşi mai amintea Profesorul şi îşi îndeplinea discret acest rol.

Am continuat să-l vizităm pe Profesor ani de-a rândul, până la moartea sa. Radical a intrat la gimnaziu şi la liceu şi tot timpul a jucat baseball, până când, în timpul facultăţii, s-a accidentat la picior şi a trebuit să renunţe. Eu am lucrat în continuare ca menajeră pentru agenţia Akebono. În toţi acei ani, chiar şi când Radical mă depăşise în înălţime şi începuse să-i crească mustaţa, Profesorul îl considera tot un băieţel care avea nevoie de dragoste şi protecţie. Când întindea mâna să-l mângâie pe creştet, Radical îşi scotea şapca şi se lăsa în genunchi, iar Profesorul îl ciufulea ca pe vremuri.

Costumul Profesorului nu s-a schimbat, dar bileţelele care acum nu mai aveau nici un rol au început să se desprindă, unul câte unul. Cel pe care îl rescrisesem şi-l prinsesem de haină de atâtea ori – „Memoria mea durează doar 80 de minute“ – a dispărut şi el, rămânând numai acul. La fel şi bileţelul cu portretul meu şi semnul radical alături, decolorat şi mototolit.

În locul lor, Profesorul purta acum la gât ilustrata cu Enatsu pe care i-o dăruisem. Văduva făcuse o gaură în plastic şi îi pusese un şnur, astfel ca Profesorul s-o poată purta la gât, aproape de inima sa. Când am văzut-o prima dată, am crezut că este un fel de card de identitate necesar pentru a putea intra şi ieşi din spital. Într-un fel, semăna cu un astfel de card, pentru că făcea parte integrantă din identitatea Profesorului. Când acesta venea spre sala de vizite pe coridorul întunecat, ilustrata care-i strălucea pe piept era primul indiciu că este el.

La rândul său, Radical nu uita niciodată să ia cu el în aceste vizite mănuşa pe care o primise de la Profesor. Şi se distrau foarte bine cu mingea, deşi era doar un joc simplu. Radical pasa mingea cu grijă către Profesor şi, oricât de neîndemânatic o arunca acesta înapoi, se străduia întotdeauna s-o prindă. Văduva şi cu mine stăteam pe iarbă, aproape de ei. Chiar şi după ce mănuşa nu-i mai venea, pentru că mâinile lui crescuseră, Radical a continuat s-o folosească, susţinând că o mănuşă strâmtă e bună pentru un jucător cu rolul lui, ajutându-l să mânuiască mingea cu rapiditate. Pielea mănuşii se tocise, marginile se lăbărţaseră, iar eticheta se mototolise de mult, dar era încă bună. Dacă o încercai, simţeai forma mâinii lui Radical care se imprimase în ea. Iar pielea, care prinsese nenumărate mingi, avea încă strălucire.

Ultima vizită la Profesor a fost în vara în care Radical a împlinit 22 de ani.

— Ştiaţi că numerele prime pot fi împărţite în două grupe?

Stătea pe un scaun la soare, cu creionul în mână. În sala de vizite nu mai era nimeni în afară de noi, iar pe coridor se vedeau doar siluete îndepărtate.

— Dacă n este un număr natural, atunci orice număr prim poate fi exprimat fie sub forma $4n+1$, fie sub forma $4n-1$.

— Toate numerele prime pot fi împărţite în aceste două grupe? am întrebat cu interes. Deşi formulele care ieşeau de sub creionul lui erau de cele mai multe ori scurte, semnificaţia lor era întotdeauna enormă.

— Da, luaţi de exemplu 13.

— Trebuie să fie $4 \times 3 + 1$, a zis Radical.

— Exact. Şi 19?

— $4 \times 5 - 1$.

— Exact, a încuviinţat Profesorul. Şi e mai mult de atât. Numerele din prima grupă pot fi exprimate ca suma a două numere la pătrat, dar cele din a doua grupă nu pot fi niciodată exprimate astfel.

— Deci $13 = 22 + 32$.

— Exact! a zis Profesorul.

Bucuria lui nu avea nepărat legătură cu dificultatea problemei. Chiar şi o problemă simplă îi aducea o mare bucurie dacă o putea împărtăşi cu noi.

— Radical a luat examenul şi va deveni profesor de gimnaziu. Din primăvară va preda matematica, am zis eu plină de mândrie.

Profesorul s-a ridicat să-l îmbrăţişeze pe Radical, dar braţele îi erau slabe şi tremurau. Radical i-a luat mâinile şi l-a strâns pe după umeri. Între ei atârna ilustrata cu Enatsu.

Este întuneric, spectatorii şi panoul de afişaj sunt în umbră şi Enatsu stă singur pe teren, în lumina reflectoarelor. Este momentul în care îşi ia avânt şi aruncă cu mâna stângă. Piciorul drept se încordează, iar de sub cozorocul şepcii ochii lui urmăresc mingea în drumul ei către mănuşa jucătorului care o prinde. Este cea mai rapidă minge din toată cariera sa. Şi pe spatele uniformei cu dungi reuşesc să desluşesc numărul său. Numărul perfect 28.